

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philippi Melanchthonis Grammatica Latina

Melanchthon, Philipp

Wittebergae, 1621

Qvarta pars. Syntaxis

[urn:nbn:de:bsz:31-112308](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-112308)

QUARTA PARS

SYNTAXIS.

CAPUT I.

QVID SYNTAXIS ET
QVOTUPLEX.

† Quid est Syntaxis?

Syntaxis¹ est pars Orationis, quæ rationem² conjugendarum vocum, seu faciendæ orationis,³ docet.

† Quid est Oratio?

Oratio est integræ sententiæ explicatio.

† Quæ sunt partes Essentiales Orationis?

Nomen⁴ & Verbum.

† Estne etiam Syntaxis in reliquis partibus?

Est Syntaxis non tantum Declinabilem, sed & Indeclinabilem partium.

De Singulis ordine agetur.

△ Qvotuplex est Syntaxis? 5

Duplex: Intransitiva, & Transitiva.

△ Quid est Syntaxis Intransitiva?

Est in qua voces, ex quibus constat oratio, ad eandem personam referuntur. ut, *Vir Bonus*; *Fama, malum*; *Tu es Petrus*.

Dicitur & Syntaxis Convenientiæ.

Quid

△ Quid est Syntaxis Transitiva?

Est in qua voces, ex quibus constat oratio, ad diversas personas referuntur. *ut, Liber Ciceronis; Argentum vilius auro. Vir dignus laude. Verbero Davum. Davus verberatur ab hero.*

Dicitur & Syntaxis Rectionis.

CAPUT II.

SYNTAXIS NOMINUM

Intransitiva in genere.

REGULA I.

- 1.2. * Adjectivum¹ & Substantivum,² eodem Genere, Numero, & Casu coherent.

ut:

Amicus certus, in re incerta cernitur. [*Enn. apud Cic. Lal.*]

3. *Tres³ Equi. Quingve millia.*

Nam tua res agitur, paries quum proximus ardet. *Hor. st. lib. 1. ep. 18.*

Forma viros neglecta decet. *Ovid. l. 1. de arte.*

4. *Homo nihili,⁴ nauci. Eiusmodi ingenia.*

† Nota. Participium Passivum inter duo Substantiva positum, regulariter cum Præcedente quoad Genus convenire debet. *ut:*

Verbum factum caro; non facta.

Iullia nata homo; non natus.

Bonosus Imperator, quum vitam laqueo finisset, dictus est Amphora pendens; [*Flav. Vo. pisc. in vita illius*] *non, dicta.*

REGU.

INTRANSITIVA.

REGULA II.

* Relativum, ¹ cum antecedente ² Substantivo, necesse est Genere & Numero consentire. ut:

R. 2.

Quo semel est imbuta recens, servabit odorem

Testa diu. Horat. l. 1. ep. 2.

Samia mihi mater fuit; ea habitabat Rhodi.

Ter. Eun. 1. 2.

Casu autem convenire necesse non est.

Nam is sequenti Nomini, Verbo, vel Propositioni respondet. ut:

Habeo tibi honorem, quo dignus es.

Accepi literas, quæ ad me scriptæ sunt.

Hic est liber, de quo querebas.

Exceptio.

† I. Relativum inter duo Substantiva diversorum Generum positum, tam ³ Sequenti, quam Antecedenti, rectè respondet.

3.

Antecedenti, ut passim extat. v. g. Ovid. 1. Met.

Unus erat toto natura vultus in orbe,

quem dixere Chaos.

Sequenti. ⁴ ut: Sal. Catil.

Est locus in carcere, quod Tullianum appellatur.

4.

Idem velle & idem nolle, ea demum firma est amicitia. Salust. ib.

Animal plenum consilii, quem vocamus Hominem. Cic.

† II. Relativa Accidentis [ut, Qualis, Quantum, Quotus &c.] Genus, Numerum, & Casum

Q

Casum mutantur à Substantivis, quibus proximè cohærent. *ut:*

Talis est civitas, quales sunt mores principum.
Tanta cuiusque sunt bona vel mala, quantum est animus qui illa sustinet. Cic. 2. Tusc. qp.

† III. Quum ad Verbum, vel totam orationem præcedentem, Relativum infertur; Neutro genere plerumque ponitur. *ut, In tempore ad eam veni, quod rerum omnium est primum. Ter. Heaut. 2. 3. Qui habet saltem, quod in te est. Ter.*

7. † IV. Quando Relativum *Qui, Quæ, Quod*, antecedenti Substantivo præponitur; venustè cum eo cohæret eodem Genere, Numero & Casu. *ut.*

Quam quisque novit artem, in hac se exercent.
Quæ prima innocentis mihi defensio est oblata, suscepi. Cic. pro Sylla.

REGULA III.

* Substantivum cum Substantivo in eodem casu poni non potest, nisi per Appositionem.

1. * Quid est Appositio? 1
 Appositionem vocant, I. Quando duo vel plura² Substantiva, eodem Casu, absque Coniunctione, de eadem re dicuntur. *ut.*
 Effodiuntur opes irritamenti a malorum. Ovid.
 Marcus Tullius Cicero Consul. Nos poma.
 Vinum absinthites, aromatites, &c.

II. Quando

II. Quando
 Feminini Generis
 tur Adjectivum
 tum. ut:
 Dra summum bo
 Fama malam. q.

Nora. † I.
 mobile; etiam
 debent. ut: Gl
 vidtrices, non v
 non magistra.
 Amatoris & Ne
 ut: Aquila, rex a
 rex reliquarum.
 multorum.

† II. Si alt
 gulare, alterum
 tum si unum sit
 alterum Appel
 Adjectivum vel
 Genere & Num
 licia nostre, tu
 Bucephalam, delict
 Nave, mercures,
 Virg. l. En. Si
 Genere autem dif
 tur Adjectivum ve
 præterito + Subst
 spondet. ut:

II. Quando Substantivo Masculini aut
Fœminini Generis Græcorum more addi-
tur Adjectivum Neutrum Substantivè posi-
tum. ut :

Deus summum bonum, non nisi bene potest agere.
Fama malum, quo non aliud velocius ullum.

NOTA. † I. Si alterum substantivum est
mobile; etiam Genere & Numero convenire
debent, ut: *Gladius ultor, non ultrix. Lauri*
victrices, non victores: Usus magister artium,
non magistra. Pecunia regina, non rex. Sed
Famaois & Neutris, jungitur Masculinum.
ut: *Aquila, rex avium, non regina. Hec Apis,*
ex reliquarum. Tempus discipulus & magister
multorum.

Δ II. Si alterum Substantivum est Sin-
gulare, alterum Plurale, vel contrà; præfer-
ra si unum sit Proprium aut quasi Propriū,
alterum Appellativum: tunc quod infertur
Adjectivum vel Verbum, potius Singulari,
Genere & Numero respondet. ut: *Tullia, de-*
licie nostræ, tuum munusculum flagitat. Cic.
ucephalus, delicia Alexandri, generosus fuit.
Nate, meæ vires, mea magna potentia solus.
Surg. 1. Æn. Si verò Numero conveniunt,
Genere autem discrepant, tunc quod infer-
tur Adjectivum vel Verbum, ei quod magis
præ altero Substantivi locum sustinet, re-
pondet. ut :

3.

4.

Q 2

Fama

244 DE SYNTAXI NOMINUM

Fama, malum quo non aliud velocius ullum.

Parva metu primo. [non, Parvum.]

Quum duo fulmina nostri Imperii, Cneus & Publius Scipiones, extincti occidissent. Cic. Alexander & Caesar, duæ illæ aquilæ, quæ totum ferme orbem pervolarunt, usi sunt simbolo, μηδὲν ἀναπαύσασθαι.

REGULA IV.

† Duo vel plura Substantiva, per Conjunctionem aut Præpositionem copulata, requirunt Substantivum vel Adjectivum plurale.

1. *ut:*

2. *Odiû & metus, pessimi ad diuturnitatem custodes.*

Dæmonem & Pythiam Pythagoreos, ferunt hoc animo inter se fuisse. Cic. 3. Off.

Fors eadem Ismarios Hebrum cum Strymone siccat. Ovid. 2. Metam.

REGULA V.

† Interrogativum & Redditivum Nomina, Casu convenire debent, si ad IDEM Verbum respondetur, ut:

1. *Cuius est sententia? Ciceronis.*

2. *Quis me sequitur? Nemo. Ego. Nos.*

3. *Uter fratrum venit? Neuter. Petrus.*

3. *Quot annorum est? Trium.*

4. *Cuius interest? Nostrum omnium.*

4. *Quotuplum datur tibi? Triplum.*

4. *Quotus es in ordine? Primus, Secundus, &c.*

Quæ

INTR

Quædem invenit? Cuius? Romanus

Δ I. Quum cum aliis Nominibus Interrogativum dare contingit. Quanti emptus es? Cuius scæa es? Quot annorum

Δ II. Quum

ritus; Possessoris Peleliva autem Verbum ad quod Cuius est hæc oratio

fræ.

Cuius puerum a

Tuum

Cuius pecuniæ an

Vog.

† Si verò ad D

tur; Cuius quoc

natura Verbi & c

Quis scit? Nescis

Quis me sequitur?

Cuius est hic Liber?

Estne hic liber tuus?

Quis est autor huius

tribuni. Præd

Quis habet annos?

indus.

*Qualem invenisti? Egrotum, Valentem, &c.
Cuius es? Romanus, Europaeus, Mundanus.*

5.

Exceptio.

Δ I. *Quum* per Verbum quaeritur, quod cum aliis Nominibus alio Casu constructur; Interrogativum & Redditivum Casu discordare contingit. *ut.*

6.

Quanti emptus est Liber? Duabus drachmis.

Cuius secta es? Sum Peripateticus.

Quot annorum est? Est quadragenarius. Est trimulus.

Δ II. *Quum* per Pronomen *Cuius* quaeritur; Possessoris nomen Genitivo subicitur; Possessiva autem Pronomina eo casu, quem Verbum ad quod responderetur, requirit. *ut:*

7.

Cuius est haec oratio? Ciceronis, Mea, Tua, Nostra.

Cuius puerum adduxisti? Pamphili, Meum, Tuum.

Cuium pecus? an Meliboei? Non. Verum Aegonis. Virg. 3. Ecl.

† Si vero ad *DIVERSUM* Verbum responderetur; Casus quoque diversus esse potest, pro natura Verbi & totius phrasos. *ur:*

Quis fecit? Nescio. Me laet.

Quis me sequitur? Neminem video [sc. Sequi.]

Cuius est hic Liber? Petrus est possessor.

Estne hic liber tuus? Non.

Quis est autor huius libri? Audio Ciceroni eum tribui. Predicant autorem Ciceronem.

Quot habet annos? Est quadragenarius, Est trimulus.

Q 3

In

8. Δ In Interrogationibus quæ per Verba^s fiunt, idem est intelligendum; ubi commodissimè ad Personale respondetur per Personale; ad Impersonale, per Impersonale. ut:
9. *Scriptisti? Scripsi.* *Tunc fecisti? Non feci.*
An non dixi hoc futurum? Dixi. Ter. And. 3. 5.
Quid agitur? Statur. Sedetur. Egetur acriter.
Difcitur. Luditur.

10. Δ Similiter in Interrogationibus, quæ per Adverbia^{ro} fiunt, commodè etiam per Adverbia eiusdem significationis respondetur, si modò vocabula suppeditantur. ut:
- Unde venit? Cælitus. Desuper.*
Quò tendis? Huc. Isthuc, Illuc, Eò, Infrò, Foras.
Quomodo vales? Benè, Malè, Mediocriter.
Quando venies? Cras, Perendie.
Quorsum cecidit? Dextrorsum, Sinistrorsum.
Quoties audivisti? Ter, Quater, Quingvies, Decies.

- $\square$ Sæpè autem fit, ut vel ex natura conceptus, vel si conceptus est idem, tamè vel ex inopia vocum, vel ex varietate phrasium; nec per Nomina, nec per Verba, nec per Adverbia, simili voce responderi possit. Tunc ergò ex sensu conformis¹¹ responsio est faciendâ, eaq; ex aliis Regulis Syntaxeos iudicanda. ut:
11. *Quis fecit? Nescio. Aiunt Scipionem fecisse.*
Chaream tuam vestem detraxit? Factum.
Et pro te hic deductus est? Ita. Ter. Eun. 4. 4.
Unde venis? Lipsiâ. E templo. Ex Anglia.

Quomo-

Quomodo vales? A
 Quo vales? Lipsiâ
 Empium
 Quotus es in ordi

C
 SYNTA
 Intend

A
 † In Numeris
 va in uniuersitate
 currunt; sed si
 angentur. ut:
 Amos ducentos
 vixi. Or
 Bin mille equite
 Aliquoties cen

K
 † Mille S
 Cardinalibus v
 Duo millia v
 Centena milli
 † Sed numer
 sive Centena m
 Adverbis auger
 Ter millena milli
 [Sexto, T

Quomodo valet? Egrotat.

Quò vadis? Lipsiam. In templum. Ad patrem.

Emptum panes.

Quotus es in ordine? Occupo primum locum.

CAPUT III.

SYNTAXIS NOMINUM

Intransitiva in Specie Numeralium.

REGULA I.

† In Numeralibus nunquam duo Adjectiva in unius eiusdemq; digiti prolatione concurrunt; sed si opus¹ est, Adverbiis Numeri augentur. ut:

Annos ducentos vixit. Annos bis² centum vixi. Ovid. l. 12. Met.

Bis mille equites. Bis millesimus annus.

Aliquoties centena millia Erratorum.

REGULA II.

† Mille Substantivum augetur numeris Cardinalibus vel Distributivis. ut:

Duo millia virorum. Centum millia.

Centena millia. Millena millia.

† Sed numerus, qui ultra Centum millia,¹ sive Centena millia, aut Millena millia est, Adverbiis augetur. ut: *Decies centena millia.*

Ter millena millia. Tricies centum millia.

[Sueton. Jul.]

2 4

Ab

Ab India ad Herculis columnas Gadibus sacra-
tas, octuagies quingvies centena septua-
ginta octo millia passuum. Plin. l. 2. c. 108.
[8578000.]

2. **Minima** computatione, millies centena millia Se-
stertiūm, ² annis omnibus, India & Seres,
peninsulaq; illa, Imperio nostro ademūt.
Plin. [100000000.]

Δ N O T A. In hac forma, quando Nomen
Sestertiūm, cum Adverbio Numeri ponitur,
numerus Centenorum millium ferè omitti
folet, ut:

Totumq; illud Tiberii Caesaris, vicies ac septies
millies Sestertiūm, non toto vertente anno
absumpsit. Sueton. Calig. c. 37. pro, vicies
ac septies millies Centena millia Sestertiūm.
[2700000000.]

Decies Sestertiūm. pro, Decies centena millia
Sestertiūm.

3. **Centies** Sestertiūm. ³ pro, Centies centena millia
Sestertiorum.

REGULA III.

1. **Δ** In Numeris Cardinalibus sine copula
positis, præcedit major numerus minorem.
ut:

Millia passuum decem novem. Caesar.

Naves expediunt numero decem septem. Caesar.

Signa militaria capta centum quingvagenta qua-
tuor. Liv.

Maior viginti quingve annis [Non quingve vi-
ginti.]

REGU-

REGULA IV.

Δ In Numeris Cardinalibus cum Copula
positis, infra Centum, plerunqvs minor; ² 2.
ultra Centum verò, semper maior numerus
præcedit.

Infra. Minor. *Tres & viginti Elephanti. Liv.*

Septem & quadraginta anni. Cic.

*Quingve & sexaginta annos na-
tus. Cic.*

Maior. *Decem & octo Rhodie naves. Liv.*

Ultra. *Leontinus Gorgias Centum & septem cõ-
plevit annos. Cic. de Sen.*

*Quum non longè mille & quingentis passibus
abesset. Cas. 1. bell. Gall.*

REGULA V.

Δ In numeris Ordinalibus, promiscuè ³ 3.
vel præcedit vel sequitur maior numerus mi-
norem. ut:

*Plato uno & octogesimo anno scribens mortuus
est. Cic. de Sen.*

*Isocrates quarto & octogesimo anno, eum librum,
qui Panathenæicus inscribitur, scri-
psisse dicitur. Cic. de Sen.*

*Centesima lux hac est ab interitu Clodii, & opinor
altera. Cic. pro Mil.*

Sic; Decimus quartus. Et, Quartus decimus.

REGULA VI.

† Distributivis Numeralibus utimur,
quum singulis ⁴ 4.
eundem numerum attribui-
mus. ut:

Q 5

Binos

*Binos tabellarios in duas naves imposui. Cic. i. e.
in unam duos, in alteram etiam duos.*

*Pueri senum septeniumq; denum annorum. Cic.
Von 16 vnd 17 Jahren.*

Efferuntur autem Distributivæ locutiones tribus modis. Nam

I. Vel Distributivis solis utimur. *ut:*
Milites acceperunt denos aureos.

II. Vel Distributivis vocem *Singuli aut
Unusquisque* adjicimus. *ut:*

*Singuli milites acceperunt denos aureos.
Unusquisque militum accepit denos aureos.*

III. Vel utimur Cardinalibus, adjecta voce *Singuli aut Unusquisque*. *ut:*

*Singuli milites acceperunt decem aureos.
Unusquisque militum accepit decem aureos.*

Δ Ν Ο Τ Α. Poëtæ Distributivis aliquando utuntur pro Cardinalibus. *ut: Septeno gurgite, Lucan. lib. 8. pro, septem gurgitibus.*

Per duodena regit mundi Sol aureus astra. Virg.

1. Georg. pro. per duodecim astra.

REGULA VII.

† Adduntur & Distributiva Numeralia Nominibus, quæ Pluraliter tantum dicuntur. *ut:*

*Binas literas abs te accepi eodem exemplo. Cic.
lib. 10. ep. 5. i. e. duas epistolas.*

Bina castra hostium expugnata. Florus.

Sic, Unæ Nuptiæ: Unæ litera, rectè dicitur. ut:

Ex unis nuptiis geminas mihi conficiis. Ter.

Andr. 4. 1.

Livius

Livius⁷ etiam dixit: *Tribus liberis, pro ternis.* 5.

REGULA VIII.

† Ordinalibus, item Superlativis, & quæ cognatæ significationis sunt, eleganter adjicitur particula *QVISQVE*,⁶ quum quid statum per singula æqualiter significatur. *ut:* 6.

Tertio quoque die venire solet. Ze am drittē tage. Decimum quemque militem ad supplicium legit.

Liv. l. 2. ab. U. C. Ze den zehenden.

Optimus quisque nobilissimus.

Quotus quisque. Præcipuus quisque.

Δ Reperitur etiam, *Bonus quisque. Melior ac doctior quisque; apud Cicer. Terent: Senec. Plin.*

Δ Possunt tamen Ordinalia etiam Partitivorum more, cum Genitivo plurali⁷ constructui. *ut:* 7.

Quartus quisque annorum Bisextilis est. Sueton. Jul. c. 40.

CAPUT IV.

SYNTAXIS NOMINUM

Transitiva.

Δ *Quotuplex est Syntaxis Nominum Trans-*
itiva?

Quadruplex: Aut enim construuntur Nomina in quocunque Casu, cum Genitivo: aut cum Dativo: aut cum Accusativo: aut cum Ablativo.

NO-

NOMEN CUM GENITIVO.

REGULA I.

1. * Substantivum cum Substantivo¹ rei diversa, Genitivo Casu jungitur. ut:
*Initium sapientia, timor Domini. Mille hominum.
 Per calceorum. Verba Accusandi.
 Inertiam adolescentium accusas. Id negotii.
 Propriam senectutis. Commune amantium
 omnium est.*
2. Nihil novi.² *Arma illius.*
3. Dei³ amor - hominum. *Laf. a mentis.
 Eius farina homo.*

† Exceptio.

I. Substantiva commodi aut incommodi significationem habentia, alterum in Dativo affliciscunt. ut: *Homo, homini lupus, Deus, Diabolus, Angelus.*

4. II. Verbalia Substantiva interdum⁴ Casum Verbi sui retinent. ut:
5. *Multos tibi honori⁵ video esse factores. Cic.*
5. *Instituta est obtemperatio scriptis legibus.⁵ Cic.*
5. *Neque oblocutor sum alteri⁵ in convivio. Plaut.*
Mil. 3. 1.
5. *Nolo mihi⁵ oblatricem in edes intrmittere.*
Ibid.
6. *Quid tibi hanc rem⁶ curatio est verbero? Plaut*
Amphitr.
6. *Id⁶ anus mihi indicium fecit. Ter. Ad. 4. 4.*
Domum

CUM GENITIVO.

253

Domum⁷ reditionis spe sublata. Cæs. l. i. bell. Gall. 7.
Quum pestiferum Brundisio⁸ Antonii reditum 8.
timeremus. Cic.

Δ *NOTA.* Dimidium cum Adjectivis Neutro genere usurpatis, aut cum Substantivis, quæ aliud etiam Adjectivum adjunctum habent, semper Genitivum affiscit. ut: *Dimidium⁹ facti, beati, mali, totius temporis.* 9.

Et cum veris Substantivis Masculinis & Fœmininis, & sine Adjectivo positus Neutris, ut Adjectivum cum Substantivo jungitur.

ut: *Dimidius seu Dimidiatus¹⁰ Dies, Pes, Orbis, 10.*
Digitus, Liber.

Dimidia Luna, pars, figura. 11.
Dimidium tempus,¹¹ spaciæ.

REGULA II.

† Quæ Partitionem significant, affiscunt Genitivos Plurales, vel Collectivi Nominis singulares. ut:

Alier horum. Pars civium. 1.
Multi, Plures, Plurimi horum. Solus fratrum.
Nemo nostrum. Omnes Macedonum.¹
Uterque nostrum. Centum Senatorum.
Alia animalium. O maior Juvenum.
Disertissime Romuli nepotū. Doctissimus Gracia.

† Quæ Nomina significant Partitionem?

Quæ exponi possunt per particulas,² *Inter, 2.*
Ante, Pra, E, Ex, vel De; sive sint Substantiva:
ut, Pars,

NOMINUM
 CUM GE
 IVO.

LA I.

in Substantivo¹ reid
 angitur, ut:
Domus, belli, hominum
in Accusati.
centas. Id negotii.
omnium animarum
est.
in Accusati.
in Genit.
in Dative.

odi aut incommo
 alterum in Dative
 in Genit.

interdum²
 esse factores. Cic.
 in Genitibus? Cic.
 in Genitibus. Plur.

in edes intramittere
 est verberat. Plur.

Ter. Ad. 4. 4.
 Plur.

3. *ut, Pars, Nemo.* Sive Adjectiva; ³ *ut, Alter, Aliquis, Multi, Alii, Solus.* Interdum & *Omnis, Nullus.*

& vel ex Adjectivis Comparativa. *ut, Maior fratrum.*

4. vel Superlativa; ⁴ *Doctissimus omnium.*
vel Interrogativa; *Quotus quisque Philo-
phorum invenitur, qui sit ita moratus, ut ratio
postulat? Cic. 2. Tusc.*

5. vel Numeralia Ordinalia; ⁵ *Quartus quis-
que annorum est Bisextilis. Sueton. Iul. c. 40.*
vel Cardinalia; *Viginti Equitum in primo
conflictu cecidere.*

vel Multiplicativa; *Secunda pars prima
partis dupla.*

Sic & Pronomina similia; *Animalium bac
binis, illa quaternis pedibus incedunt.*

† *Quæ Nomina sunt Collectiva?*

Quæ in singulari multitudinem significant.
*ut: Gens, Turba, Manus, Populus, Pars, Quis-
que, Uterque, Legio, Concio, Cohors, Civitas, Op-
pidum, Societas, Senatus, Collegium, Facultas,
Exercitus, Ecclesia, Familia, Schola, Cætus, Vici-
nia, Concilium, Ætas, Seculum, & similia.* Sic
*Germania, Italia, Græcia &c. pro ipsis Germa-
nis, Italis, Græcis &c. accipitur.*

Quid hic notandum?

† I. Comparativo utimur, quando parti-
tio fit inter duo: *ut, Manuum agilior est dex-
tra.* Superlativo verò, quum inter plura sui
generis. *ut:*

Digitorum longissimus est medius.

Super-

† II. Superlativus partitionis, Genere plerunqve convenit cum antecedente su, Substantivo. ut:

Indus, qui est omnium fluminum maximus. Cic.

Modus rerum omnium utilissimus. Plin.

Hordeum, frugum omnium molliissimum. Plin.

Interdum tamen etiam respondet Geni Genitivi pluralis. ut:

Laudatissima barbarum est Moly. Plin.

Sic ego sum rerum non ultima Sexte tuarum. Ovid.

Elementorum levissimum est Ignis.

Δ III. Observent hoc loco Pueri & particulas eas, quæ Superlativis Intendendi gratia plerunqve addi solent. ut, *sunt, Multo, Longe, Quisqve, Quam, Tam, Tanto, Quanto, & similes.* ut:

Conspectus vester multo jucundissimus. Cic. pro L. Manil.

Longe omnium praestantissimus. Fab. l. 10. cap. 1.

Dum incautiùs subeunt, promptissimuso quisqve cadit. Livius lib. 5. dec. 3.

Ut te redimas captium quam queas minimo. Ter.

Enn. l. 1.

In tam optima causa. Cic.

Tanto pessimus omnium Poëta,

Quanto tu optimus omnium Pæronus. Catull.

ep. 44.

REGULA III.

† Adjectiva quæ Curam, Desiderium, Notitiam, Memoriam, Metum, Laudem, & his contraria, vel quamcunqve subjecti affectionem significant, Genitivos asciscunt. ut:

Curam

Curam vel Incuriam.

Arcia furti. Ovid. *Securus amorum.* i. Æn.

Desiderium vel Fastidium.

Cupidus discendi. *Fastidiosus literarum.* Cic.*Sua pecunie parvus, publica avarus.* Tac.

Notitiam vel Ignorantiam.

Ignarus mali. *Non ignara mali.* i. Æn.*Imprudens harum rerum ignarusq; omnium.* Ter.

Memoriam vel Oblivionem.

Vive memor leti. Pers. sat. 5. *Regnorum inmemores.* A.

Æn.

Metum vel Confidentiam.

Timidus procelle. Hor. *Mens interrita leti.**Audax animi.* *Fidens animi.*

Laudem vel Crimen.

Integer vita, scelerisq; purus. Horat.*Maturus animi.* *Impotens iræ.**Reus furti, cædis.* *Amens animi.*

Quamcunque affectionem.

Lassus maris & vicorum. Hor. *Fessus belli.* Stat.*Lata laborum.* Virg. *Constans fidei.* Tac. l. 19.*Obnoxius timoris.* Liv. *Immanis eperum militarium.*

Horum multa Græcorum imitatione sic dicuntur.

Exceptio.

Δ I. Quædam Adjectiva reatus significationem in se habentia, præter Genitivum, etiam Dativum interdum admittunt, aut Ablativum, jam cum, jam sine Præpositione. ut:

Reus voti. *Reus stipulando, promittendo.**Reus de pecuniis repetundis.* Cic.*Insons cædis.* *Insons crimine cædis.**Obnoxius timoris.* *Obnoxius timori; quod usitatus.*

Liber

Liber laborum.

Immanis eperum.

Affectus sublimis.

Purus sceleris.

Δ II. Adjectiva.

Eru, Eruditus, R.

Deservetus, Confes.

variant. Dic.

Doctus utrius.

Doctus L.

Doctus L.

Doctus a.

Eruditus Latine.

Eruditus.

Eruditus.

Rudis artis, arte.

Rudis ad.

Svretus labori, &

Insvretus labori.

Maus in.

Insvretus m.

Pur.

Alsvretus labori.

Romanus Ga.

l. 8. bell.

Affectus m.

Affectus bello.

Desveta triumpho.

Desvetaq; bel.

Confes, freqve.

Dativum rei; i.

Liber laborum. Liber à legibus. *usitatus.*

Immunis onerum. *Immunis a bello.*

Affinis suspicionis. *Affinis facinori.*

Purus sceleris. & à *scelere.*

△ II. Adjectiva quædam Notitiæ. *ut, Doctus, Eruditus, Rudis, Svetus, Insuetus, Assuetus, Desuetus, Consciens, Certior, Peritus, Consultus,* variant. Dicimus enim;

Doctus utriusque lingvæ.

Doctus Latinis & Græcis literis.

Doctus Latine & Græcè.

Doctus ad militiam.

Eruditus Latinis literis.

Eruditus ad assentationem.

Eruditus in Philosophia.

Rudis artis, arte, vel in arte.

Rudis ad bella, ad partus.

Svetus labori, & labore. Cic.

Insuetus laboris. Caesar: Moris, Liv.

Manus insuetæ operi. Tib. l. 1. el. 4.

Insuetus moribus Romanis. Liv. l. 8. bell.

Pun.

Assuetus labore assiduo. Cic. 3. de Orat.

Romanis Gallici tumultus assuetus. Liv.

l. 8. bell. Mac.

Assuetus mendaciis.

Assuetus bello, & ad bellum.

Desveta triumphis agmina. 6. Æn.

Desvetaq; bello agmina. 7. Æn.

Consciens, frequenter habet Genitivum, raro

Dativum rei: interdum & Dativum per-

R

sonæ,

sonæ, qui vel solus ponitur, vel cum Genitivo rei. ut:

Consciis omnium meorum in te studiorū. Cic.

Temeritati & mendacio conscios. Cic.

Facinori mens conscia. Cic.

Benè vel malè sibi conscius.

Quenam summa boni? Mens quæ sibi conscia recti. Auf.

Certior, habet Genitivum, vel Ablativum, cum Præpositione *De*, ut: *Faciám te consilii certiozem. Cic. Att. l. 3.*

Hac de re certior factus sum.

Peritus & Consultus, Genitivo & Ablativo junguntur. ut:

Iuris peritus Iure peritus.

Iuris consultus Iure consultus.

Quamquam hæc una dictione plerumque usurpantur.

Sic invenitur & *Usuperitus* apud Cæsarem.

1. Δ N O T A. Interdum duæ rectiones concurrunt, ad diversas Regulas pertinentes. ut:

Sextus Ælius juris civilis omnium peritissimus.

Quod & in aliis casibus fieri potest. ut, Longior sum te digito.

REGULA IV.

† Adjectiva Verbalia in AX, & Participia, quum in Nomina degenerant, Genitivos adsciscunt. ut:

Tempus edax rerum. Ovid. l. 15. Met.

Audax ingenii. Pertinax recti.

Fugi-

Fugians litium

Lapsus animi

Sed pro adamæ

gul: judic. ar. possib.

Singulari lunc:

epist. 1.

Capax ad

Disto audi

R

† Adjectiv

gnificant, mod

vum recipiunt.

dræc posttra

sat. 2.

Plenurimorum.

Virg.

Vacuum curarum

Malle animi, de

puer. 1.

Terra ferax Ceres

l. 2. An

Satur omnium ver

Satur anfratū exiti

Fertili hominum

Fortius ubere camp

Expers principii. 1.

Domo exper

Seculum virtutum

fonti. Luc

Ieiunus om. Succo

Pauper aqua Danti

Macro pauper agell

Fugitans litium   *Sitiens fame.*

Lapsus animi   *Victus animi.*

Sed quaedam ex his, etiam ex precedenti Regula judicari possunt.

Singularia sunt: *Villa usibus capax. Plin. l. 2. epist. 17.*

Capax ad precepta animus. Ovid. 8. Met. Dicto audiens.

REGULA V.

† Adjectiva quæ Copiam aut Inopiam significant, modò Genitivum, ¹ modò Ablativum recipiunt. ut: *Dives pecoris. Dives agris, dives positis in fœnore nummis. Horat. l. 2. sat. 2.*

Plenus rimarum. Ter. Crura thymo ² plena. Virg.

Vacuus curarum, & curis. Cic. 1. Off.

Maeste animi, Martial. Maeste nova virtute puer. Virg.

Terra ferax Cereris, multoq; feracior avis. Ovid. l. 2. Am. el. 16.

Satur omnium rerum. Ter. Ad. 5. 1.

Satur anseris extis. Pers. Sat. 6. (U. C.)

Fertilis hominum frugumq; Gallia. Liv. l. 5. ab

Fertilis ubere campus. Virg. 2. Georg.

Expers principii. Fama atque fortunis, Somno, Domo expers. ³ Salust. Lucr. Plaut.

Seculum virtutum sterile. Tac. l. 17. Sterilia sonitu. Lucr. lib. 2.

Ieiunus vni. Succo jejuna. Lucr. lib. 6.

Pauper aquæ Daunus. Hor. l. 3. od. 30.

Macro pauper agello. Hor. l. 1. sat. 6.

R 2

Exce-

△ Exceptio.

I. Soli Genitivo iunguntur, *Benignus, Largus, Prodigus, Compos, Impos, Confors, Exors.*

4. II. Ablativum tantum recipiunt, ⁴ *Prædicus, Turgidus, Gravis, Frequens.*

5. 6. 7. III. Rarius Genitivum, frequentius Ablativum habent, *Captus, Cassius, Contentus, Locuples, Nudus, Onustus, Orbus.*

IV. Ablativum etiam, cum Præpositione A vel AB recipiunt, *Extorris, Immunis, Inops, Liber, Nudus, Orbus, Purus, Securus, Vacuus, Firmus, Felix, Potens, Instruclius, Imparatus.*

REGULA VI.

† Nomen Substantivum per ellipsin Verbi SUM aut similis, cum Relativo, asciscit Genitivum vel Ablativum, quum formam aut qualitatem alicuius describimus, ut:

I. *Ingenui vultus¹ puer, ingenuiq; pudoris. Iuven. sat. 11.*

I. *Non multi cibi¹ hospitem accipies, sed multi ioci. Cic. lib. 9. epist. ult.*

Homo antiqua virtute & fide. Ter. Ad. 3. 3.

Sunt mihi bis septem præstanti corpore Nympha. 1. Æn.

Litera accurata diligentia. Cic. [sc. scripta.]

Sed Genitivo solo dicuntur; *Homo semissis, tressis, dioboli, trioboli, terancii, minimi precii, nullius frugis. Quò referri solent etiam, Nihil Nautæ, ad accipi.*

Pecu-

CUM

Peculiare est

Cap

□ Nota. Et

est: ut videamus

magis Ablativo

C.

DE N

* Dativus aff

modum, Facilita

eratem, Anticipa

tem, Propingui

ficant, ut:

Comm

Homofum, Inca

Turpe, Molestum

Facili

Facile, Difficile

Domus venter per

Hac pertinent

caus, Obscurus, P

ut & Verbalia

ut, Affabula nulli

memorande solam

Tamec P

quam etiam Ab

tione A vel AB

Peculiare est, *Homo bonæ frugis.* ² *Plaut.* 2.

Capt.

□ **NOTA.** Etiam in his usus observandus est; ut videamus, quæ magis Genitivo, quæ magis Ablativo gaudeant.

CAPUT V.

DE NOMINE CUM

Dativo.

REGULA.

* Dativos asciscunt Adjectiva, quæ Commodum, Facilitatem, Similitudinem, Proprietatem, Amicitiam, Aptitudinem, Æqualitatem, Propinquitatem, aut his contraria significant. *ut:*

Commodum aut Incommodum.

Honestum, Iucundum, Utile, Bonum mihi.

Turpe, Molestum, Noxium, Malum tibi.

Facilitatem aut Difficultatem.

Facile, Difficile discenti. Obvius mihi.

Domus ventis pervia. Invia virtuti nulla est via.

Huc pertinent, *Manifestus, Notus, Perspicuus, Obscurus, Periculosus, Dubius, & similia;* ut & Verbalia in **BILIS**; & Participia in **NDUS**.¹ *ut, Affabilis nulli. O mihi post nullos unquam memorande sodales. Ovid. 1. Trist. 4.*

Tametsi Participia in **NDUS** nonnunquam etiam Ablativum mediante Præpositione **A** vel **AB** asciscant. *ut, Admonendus ab*

R 3 amico,

amico. Venerandus, Colendus ab omnibus.

Similitudinem aut Dissimilitudinem.

2. *Filius patri similis. Idem occidenti facit. Hor.*
Dissimilis Sulpitio. Cause illi maxime alienum.²
Cic.

Nibil tam Lysæ diversum, quàm Isocrates.
Quintil.

Proprietatem aut Communitatem.

Amatorem tibi proprium. Plaut. Mostell.
Omni atati mors est communis.

Amicitiam & Odium.

Amicus, cior, cissimus mihi. Gens inimica mihi.
1. Æn.

Improbitas Iudici invisa. Charus animo meo.
Ter.

Fidus imperio. Infidus patriæ.

Excipitur *Studiosus*, quod perpetuò Genitivum habet.

Homo mei studiosissimus. Studiosus pietatis.
 Aptitudinem aut Ineptitudinem.

Malum malo aptissimum. Liv. l. 1. ab U. C.

Sic *Ineptus, Appositus, Accommodatus, Idoneus,*
Sufficiens, Necessarius, Opportunus, Commo-
ditus, Conveniens, Habilis, Proclivis, & similia.

Æqualitatem aut Inæqualitatem.

ut, Par, Impar, Consonus, Absonus, Consentaneus,
Congruus, Coævus, Concors, Concolor, Discolor,
Æqualis, Inæqualis, Superstes, Socius, Secundus
pro Impar.

Par vel impar tanto oneri.

Nulli veterum virtute secundus. 11. Æn.

Ceteri Patri superstites fuerunt. Sveton.

Quædam

Quædam etiam cum Præpositione construuntur. ut:

Nec absenti à voce motus erāt. Liv. l. 7. ab U. C.

Cum re aliqua consentaneum. Cic. Appio l. 3.

Secum ipsa discors. Liv. l. 2. ab U. C.

Huc pertinent & Elliptica. ^{3.}

Divites conferrent, qui oneri ferundo essent.

Liv. l. 2. ab U. C.

Rempub. gratia referenda esse. Liv. l. 9. dec. 3.

Ea modo, quæ restringendo igni forent, portant. Liv. l. 10. dec. 3.

Esui, U sui esse. Solvendo non esse.

Propinquitatem.

Proximus egomet mihi. Ter. Andr. 4. 1.

Tibi me propior nemo est. Cic.

Sic Propinquus, Finitimus Vicinus, Confinis, Conterminus, Conjunctus, Contiguus, Cognatus, Socius, Familiaris.

NOTA ¶ I. Exemplo Adjectivorum etiam Substantiva interdum cum Dativo construuntur, quando commodū aut incommodum significant. ut: *Homo Homini Lupus, Diabolus, Angelus.*

Idem amor exitium est pecori pecorisq; magistro.

Autor his rebus quis est? Ter. Ad. 4. 5. (Virg.)

Autor cæteris ad te juvandum. Cic. l. 9. Att.

Auxilia libertati invocat. Tacit. l. 15.

Me adiutorem huic venisse. Cic. 1. de nat. Deor.

Δ II. Amicitia nomina raro etiam Genitivum admittunt. ut: *Plato veritatis amicissimus. Cic.*

Regina tui fidissima. Virg. 1 2. Æn.

Sic & Superstes. *Cic. ad Q. Fr. l. 1. Superstes mea vitæ & dignitatis.* Et

Et *Par* apud Poetas. *Quem metuis par huius erat.* Lucan. l. 10.

Sic *Dispar*. Cic. de Senect. *Dispar sui atque dissimile.* Sil. l. 8. *Haud dispar animorum.*

△ III. Pleraque Adjectiva commodi & aptitudinis, mutant Dativum etiam in Accusativum cum Præpositione A D. ut:

Idoneus ad hanc rem.

Magister ad eam rem improbus. Ter. Andr.

Inutilis ad pudicitiam, & ad tutandam rem.

Ter. Andr.

Sic *Aptus, Accommodatus, Sufficiens, Necessarius, & similia.*

4. △ IV. *Communis & Proprius* etiam Genitivo junguntur. Cic. de de leg. *Civitas communis Deorum & Hominum, Mundus universus.* Ter. Andr. *Vitam Deorum propterea sempiternam esse arbitror, quod Voluptates eorum propriae sint.* Cic. de Sen. *Id quidem non proprium Senectutis est vitium, sed commune Valetudinis.*

Communis etiam Ablativo jungitur, mediante Præpositione CUM. ut:

Hoc mihi est commune cum ceteris. Cic. II. Att. 1.

Sic *Idem* cum hoc. ut, *Anianus Poëta & plerique cum eo eiusdem Muse viri.* Gell. l. 9. c. 10.

Hic, Eiusdem cum eo Muse viri, i. e. etiam Poëta.

△ V. *Similis & Dissimilis* Genitivo junguntur, quando ad animum referuntur; Dativo verò, quando ad externam figuram aut similem

similem affectionem, ut: *Domini similis es. Ter.*

Eun. 3. 2.

Du hast deines Herrn weise an dir.

Dissimilis sui est. Er thut wider seine gewonheit.

Filius patri similis. Cic. Dem Vater ähulich.

Similis est patri, sed similis est Matris, Er sihet

dem Vater ähulich / hat aber der Mutter
Sinnichen.

Δ VI. *Propior & Proximus*, etiam Accu-
sativo junguntur, ut, *Propior montem. Salust.*

Quis pulsat? Qui te proximus est. Plaut.

Proximus Pompeium sedebam.

Dicimus etiam cum Präpositione;

Ab igne propior stetit.

Proximus à Jove, der nechste nach ihm.

Proximus ad Dominam nullo prohibente sedeto.

Ovid. nechst bey ihr.

Δ VII. Quando huius Regulae Adjecti-
va Substantivè sumuntur, Genitivo 5 jun-
guntur, ut:

Proprium animantium. Cic. 1. Off.

Commune animantium omnium est. Cic.

Amicus veritatis. Socius fortunarum.

Par calceorum, amicorum. Est fratris tui e-
qualis, Gleichgesell.

Germanos se putant esse Thucydidis. Cic.

CAPUT VI.

DE NOMINE CUM

Accusativo.

R 5

REGU-

REGULA.

1. * Quæ certum magnitudinis modum¹ aut
 2. spacium significant; sæpius Accusativo² Ca-
 3. su; rariùs Genitivo vel Ablativo junguntur,
 ut cum Adjectivis quantitatem³ significantibus.

Acc. *Mensis quadraginta dies longus. Cic.*

Caulis palmum altus. Plin. 23. 7.

Umbra quatuor pedes longa. Plin. 6. 34.

4. Gen.⁴ *In morem horti, areas latas pedum de-
 nùm, longas pedum quinquagenùm facito.
 Colum. 2. 11.*

Abl. *Longum sesquipedale, latum pede. Plin. 35. 14.*

Sulcus dupondio & dodrante altus. Col. 3. 13.

Fossam sex cubitis altam quum duxisset.

Liv.

CAPUT VII. DE NOMINE CUM Ablativo.

REGULA I.

* Ablativo casu cum convenientibus Ad-
 jectivis junguntur, quæ Causam, Instrumen-
 tum, Modum, Partem, Excessum, & similem
 Circumstantiam, vel Adjunctum significant.

ut:

Cau: Eff. *Lassus cura. Fessus cursu, Labore.*

Letus honore. Potens opibus.

Præceps ambitione. Bonus bello.

Reus stipulando. Gravis pietate & meritis.

Mat. *Pedum formosum are. Virg.*

Dupli-

CUM ABLATIVO. 267

Duplicem gemmis auroq³, coronã. 1. Æn.
Loricam confertam hamis auroq³, trili-
cem. 3. Æn.

Instr. Melior remis. Promptus manu.

Firmus peditatu. Firmus equitatu.

Mod: Consilia audacia, prima specie læta sunt,
tractatu dura, eventu tristia. Liv.

Grandis natu¹ Maior etate.

Pars. Ager oculis, pedibus. Quietus animo.

Crine ruber, niger ore, brevis pede, lumine
læsus. Martial. l. 12. ep. 54.

Exc. Longior me digito. Sex stadiis remotior.

Circ. Patria Lesbios. Genere Andria.

Tempore prior. Loco vicinior.

Adj. Ennius ingenio maximus, arte rudis. Ovid.
2. Trist.

Puer ingenuus vultu.

NOTA, † I. Substantiva quoque nonnulla,
Ablativum Causæ vel Modi asciscunt. ut:

Cicero pietate filius, beneficio parens.

Natura pater. Affectu pater.

Δ II. Quibusdam Ablativis Causæ vel
Instrumenti, ² interdū Præpositio accedit. ut:

Fessus de via. Ab omni laude felicior.

Demetrius ex doctrina nobilis & clarus.

Firmus ab equitatu. Paratus ab exercitu.

Δ III. Ablativum Partis, Circumstantiæ &
Adjuncti, frequenter in Accusativum mu-
tant Poetæ. ut: Albus dentes. Cressa genus.

Cætera Graius.

Sed de hoc vide infra in Synecdoche.

REGU-

1.2. * Comparativi asciscunt Ablativum rei
superatae, ¹ qui exponitur per Particulas ²
Quam, Ac, Atque. ut:

Vilius Argentum est Auro; Virtutibus Aurum.
Horat. l. i. ep. i. i. e. quam Aurum; quam
Virtutes.

Doctior opinione hominum, i. e. quam vel at-
que est opinio hominum.

Tu mihi charior es vita mea, i. e. quam vel ac
vita mea.

† Quando autem Objectum notatur, po-
nitur in eo Casu, quem Positivus requirit. ut:
Audior tibi; sicut, Avidus cibi.
Amicior mihi; sicut, Amicus mihi.

3. NOTA. † I. Quum particulae *Quam, Ac,*
Atque, exponunt Ablativum Comparisonis;
conjungunt similes Casus, ab eodem ³ Nomi-
ne vel Verbo pendent. ut: *Habet maiorem*
copiam auri quam argenti, sc. copiam. Hominem
callidorem vidi neminem, ac Parmenonem, sc.
video.

Quando verò ad rem superatam subintel-
ligitur EST aut FUIT, aut simile; in Nomi-
nativo effertur. ut: *Hoc scriptum est Petri, mul-*
tum quam Iohannes [sc. est.] doctioris.
Novi hominem multo quam Phormio [sc. est]
callidorem.
De homine multo quam Cicero [fuit] eloquen-
tiore.

Quando autem accedente Præpositione,
PRO

PRO Ablativus manet; ad Syntaxin Præpositionum ⁴ exemplum pertinet. ut:

Maiore quam pro modo corporis veste utitur.
Maiorem quam pro numero hominum ediderunt stragem. Liv. l. 5. dec. 3.

△ II. Poetæ Ablativum Comparationis exponunt per Præpositionem *Ante*. ut:

Scelere ante alios immanior omnes. 1. Æn.
 Sic & Genitivum Superlationis. ut:
Ante alios pulcherrimus omnes Turnus.
 7. Æn.

† III. Interdum Comparativum circumloquimur, voce MAGIS vel MINUS Positivo addita. ut:

O luce magis dilecta sorori. 4. Æn. i. e. charrior luce.

Quid magis est durum saxo. i. e. durius saxo.

Sic: Minus eloquens Cicerone.

Sicut & Superlativum, voce *Maximè, Valdè, Nimis, Nimiùm*. ut: *O nimiùm dilecte Deo, Claudian. Maximè doctus omnium.*

△ IV. Vi periphrasis interdum pro Ablativo Comparationis Dativus ponitur. ut:

Nulli omnium celebritate inferior i. e. cedens.
Nulla arte cuiquam inferior. Salust.

△ V. Solent etiam iterari ⁵ Comparativi, mediante particula *Quam, Ac, vel Atque*. ut:
Triumphus clarior quam gratior. Liv. l. 5. ab U. C.

Pestilentia minacior, quam perniciosior. Liv. lib. 4. ab U. C.

VI. Com-

6. †VI. Comparativo interdum etiam alter Ablativus adjūgitur, significans Causam,⁶ Instrumentum, Mensuram excessus vel defectus, aut simile. ut:

Hic curis illo lassior est.

Nibilo segnior illo. Longior te digito.

At pedibus longè melior Lycus Helenore. i. Æn.

Hic minor me est viginti annis.

7. Δ. VII. Comparativis interdum Intendendi aut Explicandi gratia, adduntur particulae,⁷ Tanto, Quanto, Tantum, Quantum, Eo, Hoc, Quò, Multò, Longè, Paulo, Nimio, Aliquanto, Aliquantum, Multum, Parum, aut similes. ut:

Omne animi vitium, tantò conspectius in se Crimen habet, quantò maior, qui peccat, habetur. Iuv. sat. 8.

Quantum domo inferior, tantum gloria superior. Val. Max. l. 4.

Quò quis indoctior, eò impudentior. Fab.

Via multò quàm visa erat asperior ascendentibus. Liv.

Δ VIII. Pro Ablativo Comparationis sæpè Verbum subjicitur, cum Electiva particula Quàm. ut:

Reprehendere facilius est, quàm imitari.

REGULA III.

- I. * Dignus, Indignus, Fretus, Preditus, Contentus, Furgidus, Gravis, Venalis, Ablativum¹ asciscunt. ut: Dignum laude virum Musa vertat mori. Hor. l. 4. od. 8.

Indignus honore. Fretus Dei auxilio & bonitate cause.

Conten-

Contentus paucis. Turgidus aqua.

Gravi ære. Morte venalem laurum. Hor. at.

NOTA. † *Dignus & Indignus* nonnunquam etiam Genitivum habent, tam apud alios quam apud Poetas. ut: *Obsecro te mi Cicero. suscipe curam & cogitationem dignissimam tua virtutis. Cic. l. 8. Att.*

Descendam magnorum haud unquam indignus avorum. Virg. 12. Æn.

Curia consilii quæ nunc dignissima tanti. Ovid. lib. 3. de Art. 2.

REGULA IV.

† Adjectiva quæ ordinem aut Diversitatem significant, Ablativum asciscunt, sed cum Præpositione A vel AB. ut:

Proximus a Jove. Secundus a Rege.

Tertius ab urbe lapis. Alius ab hoc.

Diversus ab illo. Non alienus a literis.

Quantum mutatus ab illo Hectore. Virg. 2. Æn.

NOTA. † I. *Alius* in Comparatione postulat particulas Redditivas, *Quam, Præterquam, Ac, Atque, Nisi.* ut: *Quid aliud est Animal, quam corpus anima sensitiva prædicum?*

Aliud mihi respondes, ac rogo.

In aliis rebus versor atque tu.

Δ II. *Alienus*, interdum etiam cum Dativo constructur: interdum & cum Genitivo, ut: *Id dicit, quod illi cause maxime est alienum. Cic. Alienus consilii. Alienum meæ dignitatis. Cic.*

Δ III. *Alius & Alienus*, interdum & cum Ablativo solo sine Præpositione junguntur. ut: *Alius*

IS NOMINUM
 rativo interdum etiam
 titur, significans Causam
 enfluram excessus vel deb
 or est.
 Longior te dignis.
 melior Lycini Helenore. Lib
 viginti annis.
 vis interdum Interde
 a, adduntur particula
 um, Quantum, Et, H
 aulo, Nimio, Aliquam
 Parum, aut similes.
 tanto conspectus mi
 o maior, qui peccat,
 3.
 rior, tantum gloria
 ax. l. 4.
 o impudentior. Fab.
 a erat asperior ascensu
 rativo Comparatione
 ur, cum Electiva partic
 s est, quam imitari.
 LA III.
 Fretus, Prædicum, Con
 is, Venalis, Ablativum
 laude virtutem Melpom
 Hor. l. 4. od. 8.
 etus Dei auxilio & bene
 tate causa.
 Conter

Alius sapiente bonoque. Horat. l. i. ep. 17.

Hoc alium desine velle virum. Tibull.

Alienum dignitate imperii. Cic. de prox. Conf.

Amore nostro non sum arbitratus alienum. Cic.

Δ IV. Peculiare est quod Cicero dicit:

3. *Secundus ad Regium principatum.*

REGULA V.

1. * *Opus* (von νόθη) ¹ a seiscit Dativum
2. personæ, & Nominativum vel Ablativum ² rei acquirendæ: sed Ablativum tamen frequentius. ut:

Dux & autor nobis opus est. Cic. l. 2. ep. 5.

Simul quæ curando vulnere opus sunt parat. Liv.

Nunc animis opus Aenea, nunc pectore firmo.

6. Æn.

Ubi rerum testimonia adsunt, non opus est verbis. Cic. in Salust.

Maturato opus est. Facto opus est.

In arcem transcurso opus est. Ter. Heec. 3. 4.

Tacito quum opus est, clamas. Cic.

Sæpè etiam sine casu ponitur. ut:

Si opus erit, faciam te certiozem.

† Ad eundem modum Comici vocem U-
SUS, quæ pro OPUS utuntur, cum Dativo
personæ, & Ablativo rei acquirendæ conjun-
gunt. ut:

Viginti iam usus est filio argenti minis. Plaut.

Afin.

Mibi sic usus est, tibi ut opus est facto, face. Ter.

Heaut. 1. 1.

Iidem

CUM

Δ Idem Co

Acculatio

nam argenti mi

pus est cibum?

hæc

CA

SYNTAX

* Quando

ficatur, utim

eodem genere

sa. ut:

Liber meus.

Amor meus.

† Quando

partem aliquam

mirivorum ut

mei super alta

mei: non mea,

pars mei est. Ne

mea: non mei.

Δ Nota. Si

ipsum manu,

Non autem, Sin

manu.

R. E.

Δ Pronomin

terdum Genitiv

Δ Idem Comici vocem Opus ratò³ cum
Accusativo construunt. ut: *Mibi quidem u-*
nam argenti minam⁴ opus est. Plaut. *Puero o-*
pus est cibum.⁵

Hæc de Nominum Syntaxi.

CAPUT VIII.

SYNTAXIS PRONOMINUM

Intransitiva.

REGULA I.

*Quando Possessio vel Actio in aliud signi-
ficatur, utimur Possessivis Pronominibus,
eodè¹ genere, numero, & casu cum re posses-
sa. ut:

Liber meus. Ager tuus. Labores vestri.

Amor meus, i. e. quo ego alios prosequor.

† Quando autem Substantiva significant
partem² aliquam possidentis; Genitivis Pri-
mitivorum utimur. ut: *Parte tamen meliore*
mei super alta perennis Astra ferar. Ovid. *Parte*
mei: non mea, (i. e. Mente seu Fama.) Manus
pars mei est: Non mea. Sed, Fundus est pars
mea: non mei.

Δ NOTA. *Sua manu, Supte manu. Sua*
ipsius manu, pro Manu propria, rectè dicitur.
Non autem, *Sua propria manu. aut, Sui ipsius*
manu.

REGULA II.

Δ Pronominibus Possessivis adduntur in-
terdum Genitivi¹ Nominum, Pronominum,
S aut

aut Participiorum, qui & ipsi Possessionem significant & declarant. ut:

Nom. *Solius meum peccatum corrigi non potest.*
Cic. lib. 11. Att. ep. 15.

Noster duorum eventus ostendet, utra gens bello sit melior. Liv. lib. 7. ab U.C.

Tuum hominis simplicis peccatus vidimus. Cic. 2. Phil.

2. Pron. De tuo ² ipsius studio conjecturam ceperis.
Cic. pro Mur:

Tuam ipsius animam pertransibit gladius. Aves fetus suos, quum visi sunt adulti, libero caelo, suaq; ipsorum fiducia permittunt. Quintil. 2. 7.

3. *Id maxime decet, quod est suum cuiusque ³ maxime.* Cic. 2. Off.

Part. — Quum mea nemo

Scripta legat, vulgo recitare timentis. Horat. l. 1. Sat. 4.

Sapè rogabis, ut mea defuncta molliter offa cubent. Ovid. l. 1. Amor. el. 8.

4. *Et flesti, & nostros ⁴ vidisti flentis ocellos.* Ovid.

NOTA. Δ I. Quando Genitivus Participii per Relativum in Verbum mutatur, tunc convenit Relativum Possessorem notans, cum Primitivo Possessivi, quod in Antecedente ponitur. ⁵ ut:

Nec mea verba legis, qui sum submotus ad Istru. Ovid. 3. Pont. el. 4.

Omnes laudare fortunas meas, qui gnatum haberem tali ingenio prae ditum. Ter. And. 1. 1.

II. In-

Δ II. Interdum Pronomini SUO, Dativus SIBI adjicitur. ut :

Suo sibi hunc gladio jugula. Ter. Ad. 5. 8.

Singula suo sibi jure abluito. Colum. 12. 54. In iherer eignen brühe.

Suo sibi argumento confutatus est. Gell. 5. 10.

REGULA III.

* Relativum *Qui, Quae, Quod*, quando Causam significat, Conjunctivum petit. ut :

Dignus est qui ametur. i. e. ut ametur.

Satin' sanus es, qui me id rogitest? Ter. i. e. quod.

REGULA IV.

Δ Pronomen IS, interdum post Cōjunctio- nem Copulativam ponitur, ut priora plenius explicet, iisq; vehementiam quandam addat.

ut: *Per unum servum, & cum ex gladiatorio ludo, confecit totum negotiū. Cic. Att. l. 1. ep. 11.*

Plurimis nostris exemplis usus es, & iis quidem illastribus. Cic. 2. de divin.

Paucis nummis superbit, nec iis suis.

REGULA V.

† Nunquam ad primam vel secundam personam fit Reciprocatio.

Barbara igitur sunt: *Dedi sibi. Dixi sibi. Fui secū.*

Novi suū patrem. Dixisti sibi. Nosti suū fratrem?

Sed tantum ad Tertiam. ut: *Vir bonus curat se & suam famam.*

REGULA VI.

† Reciproco Primitivo SUI, SIBI, SE, utimur, quum vel Tertia persona immediatè transit in seipsam. ut: *Cesar amat se.*

S 2

Recor-

Recordatur sui. Indulget sibi.

Loquitur secum. Oblitus sui est.

2. Vel quum actio posterioris Verbi retrans-
it² in tertiam personam Verbi prioris. *ut:*

*Orare iussit heram Chrysidem, ut ad se veniat: sc.
ad orantem heram.*

*Bonus pater intelligit, omnes æquè filios ad se per-
tinere: se, ad patrem.*

REGULA VII.

† Reciproco SUUS utimur, I. quum vel
tertia persona immediatè transit in rem à se
possessam: *ut:*

*Cicero recordatur liberti sui: indulget liberis suis:
defendit suos clientes: scripsit hæc sua manu.*

II. Vel quum actio posterioris Verbi re-
transit in personam prioris, tanquam in pos-
sidentem. *ut:*

Timet Pompeius, ne se veterani sui deserant.

Rogatur à Cesare, ut suas partes sequatur.

*Pythius piscatores rogavit, ut piscarentur ante
hortos suos. Cic. 3. Off.*

Interdum tamen, si plures Tertiæ personæ
concurrunt, ambiguitatis vitandæ causa, u-
surpatur Relativum. *ut:*

*Vas factus est alter, ut si ille non revertisset,
moriendum esset ipsi. Cic. 3. Off. sc. Vadi.*

I. Vel quum res possessa in possessorem
agit. *ut:*¹

Ulciscentur illum mores sui. Cic. Att. lib. 9.

Sua concio risit hominem. Cic. de Arusp.

Trabit

Trahit sua quemque voluptas. Virg. 2. Ecl.

Δ ΝΟΤΑ. Possessivum SUUS, interdum non est Reciprocum, sed accipitur pro eo quod est Latinis Proprius, ² Græcis ἴδιος vel *cines* ut:

Suus cuique mos est. Ter. Phorm. 2. 4.

Suis aliquem laudibus ornare. i. e. propriis, non alienis.

Interdum etiam SUUS, est quasi Substantivum. ³ ut:

Reperi eum cum Suis, vel inter Suos.

Quæ sivit, salvusne esset clypeus? quum salvum esse stentes Sui respondissent, rogavit, &c.

REGULA VIII.

Δ In Reciprocatione Simplici, si Præpositio intercedit, tum promiscuè vel per Reciprocum SUUS, vel per Genitivos Relativorum loqui licebit. ut: *Cepi, Cepisti, Cepit Columbam cum pullis suis, in nido suo.*

Et, *Cepi, Cepisti, Cepit Columbam cum pullis eius, in nido eius.*

Si tamen addatur Nomen Adjectivum, Participium, aut Verbum, ad quod referatur Possessio; tunc Pronomine SUUS utendum est.

ut:

Incidit in Leonem iratum ob amissam prædam suam.

Video Columbam tristem in periculo pullorum suorum.

Scio illum dolere ob fortunam suam.

S 3

Video

Indulget sibi.
Oblivus sui est.
 o posterioris Verbi
 rionam Verbi prioris
Chrysidem, ut ad se ven-
beram.
omnesque filios ad-
patrem.

SUUS utimur, I. quæ
 mediâ transit in no-

verri sui indulget libe-
tes: scripsit hæc san-
 ctio posterioris Ver-

prioris, tanquam
veterani sui deser-
suas partes sequatur.
rogavit, ut piscaremur
3. Off.

si plures Tertiz per-

ut: si ille non rem-
Cic. 3. Off. sc. V. Ad-
res possessa in possess-

res sui. Cic. Att. lib. 3.
rem. Cic. de Arrog.

Video hominem ambulans per domum suam.

Quando verò Conjunctio Obliquos intercedit, Reciprocum non habet locum. *ut: Ceperisam, & catulos eius. Non, suos.*

REGULA IX.

△ Quando in Reciprocatione Simplicii sunt tres personæ tertiæ, & possessio ad secundo loco positam refertur; tunc vitandæ ambiguitatis gratia, utemur Genitivis Relativorum. *ut:*

Vulpes cepit Gallinam, cum pullis eius. sc. Gallina.

Petrus amat Christum propter bonitatem ipsius. sc. Christi.

Joseph sedit Domino non suum, sed eius filium dilectum, in quo ei bene complacuit. Bernhard. sermon: 1. de Purif.

Si verò Possessio referatur ad personam primo loco positam, SUUS potius usurpatur. *ut:*

Deus tuetur hominem propter bonitatem suam. sc. Dei tuentis.

REGULA X.

† Quoties Nominativus vel Accusativus præcedit Præpositionem INTER, tunc per Reciprocum SE loquuntur Autores. *ut: Omnes partes inter se quodam lepore consentiunt. Cic. 1. off. Damonem & Pythiam Pythagoreos ferunt hoc animo inter se fuisse. Cic. 3. Off.*

Si verò præcedit Genitivus, Dativus, vel Ablativus; tam Relativis, quam Reciprocis
tui

tui solent. ut: *Vetus verbum est: Communia esse amicorum inter se omnia. Ter. Ad 5,3. Grammaticis inter ipsos, & Philosophis pugna est. Quintil. 8. 6.*

REGULA XI.

Δ Quando de duobus loquimur; Pronomen Reciprocum refert principale suppositum Verbi. ut: *Petrus diligit Iohannem, & filium suum. sc. Petri.*

Relativum autem respicit Obliquum à Verbo gubernatum. ut: *Petrus diligit Iohannem & filium eius, sc. Iohannis. Cepit ursam, & catulos eius. sc. ursæ. Non, suos.*

REGULA XII.

† Quisque, & Unusquisque, Reciproco Pronomine gaudent. ut: *Quisque suos patimur manes. Virg. 6. Æn: Quisque sibi placet, & sapiens sibi quisque videtur. Paling. l.8. Est suus unicuique locus. Hor. l.1. sat. 9.*

CAPUT IX.

SYNTAXIS PRONOMINUM

Transitiva.

REGULA I.

† Genitivi *Mei, Tui, Sui, Nostri & Vestri*, subjiciuntur Nominibus Affectuum, & similibus, quando Passivè significant. ut: *Victus amore tui. [II. Æn.] i. e. qvo tu amaris. Ne studio nostri pecces. Horat. l.1. ep. 13. i. e. eo studio qvo nos observamur.*

S 4 Inter-

Interdum & Possessiva accedunt. ut:
Vehementerq; tua sui memoria delectatur. Cic.
Att. l. 13, ep. 1. i. e. quatu ipsum prosequeris.
Grata mihi est vehementer memoria nostri tua.
Cic. l. 12. ad Cornif.

△ At cum Substantivis Facultatem significantibus, licet Adjectiva Passivæ significationis recipiant, tamen sensum Activum exhibent. ut:

3. *Quocunqve tempore mihi potestas presentia*
tui³ fuerit. Cic. 1. ep. 9.
4. *L. Crassum quasi colligendi sui causa² se in Tu-*
sculanum recepisse. Cic. lib. 1. de Orat.
5. *Copia placanda⁵ sit modo parva tui. Ovid.*
ep. Acontii.

† *Quæ vocas Nomina Affectuum?*

Amor, Odium, Charitas, Desiderium, Ti-
mor, Metus, Cura, Memoria, Ignoratio, Vindi-
cta, Studium, & similia.

† *Quæ vocas Nomina Facultatem signi-*
ficantia?

Copia, Potestas, Facultas, Causa, Gratia, & si-
milia.

REGULA II.

† Genitivi *Nostrum* & *Vestrum*, in Partiti-
 onibus usurpantur. ut: *Nemo nostrum tui cau-*
sarupturus est suos ramices. Quis vestrum?
Uterque vestrum. Maior vestrum pars.
Maximus natu vestrum.

Non

Non, *Nostri, aut Vestri.*

Sic Partitivè etiam significant cum Genitivis, *Singulorum, Ultriusque, Omnium, Paucorum, Multorum, & similibus.* ut: *Memor singulorum vestrum, vel, Omnium vestrum. i. e. inter vos.*

Absolutè verò rectè dicitur: *Memor vestri. Oblitus vestri.* Non, *Memor Vestrum. Oblitus vestrum.*

Sed utrumque rectè dicitur: *In medio nostri aut vestri.* Et, *In medio nostrum aut vestrum.*

Δ N O T A. Cicero etiam extra Partitionem dixit: *Frequentia vestrum incredibili.* Phil. 4. *Noli me ad contentionem vestrum revocare.* Pro Planco.

Possumus eripere orationi contentione vestrum.
Ibid.

REGULA III.

† I D E M, cum Dativo apud Poetas reperitur. ut:

Invitum qui servat, idem facit occidenti. Horat.

Oratores autem plerumque sic loquuntur. *Peripatetici quondam iidem erant qui Academici.* Cic.

Dianam & Lunam eandem esse putant. Cic.

Num propterea idem Voluptas est quod, ut ita dicam, Indolentia? Cic. 2. Fin.

□ De *Idem cum hoc*, dictum suprâ in Regula de Nominibus cum Dativo.

Hæc de Pronominum Syntaxi.

Quando autem Relatè significant, Indica-
tivum habent. ut : *Ubi est thesaurus tuus, ibi &
cor tuum. Sursum corda habeamus, ubi Chri-
stus est.*

Quot cælum stellas, tot habet tua Rôma puellas.
Ovid.

CAPUT XI.
SYNTAXIS VERBORUM

Finitorum ¹ Personalium,
Intransitiva.

1.

REGULA I.

* Nominativus præcedit Verbum Persona-
le finitum, simili numero & persona. ut :
Ferrum tuetur principem; Melius Fides.

2. 2. 2.

² Ego lego. ² Tu scribis. ² *Qui habet aures, au-
diat.*

† Sed utimur Verbis primæ & secundæ per-
sonæ, dissimulatis ferè ³ Pronominibus. ut:

3.

*Vivo equidem, vitamq; extrema per omnia
duco. Virg. 3. Æn.*

*Tum denique Homines nostra intelligimus bona,
Quum quæ in potestate habuimus, ea amisimus.
Nescis quem fugias.*

† Nonnunquam Infinitivus, aut tota ora-
tio siue Finita, siue Infinita, pro Nominativo
Græca consuetudine ponitur. ut:

Scire tuum nihil est. Velle suum cuique est.
Persf.

*Dolet Turcis, quod ab obsidione Viennensi repulsi
sunt. Didicisse fideliter artes, Emollit⁴ mores.*

4.

Huc

PRONOMINUM
UT X.
VERBORUM
gativis in Genere.
ULLA I.
quando verè interrogat
tiam Potentialem
Quotus es?
Ubi es?
Quid agam?
non totis sex mem
Ter. Ad. 3. 4.
A II.
quando non interroga
nt, Coniunctivum
te, qualis & quanta
eres amando perire
2.
ut valeas, & quando
literæ.
amen Græcorum mo
pigitur. ut: Nescis quæ
Propert: lib. 2. d. d.
ma, Scire nescis, Luc
Quæ

† Huc pertinent etiam voces materialiter acceptæ. ut:

Amo, est Verbum.

Animal, est Generis Neutri.

Amare, est Infinitivus.

5. Δ Notentur & Verba Exemptæ actionis, quorum Tertiis personis absolutè sine Nominativo utimur, qui καὶ ἁπόπροσθεν subintellegendus est. ut: *Tonat, Pluit, Ningit, Diescit, Vesperascit, &c. q. dicas, Aqua pluit. Cælum tonat, fulgurat, &c. Vel etiam, Deus pluit, tonat, &c. Lucefcit, i. e. lux oritur. Diescit, Dies ingruit: Noctescit, Nox ingruit.*

Sed tamen & in horum aliquibus, Nominativam materiæ expressè additum invenias. ut: *Tibull. l. 2. el. 6. Multus ut in terris deplueritq; lapis.*

Sic & quæ per Ellipsin dicuntur, *Aiunt, Dicunt, Ferunt, Perhibent &c.* Est enim integrum: *Homines aiunt &c.*

REGULA II.

† Duo vel plura Singularia Substantiva, ferè Verbum plurale postulant. ut: *Furor iraq; mentem precipitant. Virg. 2. Æn.*

Tanto magis diversorum numerorum Nominativis inter se junctis infertur Verbum plurale. ut: *Milites & imperator pugnant.*

Terra Nabis & Lacedæmonii, mari Romana classis urgebant Liv. l. 2. dec. 4.

1. Δ Sapè tamen etiam Verbo Singulari contenta sunt, maximè ubi de rebus inanimis est

est sermo. ut: *M*

nibus est

Quorum aut

ret. C

Interdum &

Egit Pater & F

lib. 15.

Dionysius nost

non re

Att.

Dux & autor

Intereceder

Verbo plurali

Romo cum fr

i. E

Oratores verb

Occisus est

Domitius ce

Cic. ad

Tu ipse, cum

Cic. A

R

* Som. Eio, E

Nasor, i. habet

vum. i. ut:

Ita furor brevis

Meus frater q

Quæreas, qu

tior fore

Tu evades civ

Pater suus mihi

est sermo. ut: *Mens, & ratio, & consilium in Senibus est.* Cic. de Sen.

Quorum aures atque animus à nobis abhorret. Cic. ad Octav.

Interdum & de rebus animatis. ut:

Egit Pater & Filius, ut tibi sponderem. Cic. Att. lib. 15.

Dionysius noster qui est nobiscum, & Nicias Cous, non rebatur oppidum esse Pirææ. Cic. Att. lib. 7.

Dux & autor nobis opus est.

Intercedente Præpositione CUM, Poetæ Verbo plurali ² interdum utuntur. ut:

R. mo cum fratre Quirinus Iura dabunt. Virg. 1. Æn.

Oratores verò Singulari. ut:

Occisus est cum liberis. Cic. 1. Catil.

Domitius cum Messala certus esse videbatur. Cic. ad Q. Fr. l. 3.

Tu ipse, cum Sexto scire velim, quid cogitas. Cic. Att. l. 1.

REGULA III.

* *Sum, Fio, Forem, Evado, Existo, Maneo, & Nascor,* ¹ habent ante & post se Nominativum. ² ut:

Ira furor brevis est. Horat. l. 1. ep. 2.

Meus frater quotidie fit doctior.

Querebas, quis aut hoc miserior, aut illo beator foret. Cic. de Fin.

Tu evades vir doctus.

Pater tuus mihi exiit autor huius rei.

Terra

Terra manet immobilis. Cic. somn. Scip.

Tullia nata fuerat homo.

NOTA. † Verbum SUM diversis numero Nominativis interpositum, regulariter cum antecedente convenire debet. ut :

Nuptiæ sunt res honesta.

Copulatio legitima maris & femina dicitur Nuptiæ.

Aliquando tamen cum posteriore convenit præsertim apud Poetas. ut :

Omnia pontus erat. Ovid. 1. Met.

Uror, & insidiæ sunt pudor ille meæ. Ovid. l. 2. Am. el. 4.

Amantium iræ amoris integratio est. Ter.

Vestes quas geritis, sordida lana fuit. Ovid.

REGULA IV.

* Verba Passiva Nuncupandi, Existimandi, & Cognoscendi, utrinque Nominativum admittunt. ut :

Electus Saxonie vocatur Præfectus Prætorii.

Aristæus inventor olivæ dicitur.

Ille salutatur Doctor.

Via nomen habet Lactæa. Ovid. 1. Met.

Carolus designatus est Imperator.

Themistocles quum recusasset tyrannum, habitus est indoctor. Cic. 1. Tusc. quæst.

Ille vult videri pius.

NOTA. Δ Participia Verborum Nuncupandi, in Vocativo Casu posita, nihilominus Nominativum post se recipiunt. ut :

Salve

*Salve, primus omnium Parens Patriæ appella-
te. Plin. de Cic.*

† Observeat autem hic Pueri Nominandi
formulas. Dicunt enim Latini variè:

Est mihi nomen Pomponius. ¹ 1.

Est mihi nomen Pomponii. ² 2.

Est mihi nomen Pomponio. ³ *Qua formula
maximè delectantur Eruditi.* 3.

Vetus est ⁴ quod Livius dixit [*lib. 1. ab U. C.*] 4.

Cui Ascanium Parentes dixerunt nomen.

□ *Quæ sunt Verba Nuncupandi?*

Appellor, Dicor, Feror, Jactor, Nominor, Co-
gnominor, Indigitor, Nuncupor, Perhibeor, Vocor,
Audio, 5 [in passiva significatione pro Dicor,] Creor,
Designor, Renunciator, Eligor, Salutor, Inscribor, & simi-
lia. 5.

□ *Quæ sunt Verba Existimandi?*

Censeor, Credor, Existimor, Habeor, Reputor,
Numeror, 6 Videor, Judicor, Appareo, & simi-
lia. 6.

□ *Quæ sunt Verba Cognoscendi?*

Cognoscor, Invenior, 7 Repetior, Deprehendor,
Evincor, Arguor, & similia. 7.

REGULA V.

† Verbum Personale finitum sequitur ali-
quando Nominativus, qui statum aut gestum
aliquem rei significat. ut:

Dormit securus. Sic fatur lacrimans.

Bibit jejunos. Incedit sordidatus.

It cubitum incœnatus. Audivi hoc puer.

Pronusq; magister volvitur in caput. Virg.

1. *Æn.*

Ejectos.

*Ejectoq; incumbit cernuus armo. Virg. 10. Æn.
Tertius ut venias, Selbdritte. Sidon: carm. 20.*

1. Δ Huc pertinent & illa, in quibus Nomina pro Adverbiis Græcorum more¹ usurpantur. ut:

2. *Antè tibi Eoæ² Atlantides abscondantur. Virg.*

1. *Georg.*

Nec minus Æneas se matutinus agebat. Virg.

8. *Æn. pro manè.*

REGULA VI.

† Vocativi absolutè, ornatus vel affectus causa in oratione ponuntur, sequentibus ple- runque Verbis secundæ personæ. ut:

Ego verò, Servi, vellem, in meo gravissimo casu affuisses. Cic. lib. 4. ep. 6.

Eripe, nate, fugam, finemq; impone labori. Virg. 2. Æn.

Nate Dea, quò fata trabunt retrabuntq; sequamur. Virg. 5. Æn.

3. Huc pertinent & illa, in quibus Vocativi non expressè³, sed καθ' ἑωυτοῦ, sive ut vocant, implicite ponuntur. ut:

Durate, & vosmet rebus servate secundis.

1. *Æn.*

Ferte citi flammæ, date vela, impellite remos.

REGULA VII.

Δ Verba quæ Intellectum, sensum, aut notitiam significant, Græcorum more interdum post se Nominativum Participii regunt, pro Accusativo cum Infinitivo ESSE aut simili.

ut:

CUM

ut. Scripseratis de
delegatione.

Talis Verba

CA

SYNTAXIS

nitorum In

Δ Genitiver
Per

Quadrupl

construuntur cu

Dativo, quædam

cum Ablativo.

SYNTAXIS

CUM

R.

* Genitivum po

do possessionem

canit. ut:

Hæc vestis est P

Hæc imago est C

Demetrius. Est

de. 4.

† Pertinent hæc

ESSE, idem quod

ficat, junctum Ge

quente plerumque

Boni passivus est

Son. Tibur. c. 2.

ut. Sensit medios delapsus in hostes. Virg. pro, se delapsus esse.

Talia Verba Græcis *ἰναισθητὰ* dicuntur.

CAPUT XII.

SYNTAXIS VERBORUM FINITORUM IMPERSONALIUM TRANSITIVA.

Δ *Quotuplex est Syntaxis Verborum Finitorum Personalium Transitiva?*

Quadruplex. Quædam enim Verba consruuntur cum Genitivo; quædam cum Dativo; quædam cum Accusativo; quædam cum Ablativo.

SYNTAXIS VERBORUM CUM GENITIVO.

REGULA. I.

* Genitivum postulant, *Sum, Forem, Fio*, quando possessionem aut proprietatem significant. ut:

Hæc vestis est Patris.

Hæc imago est Caesaris.

Demetrius Aetolorum¹ facta est. Liv. l. 5. 1.

† Pertinent huc & illa, in quibus verbum ESSE, idemquod *Facere² seu Pertinere* significat, junctum Genitivo rei aut personæ, sequente plerunqve Infinitivo facti. ut:

Boni pastoris est tondere pecus, non deglubere. Suet. Tiber. c. 32.

T

Tur-

290 SYNTAXIS VERBORUM

Turbare volunt concordiam ordinum, quam dissolvende maxime iribunitis potestatis renture esse. Liv: l. 5.

3. Sed Nomina aut Pronomina Possessiva, in eodem³ Casu cum Substantivis ponuntur, ut:

Hic ensis fuit Evandrius.

Hec vestis est mea, tua, nostra, vestra, &c.

Cuium hoc est pecus?

REGULA II.

1. † SUM asciscit Genitivum¹ vel Ablativum Substantivi Adjectivo formati, quum formam aut qualitatem alicuius describimus. ut:

Quum faciem videas, videtur esse quantivis precii. Ter. And. 5. 2.

2. *Cicero erat tenuissima² valetudine. Cas. l. 5. de bell. Gall.*

Ab aspectu non aliter probari debet, quam ut sit amplissimi corporis, cervice valida. Colum: lib. 6 c. 37.

△ Usus tamen in his consulendus est. Nam solo Genitivo dicimus: *Sum nullius consilii, quantivis precii; iucundi odoris, saporis; cibi minimi, &c.* Contrà, solo Ablativo efferuntur: *Esse animo bono, magno, lato, hoc, forti, virili, presenti, vacuo, &c.* *Sum magna animi perturbatione. Mira sum alacritate; Cic: Att. l. 2. ep. 7. Incredibili sum sollicitudine. Sum magno dolore. Et multa id genus alia.*

Sed tamen interdum accedit Præpositio IN. ut:

Magna

CUM.

*Magnam multitudine
Esse eodem volumine
na, opinione
ma; Cic: 2
Esse eodem celeritate*

RE

* Verba Memorabilia
vel Accusativum
sitione DE, ut

Memini¹

Recordor²

Admoneo³ te

Commoneo te

Commonefacio te

Otia delictant

Tristitia

† Reminiscor

nitivum vel Accusativum

Reminiscor

Obliviscor

Oblitos fame

4. Hinc

Hinc jam oblitiscor

Singularis est:

Veni mihi in mentem

Et cum Infinitivo

vri. Cic: de

REG

Magna in castitia sum. Cic: 2. Phil.
Esse in eadem voluntate; Cic: l. 11. ep. 13. senten-
tia, opinione; Cic: Att: l. 8. ep. 15. infam-
ia; Cic: 2. Att: 12.
Esse in eodem scelere. Cic: pro Sylla.

REGULA III.

* Verba Memoriae recipiunt Genitivum,
 vel Accusativum, vel Ablativum cum Praepo-
 sitione DE, ut:

Memini ¹	} huius rei; & hanc rem & de hac re.	1.
Recordor ²		2.
Admoneo ³ te		3.
Commoneo te		
Commonefacio te		

Otia deleſcent, admoneantq; mei. Ovid: 1.
Trist. el. 6.

† Reminiscor & Obliviscor, asciscunt Ge-
 nitivum vel Accusativum tantum. ut:

Reminiscor	} huius rei; & hanc rem.
Obliviscor	

Oblitos fame melioris amantes. Virg:
4. Aen:

Hinc jam obliviscere Graios. Virg. Aen: 2.

Singulare est:

Venit mihi in mentem	} ea res. ⁴ eius rei. ⁵ de eare. ⁶	4.
		5.
		6.

Et cum Infinitivo: *Venit mihi in mentem ve-*
reri. Cic: de Clar. Orat.

REGULA IV.

T 2

Reci-

† Recipiunt & Genitivos vel Ablativos promiscuè, quæ curam aut perturbationem aliquam animi significant. ut:

Discrucior animi, & animo.

Animiq; sese angebat. Ter. Heaut. initio.

Angor animo. Cic. de Clar. orat.

Pendeo animi. Cic. l. 8. ep. 5. Pendemus animis. l. Tusc.

Territus animi. Liv. l. 7. dec. 1.

1. Δ Sed *Misereor*, ¹ *Miserefco*, & *Satago*, Genitivum tantum admittunt. ut:

Nil nostri miserere, mori me denique cogit. Virg. 2. Æl.

Neminis misereri certum est, quando nemo mei miseret. Plaut. Capt.

Arcadii quæso miserescite Regis. Virg. 8. Æn.

2. *Etsi is rerum suarum satagit. 2. Ter. Heaut.*

2. 1

At *Miseror, aris*, quod *Deploro* significat, Accusativum asciscit. ut: *Cum familiaribus suis commune periculum miserabantur. Casar lib. 1. de bell. Gall.* Sicut & quando Poetis pro *Misereor* usurpatur. ut:

Phæbe, graves Troie semper miserate labores. Virg. 6. Æn.

Erubesco autem, modò Genitivum, modò Accusativum asciscit. ut:

Dignus omni malo qui erubescit fortuna. Curt. lib. 5.

Affines te erubescunt. Cic. in Vatin.

Epicurus

Epicurus voluptatibus omnibus

Aliqua ex his

ponuntur. ut:

& misericors ut

va res. Ter.

Fræstra & tem

schiffig.

R

† Eliman

vum rei altima

asciscunt, Mag

Pari, Minoris, M

ti. Quædamque

Terenci, Nihil,

Magis affima

Merito te semp

Andr.

□

Edimo, Duo

in conveniente lig

frumentum s; ca

in Terr.

Not a. Δ

lativos, Magno

precio, Nihil, ut

Data magno

Non nihilo) b

4. Em.

Dicimus etiam

divitias omne

Epicurus voluptates non erubescens persequitur omnes nominatim. Cic. de nat. Deor.

Aliqua ex his interdum etiam absolute ponuntur. ut: *His lacrimis vitam damus, & miseresimus ultro. Vir. z. Æn. Erubait, salva res est. Ter:*

Frustra & temerè satagit. Er ist vmbsonst geschäfttig.

REGULA V.

† *Æstimandi*¹ Verba, præter Accusativum rei æstimata, hos ferè Genitivos precii asciscunt, *Magni, Maximi, Pluris, Plurimi, Parvi, Minoris, Minimi, Tanti, Tantidem, Quantii, Quanticunqve, Nauci, Flocci, Pili, Lucri, Assis, Teruncii, Nibili, Huius demonstrativè.* ut:

*Magni æstimabat*² *pecuniam. Cic. de Fin.* 2.
Merito te semper maximi feci Chreme. Ter. Andr.

□ *Quæ sunt Verba Æstimandi?*

Æstimo, Duco, Facio, Habeo, Pendo, Puto, Sum, 3. in conveniente significatione, i. e. æstimor. ut: *Quantum frumentum sit, considera. Video esse binis sestertiis. Cic. in Verr.*

NOTA. Δ *Æstimo* recipit etiam hos Ablativos, *Magno, Permagno:* 4. *Parvo & Magno precio, Nibilo.* ut:

Data magno æstimas, accepta parvo. Seneca.
Non nibilo bonam valetudinem æstimo. Cic. 4. Fin.

Dicimus etiam: *Pro nibilo habeo [duco, puto] divitias omnes, præ virtute.*

T 3

† Singu-

† Singularia sunt: *Æqui boniq; facio. Æqui boni facio. Boni consulo.*

REGULA VI.

1. * Accusandi ¹ Verba, Damnandi, & Absolvendi, præter Accusativum personæ, asciscunt Genitivum Poenæ aut Criminis. *ur:*

Qui alterum incusat probri, ipsum se intueri oportet. Plaut. Trucul:

Albacilla defertur impietatis in Principem. Tac. l. 5.

Sceleris condemnat generum suum. Cic: l. 14. ep. 14.

Damnatos ² voti. Liv: l. 7. aall C.

2. *Senatus neque liberavit ³ eius culpa Regem, neque arguit. Liv: lib. 1. dec. 5.*

3. *Invenimus, Egnatii uxorem, quum vinum bibisset è dolio, fuste interfectam à marito, eumq; cadis à Romulo absolutum. Plin. lib. 14. cap. 13.*

□ *Quæ sunt Verba Accusandi?*

4. Accuso, Arcesso, Anquiro, Arguo, Alligo, Astringo, Coarguo, Defero, Incuso, Infamo, Infimulo, Noto, Postulo, Absolvo, Libero, Dainno, Condemno, Convinco, Obligo, Obstringo, & similia. 4

5. NOTA. † I. Genitivus CRIMINIS, maximè cum his Verbis, *Accuso, Arguo, Defero, Postulo, Expostulo, Appello, Inquiro, Absolvo, Damno, Condemno*, in Ablativum cum Præpositione DE mutari potest. *ur: 5*

Expostu-

Exposulavi mecum de non misis literis.

Postulatus de repetundis. Cic: l. 8 ep. 8.

Hoc ipsum tamen nomen CRIMEN, etiam Ablativo, sine Præpositione effertur. 6.

ut :

Condemnabo eodem ego te crimine. Cic: l. 2. ep. 1.

Arguimur lente crimine pigritia. Mart: lib. 11 ep 80.

Cicero etiam Præpositione IN usus est, ad Q. Fr. lib. 2. ep. 6. *Primum me tibi excuso in eo ipso, in quo te excuso.*

△ II. *Absolvo, Solvo, Libero, Alligo, Astringo, Arguo, Damno, Condemno, Culpo, Multo, Noto, Obligo, Obstringo*, Ablativum pœnæ aut criminis, sine Præpositione admittunt.

ut :

Atque hunc ille vir summus, scelere solum, periculo liberavit. Cic: pro Mil.

Ego me et si peccato solvo, supplicio non libero. Liv: l. 1. ab U. C.

Damnabis tu quoque votis. Virg: 2. Col. 2.

Sic dicimus etiam: *Capiet aliquem damnare, punire, pleetere. 7.*

△ III. *Tencor*, Passivum Verbum, etiam ad crimen vel reatum spectat, cum Genitivo. 8.

ut :

Si pignore creditor utatur, furti tenetur. Caius l. 47. Pand.

Debitori iste tenetur furti. Pomponius ib:

Teneri damni, commodati, depositi. Ibid:

CAPUT XIII.

SYNTAXIS VERBORUM
cum Dativo.

REGULA I.

1. * Quodlibet Verbum¹ admittit Dativum
personæ aut rei, cui qualicunqve modo ali-
quid acquiritur vel adimitur. *ut* :²
2. *Tribuo illi eruditionem. Cic: de clar. Or.*
Dono tibi librum. Gero tibi morem.
Detraho tibi partē oneris. Adimo tibi curas.
3. *Dare alicui pecuniam mutuam.*³ *Cic. Att. l. II.*
4. Sic & absoluta pleraqve. *ut* :⁴ *Benedico tibi.*
Maledico illi. Obsequor patri.
Glycyrrhiza medetur tusti. Assentior Catoni.
- NOTA. † A SUM Composita, pro
Dativo etiam alios Casus admittunt, acce-
dente Præpositione. *ut* :⁵
5. *Nec in Antonio defuit hic ornat us. Cic:*
Paucæ sententiæ ad Consulatum defuerunt.
Cic:

REGULA II.

- * Verbo EST Habendi significatione,
cum Dativo Possessoris utimur. *ut* :
- Est mihi namqve domi pater, est injusta no-
verca. Virg. Ecl. 3.*
- An nescis, longas Regibus esse manus? Ovid:
epist: Hel.*
- Tecum habita; & noris, quàm sit tibi curta
supellex. Pers. sat. 5.*

† Sic

† Sic & aliàs, etiamsi Habendi significa-
tio cesset. ut:

Natura tu illi pater es, consiliis ego. Ter. Ad.

Eris mihi magnus Apollo. Virg. Ecl. 3.

Homo Homini vel Deus vel Lupus est.

REGULA III.

* Quibusdam Verbis, gemini Dativi
adduntur, quorum alter personam, alter
commodum aut incommodum significat.
ut:

Est mihi lucro³, odio, honori. Cui bono est?

Misit } mihi librum dono.
Dedit }

Hoc cedit tibi honori.

Vertit id mihi vitio. Ducit id sibi laudi, damno.

† Interdum Dativus Personæ dissimula-
tur. ut:

Maximo est argumento, quod nuper contigit.

Cic. de Divin.

Quæ domus ipsa erat indicio tui crudelissimi

Tribunatus. Cic. pro domo.

Huc pertinet & Ellipticum illud: *Homo
frugi; Homo bonæ frugi; pro, qui est frugi, aut
bonæ frugi, i.e. emolumento sibi & aliis.* Sicut,
Qui est moræ, Qui est noxæ. Nisi 70 Frugi Ad-
jectivum indeclinabile esse velis, si epitheton
omittatur.

Quædam etiam bifariam efferuntur. ut:

Noxæ esse. Liv. l. 10. ab U. C. Esse in noxæ. Liv.

l. 2. dec. 4.

Moræ esse.

Esse in moræ. Cic. l. 10. ep. 31.

T 5

Regula

REGULA IV.

1. Δ Nonnuquam Dativus¹ Verbis adjicitur, loco Accusativi, vel Ablativi cum Præpositione. ut:

It clamor cælo. 5. *Æn: pro, ad cælum.*

Belloq; animos accendit agrestes. 7. *Æn: pro, ad bellum.*

Neque cernitur ulli. 1. *Æn: pro, ab ullo.*

Solus tibi certet Amyntas. *Virg: 5. Ecl. pro, secum &c.*²

2.

REGULA V.

Δ *Adular, Allatro, Antecedo, Anteeo, Antesto, Antevenio, Anteverto, Attendo, Curo, Deficio, Despero, Illudo, Incessit, Insulto, Medicor, Moderor, Occumbo, Præcedo, Præcurro, Præeo, Præsto, præstolor, Studeo, Tempero,* eadem significatione, modò Dativum, modò Accusativum admittunt. ut:

Adulari alicui. *Quintil: 9.3.*

Adulantem omnes vidi. *Cic: in Pison.*

$\square$ *In Capitolinam intempesta nocte eunti, nuquam Canes allatraverunt.* *Plin:*

Allatrare eius magnitudinem solitus erat.

Liv: 1.8. bell Mac.

Si huic res illa antecedit. *Cic: Top.*

Gracchum etate antecedens. *Cic: de clar. Or.*

Præstantia animi omnibus bonis corporis anteit.

Cic: 5. Fin.

Qui anteire ceteros virtute putantur. *Cic:*

2. Off.

Crotoniatæ omnibus corporum viribus antefesterrunt. *Cic: de Inv.*

Ex

*Ex iis [infulis], Codanonia, ut magnitudine
alias, ita fecunditate antestit. Mela l. 3. c. 6.
Tempori huic anteveni. Plant. Trin.*

Exercitum Metelli antevenit. Sal. Jug.

Mirror, ubi ego huic anteverterim. Ter Eun.

Damnationem veneno antevertit. Tacit.

Ne sermonibus quidē malignis attendis. Pli. l. 7.

Attendit iuri. Svet. Galba.

Attendo te studiosè. Cic: 3. Fin.

Attendite exitum. Cic: pro Cluent.

Curare aliquem aliquid.

Illis curandum censo. Plaut: Rud:

Solis hominibus, & eorum paucis curare.

Apul: apol:

Usque adeo meis rebus curas. Ib.

*Plautus etiam dixit, Pseud: Ego pro me &
te curabo.*

*Quum non solum vires, sed etiam tela nostris de-
ficerent. Cas: 3. bell. Gall.*

Me dies, vox, latera deficerent. Cic: 4. Verr.

*Suis fortunis desperare ceperant. Cas. 3. bell.
Gall.*

*Desperare fugam. Cas. 5. bell. Gall. Honores.
2. Catil.*

Certant illudere capto. Virg: 2. Æn.

Ipsa verò præcepta, sic illuderi solebat. Cic:

1. de Orat.

Gravior cura Patribus incessit. Liv: l. 1. ab U. C.

Incessit Regibus discordia. 4. Georg.

Incessit hominibus sterilitas annonæ. Colū: 22. 10.

Magnus plebem metus incessit. Liv.

Nova nūc religio te ist hac incessit. Ter: And. 4. 4.

Insut-

Insultat ūri omnium capitibus. Sueton :

Insultare bonis. Liv : l. x. ad U. C.

Multos à pueritia bonos insultaverat. Salust :

2. *Insultare fores² calcibus. Ter : Eun.*

Gnato ut medicarer tuo. Ter :

Senibus medicantur anhelis. Virg :

Medicari cuspidis iectum exaluit. Virg :

Moderari ira. Horat : animo & orationi, Cic :

Venti & tempestates res rusticas moderantur.

Cic :

Certa occumbere morti. Virg :

Propatria mortem occumbere. Cic :

Vestra fortuna meis praecedunt. Plaut :

Helvetii reliquos Gallos virtute praecedunt.

Cas :

Præcurrere cognitioni, & praeceptioni; aliis studio. Cic :

Horum uterque Isocratem etate praecurrit.

Cic :

Ne appetitus rationem praecurrat. Cic : 1. Off.

Ut vobis voce praevirent, quid judicaretis. Cic. pro

Mil :

Ver praestastatem. Ovid :

Praestast verba, quibus me pro legionibus devoveam. Liv :

De scripto praestast aliquem. Plin : 28. 2.

Homo homini quid praestast ? Ter.

Virtute militum Romani Rhodios praestabant.

Liv :

3. *In Formiano tibi³ praestolor, usque ad tertium*

Nonas Maii. Cic : 2. Att.

Esse

*Esse premissos, qui tibi ad Forum Aurelium
praestolarentur armati. Cic: 1. Catil.*

Quem praestolare Parmeno hic ante ostium?

Ter:

Medicinae studuit. Quintil:

Literas studere incipit. Cic: post red.

Non equidem hoc studeo. Pers. sat. 5.

Temperare sibi. Cic. Linguae. Plaut.

Temperare victoriam. Cic:

□ His annumerandum videtur & *Antecello*, quod quidem Dativo junctum frequentius reperitur. Nec tamen Accusativum, planè ab eo alienum fuisse, ex Passivo patet. *Autor ad Heren: l. 2. An ad inferiores, qui omnibus his rebus antecelluntur.* Et usurpavit sanè ita Erasmus de *Cop. Verb. Plato Ciceronem antecellit eruditione*; haud dubiè secutus Augustinum, *lib. 6. Mus. Consule libros, quos nulla antecellit autoritas.* Et *Pracello*, cum Dativo invenitur, De Accusativo nòdum constat.

□ His similia sunt & alia Verba, quæ in eodem ferè sensu diversos Casus asciscunt, ut:

Allatum est nobis.

Allatum est ad nos.

Aspergo tibi labem.

Aspergo te labe.

Audire aliquid ab aliquo.

Audire aliquid ex aliquo.

Sum audiens dicto Praetoris.

Sum tibi dicto audiens.

Conf-

Confidere alicui.

*Confidere corporis firmitate ; fama rerum ge-
strarum. Cas.*

Confidere de salute.

Confidere in aliquo.

Dare librum dono.

Dare librum in donum.

Dare filiam alicui uxorem.

Dare filiam alicui in uxorem.

Defendere iniuriam alicui.

Defendere iniuriam alicuius.

Defendere aliquem contra iniquos.

Defendere aliquem a periculo.

Dominari alicui. Cunctis dominabitur oris. 3.

Æn. Victis dominabitur Argis. 1. Æn.

Summa dominariver arce. 7. Æn.

Dominari in civitate.

Dominari in suos.

Dominari inter aliquos.

Vide infra Reg : 9. de Verb : cum Ablat :

4.

Dono tibi librum.⁴

Dono te libro.

Duco mihi laudi.

Duco mihi laudem. & in laudem.

Excellere ceteris dignitate.

Excellere aliis in aliqua re.

Excellere super omnes alios.

Excellere in aliqua re. prater ceteros.

Excellere inter omnes.

Habitare casas.

Habi-

Habitaré in silvis.

Habitaré silvis, terra, duabus urbibus.

Impertio tibi salutem.

Impertio te salute.

Induo vel Exuo tibi vestem.

Induo vel Exuo te veste.

Incido in as.

Incido in are.

Incido ligno, marmor, ceris.

Incido in sepulcro, in basi trophaorum.

Inducere animum.

Inducere in animum.

Interdico tibi hac re.

Interdico tibi hanc rem.

Interdico tibi de Medicis.

Vide infra Reg: 8. de Verb. cum Ablat:

Ludo aleam.

Ludo pila, alea, tesseris.

Migrare domo.

Migrare ex urbe.

Voluptas migrat ab aure.

Migrare nidum. Gell: l. 2. cap. 29.

Mittere alicui.

Mittere ad aliquem.

Nitor hac re.

Nitor in hac re.

Nitor in hanc rem.

Nupta alicui.

Nupta cum aliquo.

Una apud duos nupta. Gell: l. 1. cap. 23.

Quero abs te; ab aliquo.

Quero

Quæro ex te.

Quæro de te.

Circa aliquem quippiam quærere.

De aliquare quærere.

Respondere literis.

Respondere ad literas.

Scribere alicui.

Scribere ad aliquem.

Vertere vitio.

Vertere in vitium.

Et quæ sunt huius generis alia, quæ usus & diligens Autorum lectio docebit.

REGULA VI.

1. □ Sunt quædam Verba, quæ pro diversa significatione, diversos Casus ¹asciscunt, præcipuè nunc Dativum, nunc Accusativum, nunc Ablativum cum Præpositione. ut:
- Accedo tibi. i. e. assentior. Item accresco, accrementum fio.*

Accedo te, vel ad te. i. e. adeo, venio.

Æmulor tibi. i. e. invideo.

Æmulor te. i. e. imitor.

Animadverto aliquid. i. e. observo.

Animadverto in aliquem. i. e. punio.

2. *Ausculto tibi. ²i. e. obtempero.*

Ausculto te. i. e. audio.

Caveo tibi. i. e. provideo, ut amico.

Caveo aliquid. i. e. vito, declino.

Caveo te. i. e. vito te ut hostem.

Caveo à te. Idem.

Caveo de aliquare. i. e. cautionem facio.

Consulta

Consulo tibi. i. e. provideo vel prospicio tibi.

Consulo te. i. e. consilium peto à te.

Consulo in te. i. e. statuo.

Consulo boni. i. e. bonum judico.

Cupio aliquid. i. e. desidero, expeto.

Cupio tibi. i. e. faveo.

Deficit mihi. i. e. deest.

Deficit me. i. e. destituit.

Deficere ab aliquo. i. e. desciscere.

Do tibi literas. i. e. trado tibi aliò perferendas.

Do ad te literas. i. e. scribo ad te.

Faenero vel Faeneror tibi. i. e. do tibi ad usuram vel lucrum.

Faeneror abs te. i. e. faenori accipio, seu ad usuram.

Horrere alicui. i. e. timere alicui. Plin. in Paneg.

Horrere aliquem, ut hostem.

Impono aliquid tibi, vel in te. i. e. superimpono ut onus.

Impono tibi. i. e. decipio te.

Incumbo alicui. i. e. innitor, qvo ad corpus.

Incumbo cogitationi, labori. i. e. operam impendo, qvo ad ad animum.

Incumbo in aliquid } i. e. obnixè operam do.

Incumbo ad aliquid }

Interest. i. e. interponitur.

Interest inter hoc & illud. pro. differentia est.

Interest huic vel hoc. i. e. differt.

Interest Reipub. vel meâ, tuâ. i. e. refert seu utile est.

Interesse alicui rei, vel in aliqua re. i. e. adesse.

V

Maneo

Maneo, absolute pro Commoror.

Maneo te. i. e. expecto te.

Mereor aliquid, de mercede.

Mereor de te. i. e. Commodo vel Incommodo tibi.

Vide infra Reg. 12. de Verb. cum Ablat.

Metuo tibi. i. e. sollicitus de te sum, ut amico.

Metuo te, vel a te. ut hostem, vel ab hoste,

Periclitor aliquam rem. i. e. tento vel experior.

Periclitor in aliqua re. i. e. experimentum quæro.

Periclitor famam, capite, siti, morbo. i. e. periculum subeo.

Periclitor ex Canis morsu.

Vide infra Reg. 11. de Verb. cum Ablat.

Prospicio meam salutem. i. e. procuro salutem.

Prospicio novum periculum. i. e. prævideo.

Peto a te. i. e. rogo te.

Peto tibi librum. i. e. cupio dari.

Peto alicuius vitam. Peto aliquem gladio.

Quem petunt hæc verba? Faurus petit il-

lum cornu. pro, Ferio vel Impugno.

Peto templum. i. e. eo in templum.

Præstare rebus silentia. i. e. dare, concedere.

Præstare cæteris virtute } i. e. potiorem esse.

Præstare alios robore } i. e. potiorem esse.

Præstare se virum. Præstare Achillem. i. e. re-

presentare.

Recipio tibi. i. e. proximo.

Recipio aliquem. i. e. suscipio, vel iterum accipio.

Recipio me domum. i. e. confero me domum.

Refero tibi. i. e. reporto vel narro tibi.

Refero ad te. ut in consultationem.

Renuncio

Renuncio muneri.

Renuncio Conspicio.

Solvo tibi aliquid.

Solvo caput tuum.

Sudo alicui rei.

Sudo aliquam rem.

Sudo literas.

Vaco alicui rei.

Vaco in aliquo.

idem.

Vaco, absolute.

Non vacat mihi.

Vaco aliqua.

Vacat locus.

Valere ab oculis.

Valere a pecore.

Valere aliquam rem.

Valere ad aliquam rem.

tidato.

Valere alicui.

Valere aliquam rem.

Valere apud aliquam rem.

tare esse.

Valere deos alicui.

Valere festivitatem.

Siccitiam. De his.

Facio alicui.

Dono tibi verum.

Facio alicui.

Et similia plurimam dabit.

Renuncio mulieri, hospitio. i. e. recuso.

Renuncio Consulem. i. e. declaro, proclamo.

Solvo tibi aliquid. i. e. numero seu satisfacio.

Solvo captivum. i. e. libero.

Studeo alicui rei. i. e. operam impendo.

Studeo aliquam rem. i. e. cupio vel affecto.

Studeo literas. i. e. disco studiosè.

Vaco alicui rei. i. e. operam do.

Vaco in aliquam rem, vel, ad aliquam rem.
idem.

Vaco, absolutè. i. e. otium habeo.

Non vacat mihi. i. e. non otium habeo.

Vaco aliqua re. i. e. careo.

Vacat locus. i. e. vacuus est.

Valere ab oculis, à morbo. i. e. à morbo liberari.

Valere à pecunia. i. e. locupletem esse.

Valere aliquid. i. e. aliquantùm excellentem esse.

Valere ad aliquid, in aliquid, eodem, pro an-
tidoto. i. e. utile esse.

Valere alicui. i. e. alteri prodesse.

Valere re aliqua, in re aliqua. i. e. excellere.

Valere apud aliquem. i. e. in gratia & autori-
tate esse.

Valet denos eris

Valet sestertius vicenis } in precio.

Sicetiam. Do tibi damnnum. i. e. noceo.

Facio damnnum. i. e. accipio jacturam.

Do tibi verba. i. e. decipio te.

Facio verba. i. e. loquor.

Et similia plura, quæ diligens lectio suppe-
ditabit.

CAPUT XIV.

SYNTAXIS VERBORUM
cum Accusativo.

REGULA I.

1. * Activa Verba omnia, Accusativum¹ patientis asciscunt. ut:

<i>Amo Deum.</i>	<i>Honora parentes.</i>
<i>Aro terram.</i>	<i>Bibo vinum.</i>
<i>Nosce teipsum.</i>	<i>Cedo librum.</i>

Sic & Deponentia, quæ Activè significant. ut:

2. *Amplector virtutem. Seqvor² Ducem.*
3. *Imitor Ciceronem. Morsu depascitur³ artus.*
2. *Æn.*

† Excipe, *Benedico, Maledico, Persuadeo, Nubo, Insidior, & quædam alia*, quæ Dativo junguntur. Ea usus docebit.

REGULA II.

1. † Neutra quædam, imitatione Græcorum¹ asciscunt Accusativum vel suæ originis, vel cognatæ significationis.
2. *Suæ originis. 2 ut:*
Servio servitntem. Plaut. Persa.
Furit furorem. 12. Æn.
Bello bellum. Liv.
Erro errorem. Gell.
Ludo lusum. Ter.
Gaudeo gaudium. Cæl. 1. 8. ep. 2
Pugno pugnam. Plaut.

Somno

CUM A

Somno somnum.

Noto notum.

Iuro iurum.

Cognate:

Ea, Repe, Curro

Puffillo Rufum

fat. 2.

Olet lacernam.

Viro atatem, Ba

Dormit somnum

Redat antiquum

Hor. 1.

Icom facin

traliter significa

Prelari pal

NOTA. Δ

aliquando ver

Diu videor

Morte obit

morte

Non licet red

Δ II. Neut

regant Accusat

rum vel Demo

Indefinitorum

Propter te he

Ne quid pece

Illa non dant

Δ III. N

riginis aut c

tunt, sapè

usurpantur,

Somnio somnium. Plaut.

Noceo noxam. Liv.

Iuro iusjurandum. Cic. 5. ep. 2.

Cognatae Significationis, 3. ut: 3.

Eo, Repo, Carro viam, Stadium, mille passus.

Pastillos Rufinus olet, Gorgonius hircum. Hor. 1. sat. 2.

Olet lucernam. Præluceo bonam spem.

Vivo etatem, Bacchanalia. Iuro Iovem lapidem.

Dormit somnum Epimenideum. Navigat æquor.

Redolet antiquitatem. Vineta crepat mera. Hor. 1. 1. ep. 7.

Idem faciunt & Deponentia, quæ Neutraliter significant. ut: *Seqvi sectam.*

Præliari prælium. Mori mortem.

NOTA. Δ I. Accusativus in Ablativum⁴ 4. aliquando vertitur. ut:

Diu videor vita vivere. Plaut. pro vitam.

Morte obiit repentina. Svet. Aug. 6. 4. pro, mortem.

Non licet recta ire via. Seneca pro, viam.

Δ II. Neutra⁵ & Deponentia frequenter 5. regunt Accusativos Pronominum Relativorum vel Demonstrativorum, & Nominum Indefinitorum. ut: 6.

Propter te hæc pecco. Plaut.

Ne quid peccetis, paveo. Plaut.

Illud non dubito. Cic. 1. ep. 15.

Δ III. Neutra, quæ Accusativum suæ originis aut cognatæ significationis admittunt,⁷ sæpè etiam in Tertia persona Passiva usurpantur, præcedente Nominativo. ut: 7.

V 3 Pugna

AXIS VERBORUM

PUT XIV.

IS VERBORUM

Accusativo.

REGULA I.

omnia, Accusativum

ut:

Honora patrem

Bibo vinum.

Cedo librum.

mentia, quæ Activa

em. Seqvov 2. Blau

s. Morja depasum

2.

medico, Maleduo, pro

ssdam alia, quæ Depon

cebit.

REGULA II.

in, imitatione Gram

ativum vel suæ originis

ionis.

originis. 2. ut:

Plaut. Persa.

En.

7.

Cel. 1. 8. ep. 2

Plaut.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

Pugna, summâ contentione pugnata. Cic. pro Mur.

Prælium malè pugnatum à suis Regem terrebat. Sal. lug.

Tota mihi dormitur hyems. Martial.

Nunc tertia vivitur ætas. Ovid.

Sic Evigilo, Festino, Propero, & quedam similia, quia interdum Transitive cum Accusativo usurpantur, etiam in tertiâ personâ fieri possunt passiva. ut:

Quos studium cunctos evigilavit idem. Ov. 1. Trist. Evigilata tuis cogitationib. consilia. Cic. 9. Att.

Quas induat illa Festinat vestes. Ov. 2. Met.

Nec virgines festinantur. Tacit.

Quicquid agit, properat omnia. Plaut. Pæn.

Nisi voluntariam mortem properavisset. Tac. 1. 2. Delubra occultâ celeritate properantur. Plin.

REGULA III.

† Construuntur cum Accusativo vel Ablativo aliquando Verba Composita, vi Præpositionis cum qua sunt composita. ut:

Adeo patrem. Villam prætereo sciens. Ter. Eun.

Transiit metam. Prætervecti sumus scopulos. 5. Æn.

Ejecit eum sedibus suis. Pedem porta non extulit. Svet. Tib.

Quanta spe decidi. Ter. Magnis tamen excidit ausis. Ovid.

Ali-

Aliquando
res. ut:
dicendo ad præfiss.
Ejus est mar.

R
† Quæ men
frequentè Acc
vo cum Verbis
Quam abesse
15. ep.
Herina filia La
dico p
Ne longi inter
Ingribus; no
Ovi
Bidus spacio a
Δ Aliqua
Casui, ut:
Murrino ca
Quam à mil
lib.

† Certe q
Accusativos
rum Rei, ut:
Ducote litera
Nulla salus bell
Eum quan
personam au
Appositione,

† Certe q
Accusativos
rum Rei, ut:
Ducote litera
Nulla salus bell
Eum quan
personam au
Appositione,

† Certe q
Accusativos
rum Rei, ut:
Ducote litera
Nulla salus bell
Eum quan
personam au
Appositione,

Aliquando expressè adduntur Præpositio-
nes. ut:

Accedo ad pedessequas. Incidit in febrim. Cic.
Ejectus è mari. Milites ex oppido jussit
exire. Cas.

REGULA IV.

† Quæ mensuram aut spacium significant,
frequenter Accusativo¹ Casu, rarius Ablati-
vo cum Verbis junguntur. ut: 1.

Quum abessem ab Amano iter unius diei. Cic.
15. ep. 4.

*Hercinia silve latitudo novem dierum iter expe-
dito patet. Cas. l. 6. bell. Gall.*

Nec longis inter se passibus absunt. 11: Æn.

Iugeribus, novem summus qui distat ab imo.
Ovid.

Bidui spacio abest ab eo. Planc. Ciceroni.

Δ Aliquando Præpositio² addicatur utrivis
Casui. ut: 2.

Murrhino capaci ad sextarios tres. Plin. 37. 2.

Quum à mille ferè passibus castra posuisset. Liv.
lib. 4. dec. 3.

REGULA V.

† Certa quædam Activa³ sunt, quæ duos
Accusativos asciscunt, unum Personæ, alte-
rum Rei. ut: 4.

Doceo te literas. Celo te culpam. 4.

Nulla salus bello: pacem te poscimus omnes.

Etiam quando uterque Accusativus⁵ eandē
personam aut rem, sive per ἐπεξήγησιν, i. e.

Appositionē, sive alia declaratione notat. ut: 5.

Appositionē, sive alia declaratione notat. ut: 6.

*Judico te beatum. Petit hanc Saturnia munus.
7. Dare filiam⁷ uxorem. Renuncio te Magistrum.
Plato Voluptatem appellat escam malorum.*

□ *Da precipua Verba prioris Ordinis?*

Doceo, Edoceo, Dedoceo, Erudio, Celo, Moneo, Admoneo, Rogo, Oro, Exoro, Precor, Flagito, Exigo, Posco, Reposco, Interrogo, Confulo, &c.

□ *Da precipua Verba posterioris Ordinis?*

Nuncupo, Appello, Nomino, Dico, Prædico, Voco, Habeo, Puto, Existimo, Judico, Designo, Creo, Declaro, Renuncio, Cognosco, Deprehendo, Reperio, Facio, Præsto, Præbeo, Do, Adjungo, Pero, Expeto, Sumo, Capio, Cupio, Volo, Desidero, Quæro, Jubeo, pro Creo, Seqvor, &c.

8. *NOTA. Δ I. Multa Verba, præter Accusativum personæ, asciscunt hos Accusativos⁸ rei, Hoc, Istud, Illud, Id, Idem, Quod, Quid, Aliquid, Nihil, Nonnihil, Pauca, Multa, Unum, Duo, Tria: Sed idcirco non statim omnia quosvis alios admittunt. ut: 2*

Illud me præclare admones. Cic. Att. l. 9.

Id amabo adjuta me. Ter.

Pauca pro tempore milites cohortatus. Sal. Jug.

10. *Δ II. Doceo, Edoceo, Moneo, Admoneo, Rogo, Posco, Exoro, retinent Accusativum rei etiam in Passivo. ut: ¹⁰ Cato rogatus sententiam. Salust. Delectus iter melius. Hor.*

11. *Δ III. Interrogo, Percontor, Celo, Moneo, Admoneo, ¹¹ Commoneo pro Commonefacio, Hortor: Item, Doceo, Edoceo, Erudio, pro Certiorem facio, sæpè pro Accusativo rei asciscunt Ablativum*

tirum cum Pra
de re te esse adon

Δ IV. Ve

præter Acculat

looz cum Pra

ant; Posco, Repo

Precor, Deprec

139, Percontor,

Non debeba

6. Vt

Omnia volo

lib. 3.

Sic & Rogo, O

rarius. ut: ⁹ N

lib. 13. 19.

Nunc me

A

Ex his,

Accusativu

postulant,

Onare iust

Frator exo

ren

Itaque ut f

At

Δ V. Infi

bent Acculat

lativo rei. ut

Informare,

genus

Inbuere aliq

gione.

tivum cum Præpositione DE, ut: ¹² Putavi, *ca* 12.
de re te esse admonendum.

Δ IV. Verba Petendi & Percontandi, præter Accusativum rei, ferè Ablativum personæ cum Præpositione A vel AB habent, ut sunt, Posco, Reposco, Flagito, Efflagito, Postulo, Precor, Deprecor, Peto, ¹³ Contendo, Exigo, Exigo, Percontor, Quæro, Scitor, Sciscitor. ut: ¹⁴ 13. 14.

Non debebam ego has literas a te poscere. Cic. 6. Verr.

Omnia volo à me & postules & expectes. Cic. lib. 3. ep.

Sic & Rogo, Oro, Exoro, Obsecro, Quæro, licet rariùs. ut: ¹⁵ Nunc à te illud primùm rogabo. Cic. lib. 13. ep. 15.

Nunc me orare à Vobis jussit Iupiter. Plaut. Amph.

Ex his, Oro, Exoro, Obsecro Obtestor, ¹⁶ post 16.
Accusativum personæ ferè Conjunctivum, postulant, intercedente UT. v. g.

Omare jussit heri [te], ad se ut venias. Ter.

Frater exoravit me ipsum, ut huc secum venirem. Cic. Att. lib. 1.

Itaque ut facias, te obtestor atque obsecro. Cic. Att. l. 11.

Δ V. Instituo, Informo, Instruo, Imbuo, habent Accusativum personæ tantùm, cum Ablativo rei. ut:

Informare, Instruere, Instituire aliquem In-
geniis artibus, doctrina, literis Grecis.
Imbuere aliquem bonis moribus, doctrina, reli-
gione. V 5 Sic

Sic dicimus: *Docere aliquem fidibus. Cic.*

*Erudire aliquem artibus, institutis, præceptis,
laboribus, disciplina.*

Græcis literis satis doctus. Cic.

Mulier literis Græcis & Latinis docta. Salust.

Docere, Erudire aliquem ad aliquid.

Erudire aliquem in his vel illis rebus.

REGULA VI.

† *Jubeo* non tantum Accusativum rei asci-
scit, sed interdum etiam Dativum vel Accu-
sativum personæ. ut:

1. *Silentia jussit dextra. ¹ Lucan. lib. 1.*
2. *Cæsar militibus suis ² jussit, ne qui eorum viola-
rentur. Cæs. lib. 3. de bell. Civ.*
3. *Filiam ³ jube potius. Ter. Heaut.*
4. *Rectè olim ineptum Delphicus jussit Deus
Quarentem, ⁴ quisnam primus sapientum foret,
Ut in ore tereti nomina eorum inscriberet. Aus.
in lud. 7. Sap.*

Δ *NOTA.* Quando *Jubeo* idem significat
quod *Decerno, Statuo, Creo*, tantum Accusati-
vum rei vel personæ admittit, nunquam Da-
tivum. ut: ⁵

5. *Populus Romanus legem jussit de civitate tribu-
enda. Cic. pro Cornif.*

REGULA VII.

† Verbum *PATIOR*, regens Accusativum
substantivi, circumloquitur Verbum Passivum
vel Neutrum eiusdem Substantivi. ut:

Pati obsidionem. Liv. l. 7. dec. 4. pro Obsideri.
Pati stuprum. Justin. l. 9. pro stuprari.

Pati

Pati tyrannidem. Justin. l. 16. pro tugavev'sedz.
Pati lucem & timorem. Val. l. 1. Arg. pro, Vi-
vere & Timere.
Pati occasum. Claudian. Gigant. pro occidere.
Paticultus. Ovid. 1. Fast. pro Coli.

CAPUT XV.

SYNTAXIS VERBORUM

cum Ablativo.

REGULA I.

* Passiva verba omnia Ablativum ¹ agentis
 asciscunt cum Præpositione ² A vel AB. ut:
Laudatur ab his: culpatur ab illis. Hor. l. 1. sat. 2.
Ego quoque à meis me amari & magnipendi
postulo. Ter. Ad. 5. 4.

1.
2.

Sic etiam Neutra atque Deponentia pas-
 sive significantia. ut:

Liquescit à Sole. Salve ab amicis.
Perit ab Hannibale. Mori ab ense, Lucan.
Vapulat à Magistro: Rem atrocem à servis suis
passus est. Plin.

† Excipe, *Oblector & Delector*, quæ sine
 Præpositione Ablativo junguntur. ut:

Oblectari ludis. Cic. pro Mur. Delectari decla-
matorio genere. Cic. l. 3. Q. Fr. Crimnibus in-
ferendis. de Amic. Cogitatione speq. pro Arch.

△ Cicero tamen etiam dixit: *Delectari ab*
aliquo. in Or: Delectari in aliquo re. l. 1. Fin. &
2. de leg.

REGULA II.

△ *Facio, Fio, & Futurus sum*, peculiari si-
 gnifica-

gnificatione eleganter vel Ablativo jungantur, subintellecta Præpositione DE, quæ etiam nonnunquam expressè additur: vel cum Dativo. ¹ ut:

1. *Tu fortasse quid me² fiat, parvipendis. Ter. Heaut. 4. 3.*
3. *Quid de³ Pub. Clodio fiat, rescribe. Cic. Att. l. 2.*
4. *Quid tu huic homini⁴ facias? Cic. pro Cacin.*

REGULA III.

* Ablativo casu cum Verbis convenientibus junguntur, quæ Causam, Instrumentum, Modum, Partem, Excessum, & similem Circumstantiam, vel Adjunctum significant. ut:

1. *Oderunt peccare boni virtutis amore. ¹ Hor. l. 1. ep. 17.*
2. *Ferit illum gladio. ² Percutio hunc pugno.*
3. *Res magna dexteritate³ acta.*
4. *Laborare capite, ⁴ pedibus, intestinis.*
5. *Scipio omnes sale⁵ facetiisque superabat. Cic. 2. de cl. or.*
6. *Florere fama, ⁶ genere, rebus gestis.*
7. *Laborare febris, ⁷ morbo.*

NOTA. † I. Ablativus Causæ vel similis Circumstantiæ, interdum etiam Præpositionem admittit. ut: ⁸

Ab omni laude felicior. Cic. Firmus ab equitatu. Cic.

Letus de amica. Ter. Fessus de via. Cic.

Interdum permutatur Accusativo, cum Præpositione PER vel PROPTER. ut:

Quod adeptus est per scelus, id per luxuriam effundit atque consumit. Cic.

Haud

*Haud per tale sacrum, numen placabitis ul-
lum. Ov. 13. Met.*

Parere legibus propter metum. Cic.

† II. Ablativus Modi & Adjuncti, quan-
do concomitantiam quendam significat, Præ-
positionem CUM desiderat. ut: ^{9.} *Oblector me
cum Musis.*

*Concussit terq; quaterq; Casariem, cum qua ter-
ram, mare, sidera movit. Ovid. 1. Met. i. e. dum
cōcussit casariem, simul etiam movit terram, &c.*

*Rediit domum cum febris. Cic. de Or. quasi cum
comite.*

Sed Ablativus Instrumenti ^{10.} CUM re-
spuit. ut:

*Naturam expellas furca, tamē usque recurret.
Horat.*

Ille ferro interfectus est. Cic. 2. de Or.

REGULA IV.

* Verba quæ Copiam aut Inopiam signifi-
cant, Ablativum asciscunt. ut: ^{1.} ^{2.}

Redundat sanguine. Cic. pro l. Manil.

*Integer vita scelerisq; purus Non eget Mauri
jaculis nec arcu. Hor. l. 1. od. 22.*

□ Da præcipua Verba Copie & Inopie.

Abundo, Redundo, Affluo, Diffluo, Circumfluo,
Scateo, Fluo, Mano, Egeo, Indigeo, Careo, Deficior,
Vaco, pro Careo.

NOTA. * Egeo & Indigeo etiam Genitivum
admittunt. ut:

Eget

Eget eris Cappadocum Rex. Hor. l. 1. ep. 6.

Quasi tu huius indigeas Patris. Ter. And. 5. 3.

- † Nonnunquam etiam Careo, Abundo, &
3. Scateo, ³ licet rariùs. ut:

Omnes mihi labores fuere quos cepi leves, præterquam tui carendum quod erat. Terent.
Heaut. 2. 4.

Quorum & abundemus rerum. Lucil.

Irarumque scatebat. Gell. l. 1. c. 1.

REGULA V.

- * Verba Implendi, Onerandi, Liberandi,
& his contraria, præter Accusativum, asciscunt Ablativum materiae. ut: ⁴

Implevitque, merito pateram. i. Æn.

Onerare aliquem epistolis, calumniis.

Liberare aliquem vinculis, molestiis.

□ Quæ sunt præcipua Verba Implendi, Onerandi, Liberandi & c?

Impleo, Compleo, Expleo, Repleo, Satio, Saturo, Farcio, Refercio, Ingurgito, Cumulo, Augeo, Obruo, Locupletio, Dito, Beo, Dono, Exhaustio, Viduo, Spolio, Nudo, Orbo, Emungo, Privo, Fraudo, Evertio: Onero, Premo, Opprimo: Levo, Exonero: Libero, Solvo, Exsolvo, Expedio, Abdico: Alligo, Obligo, Astringo, Impedio, Implico, Irreritio, Illaqueo. Quibus adde, Afficio, Muneror, Dignor, Deditior, Proiequor, & c:

5. NOTA. † I. Compleo, Impleo, ⁵ Saturo, Ob-
saturo, etiam Genitivum admittunt. ut:

Erroris ambo ego illos & dementia complebo.
Plaut. Amph.

Adolescentem suæ temeritatis implet. Liv. l. 1.
ab U. C.

Post-

Postquam dextram

Natu propediem

Heant.

Δ Impleo, inter-

rum cum Prepositi-

Rei immo uterque p-

na implet a-

Hic de flexa lo-

cet Mar-

Δ II. Careo &

Relativi, Demoni-

reperitur. ut:

Quia quod a-

latus scate-

RE

† Induo, Ex-

stergo, Instergo

cum Accusati-

Ablativo rei.

induo, Exno

Dono tibi libro-

Impertio, or, tibi

Comitatem grav-

ta splendore

pro Planc.

Folia instergunt

re oleum sa-

Spern commeatu-

bell. Pen. Uti-

rent. Cas. de

NOTA Δ I.

more Græcorum

Postquam dextra fuit cadis saturata. Virg.
Næ tu propediem istius obsaturabere. Terent.
Heaut. 4. 8.

△ *Impleo*, interdum etiam habet Ablativum cum Præpositione DE. ut:

Res iam universas profundam, de quibus volumina impleta sunt. Cic. 4. Ac. qv.

Hos nisi de stiva loculos implere moneta Non decet Martial.

△ II. *Careo* & *Scateo*, etiam Accusatiivo Relativi, Demonstrativi, vel Indefiniti, juncta reperiuntur. ut:

Quia id quod amo, careo. Plaut. Curc.

Id tuus scatet animus. Plaut. Persa.

REGULA VI.

† *Induo*, *Exuo*, *Dono*, *Impertio* vel *or*, *Aspergo*, *Inaspergo*, *Intercludo*, habet vel Dativum cum Accusativo rei, vel Accusativum cum Ablativo rei. ut:

Induo, Exuo tibi vestem. Induo, Exuo te veste.

Dono tibi librum. Dono te libro.

Impertio, or, tibi salutem. Impertio te salute.

Comitatem gravitati aspergere. Cic. pro Mur. Vita splendorem maculis aspergis istis. Cic. pro Planc.

Folia inaspergunt potionibus. Plin. 12. 17. Inaspergere oleum sale. Cato cap. 67.

Spem commeatu hostibus interclusuri. Liv. de bell. Pun. Uti frumento Casarem intercluderent. Cas. de bell. Gall.

NOTA. △ I. Verba Vestienti, in Passivo, more Græcorum cum Accusativo inveniuntur,

tur, tam materiae vestientis, quam rei vestientis. ut:

Induitur vestem. Curt. l. 30.

Induta cornibus aurum victima. Ovid. 7. Met.

Nondum teneras vestita genas. Sen. Herc. Oer.

2. Δ II. *Excalceo, Discalceo,*² tantum cum Accusativo Subjecti inveniuntur. ut: *Excalceare pedes. Svet. Vitell. c. 2.*

Δ III. *Discingo* autem, non tantum Accusativum Subjecti habet: ut: *Discingere dolos. Sil. l. 7.* Sed praeter Accusativum, etiam Ablativum rei. ut:

Peltatam Scythico discinxit Amazona nodo. Mart. 9. 104.

Stat. lib. 6. Theb. Pictor discingit pectora limbo.

In Passivo autem Ablativum rei habet. ut: *Discingi armis. Sil. l. 8.*

REGULA VII.

† Verba Mercandi, Contrahendi, & Taxandi, asciscunt Ablativum precii sine Praepositione. ut:³

Spem precio non emo. Ter. Ad. 2. 2.

Vendidit hic auro patriam. Virg. 6. Aen. *

Senatus tritici modium tribus denariis estimavit. Cic. 5. Verr.

□ *Da praecipua Verba Mercandi, Contrahendi, Taxandi.*

Emo,

Emo, Coemo, Reito
Arredo, Distrabo, Ver
lo, Liceo, 4. Liceo
Tato, Estimo | i. e. Ta
to, Regressiva, quibus
modi possit.

Δ Sic & Ablat

Paro, Florino, Quo
mo, Nemo, Vili, etia
adatur. ut: *

Haud illi stabum
10. Aen.

Δ Excipiuntur
dem, Quamvis, Quam
vis. ut:

Emis homo cupi
3. Off.

Tauridem re
pens f

Magis illa g
fat, 11

Docuit nemo
Plin. 3

Non vendo pluri
novis, C

Ex his, Tanti
Monis, in Ablati

Substantiva ut:

Tanto precio em
lav. fat.

Mercatur tres li
quod erat pe

Emo, Coëmo, Redimo, Mercor, Comparo, Vendo, Divendo, Distraho, Venundo, Veneo, Sto, Consto, Valeo, Liceo, 4. Liceor, Licitor, Addico, Loco, Conduco, Taxo, Æstimo [i. e. Taxo] Sum [pro Valeo], Indico, & quævis alia, quibus Ablativus precii rectè accommodari potest.

4.

△ Sic & Ablativos, *Magno, Permagno, Parvo, Plurimo, Quamplurimo, Paululo, Minimo, Nimio, Vili*, etiam si Substantivum nullum addatur. ut: 5.

5.

Haud illi stabunt Æneia parvo Hospitia.
10. Æn.

6.

△ Excipiuntur hi Genitivi, *Tanti, Tantidem, Quanti, Quanticunque, 7 Pluris, Minoris.* 8 ut:

7.

8.

Emit homo cupidus tanti, quanti voluit. Cic.
3. Off.

Tantidem redemi patrem, quanti à te redemptus sum. Sen. l. 5. contr.

Magis illa juvant, quæ pluris emuntur. Juv.
sat. 11.

Docuit neminem minoris talento annis decem.
Plin. 35. 10.

Non vendo pluris quam alii, fortasse etiam minoris. Cic. 3. Off.

Ex his, *Tanti, Quanti, Quanticunque, & Minoris*, in Ablativum transeunt, si addantur Substantiva. ut:

Tanto precio emi. Quanto metiris precio.
Iuv. sat. 9.

Mercatur tres libros nibilo minore precio, quàm quod erat petitum pro omnibus. Gell. l. 19.

X

NOTA.

NOTA. Δ I. Nonnunquam Ablativo additur Præpositio PRO, Græcorum more. ut:

Non bene pro toto libertas venditur auro.

Δ II. Sæpè Ablativus migrat in Adverbi-um. ut: *Carè, Cariùs Carissimè, Benè, Meliùs, Optimè, Malè, Peiùs, Viliùs Vilissimè, & similia.* ut:

Nihil cariùs constat, quàm quod precibus emitur. Valdè carè æstimas tot annos, quot ista ætas recipit. Cic. ad Br.

Δ III. *Sum*, etiam Genitivo exprimit precium. ut:

Quæ pluris quàm quindecim millium aris essent, in censum referre viatores iussit. Liv. l. 39.

Agellus erat, quum donarem, centum milliù. Plin. Vix puto triginta nummorum tota fuisse munera. Mart.

Δ IV. *Valeo* Ablativum ἰσχυροῦς seu precii regit. ut:

Quibus subtractis quasi minimo valeret hereditas. Ulp. L. Iulianus. § *Si venditor.* ff. de Action. empti.

Sed quando δύναμις vel æquipollentiam significat, frequentius Accusativum asciscit. ut: *Denarii dicti, quòd denos aris valebant: Quinarii, quòd quinos.* Rariùs Ablativum, ut: *Scrupulum auri nummi valet Sestertius vicenis.* Plin. l. 33. cap. 3.

REGULA VIII.

† Quæ Prohibendi significationem habent, item Auferendi, Abstinenti, Accipiendi, aut Distan-

Distanti, Ablativum
teneat vel ab.

ignorum fucus pecuniæ

4. Georg.

Abstulit à me pecuniæ

Abstraxit homine

in opere gau-

deam abesse ab

15. ep. 4.

□ De præcipua f

Abstinenti.

Prohibendi. Arce-

Remoreo, Arceo, D-

hibeo, Intercludo, L-

stadio, Contervio,

cum Compulsio-

Auferendi; Ab-

Arelo, Aufero, A-

ror, &c.

Abstinenti; Ab-

no, Cohibeo, Cedo-

Feror, &c.

Accipiendi; Accip-

cor, Sumo, Feneror

ro, Colligo, Habeo,

gendi & Sententi, &

Distanti; Abstum-

coris, Disto, Ex-

stratum.

NOTA. Δ

habent Ablativum

Abdico me mag-

stratum.

Distandi, Ablativum asciscunt cum Præpositione A vel AB. ¹ ut: ²

I. 2.

Ignavum fucos pecus à præsepibus arcent. Virg.

4. Georg.

Abstulit à me pecuniam.

Abs quovis homine, quum est opus, beneficium accipere gaudeas. Ter. Ad. 2. 3.

Quum abessem ab Amano iter unius diei. Cic. 15. ep. 4.

□ *Da præcipua Verba Prohibendi, Auferendi, Abstinenti, Accipiendi, Distandi.*

Prohibendi. Arceo, Moveo, Amoveo, Dimoveo, Removeo, Avertio, Deterreo, Absterreo, Profligo, Prohibeo, Intercludo, Interdico, Propulso, Defendo, Custodio, Conservo, Vindico, Redimo, Libero, Pello cum Compositis, & familia.

Auferendi. Abalieno, Abduco, Abrado, Abstraho, Avello, Aufero, Avoco, Eripio, Abripio, Surripio, Furor, &c.

Abstinenti. Abhorreo, Abstineo, Contineo, Refreno, Cohibeo, Cedo, Recedo, Supersedeo, Tempero, Ferior, &c.

Accipiendi. Accipio, Audio, Emo, Conduco, Mercor, Sumo, Fœneror, Mutuo, Mutuor, 3 Reporto, Ferro, Colligo, Habeo, Haurio, & quævis verba Intelligendi & Sentiendi, &c.

3.

Distandi. Absum, Differo, Discrepo, Dissono, Discordo, Disto, Exulo, &c.

NOTA. Δ I. *Abdico & Supersedeo*, ⁴ habent Ablativum sine Præpositione. ut:

4.

Abdico me magistratū. i. e. depono magistratum.

X 2

Super-

Supersedeas hoc labore itineris. Cic. 4. ep. 2.
Supersedeo narratione. Cic.

5. 6. 7. Δ II. *Arceo, Probibeo, Intercludo, Moveo, Pello, Cedo, Absum, Exalo, Abstineo, Libero, Aufero, & quædam alia, tam sine quàm cum*

8. *Præpositione ponuntur. ut: 8*

Ne fati nescia Dido simbus arceret. Virg. 1. Æn.

Adolescentia à libidinibus arcenda est. Cic.

Δ III. *Verba quædam Auferendi, præter Accusativum Objecti, modò Dativum, modò Ablativum cum Præpositione habent.*

9. *ut: 9*

Nemo furatur alteri. Plin. 12. 14.

Furari aliquid ab aliquo. Cic. 2. Att.

10. Δ IV. *Abhorreo etiam Accusativum regit. ut: Sævæq; abhorrebas 10 prisci præcepta parentis. Catull. ep. 60.*

Pumilos, atque distortos, & omnes generis eiusdem, ut ludibria natura malignæ ominis, abhorruit. Svet. Aug. c. 83.

Parum abhorrens famam. Liv. l. 4. ab U. C.

11. *Interdum & Ablativum sine Præpositione regit. ut:*

Abhorret vero. Tacit. l. 21.

Alii talibus vitis abhorreant. Cic. de Fato.

12. Δ V. *Quædam Accipiendi verba habent etiam Præpositionem DE. 12 ut:*

Apud forum modò de Davo audivi. Terent.

Andr. 2. 1.

Audivi hoc de patre meo puer. Cic. pro Cor.

Fun-

Fundum mercator

Bona huius de L

pra Roic

Δ VI. *Intellig*

rem EX¹¹ recipi

EX *Composita. u*

Intellig, Cogn

Dicit, Cognov

Expelli atque e

Δ VII. *Interer*

fer, r. ne constre

Sunt intelligens q

Hoc Dominus & L

Inter Humanum &

Cic. 1.

Differunt int

Res cum re

Differre pl

Concha con

Nilil aut n

cess

Δ VIII. *Int*

sonne modò Ab

rei¹⁵ aleicit. a

Interdixit eis igit

Omn Gallia Rom

Interdixit histri

Statim illi dona

Quod posteri

Plaut. Cur. 5. 2

hæc? videntigat

*Fundum mercatus est de pupillo. Cic. pro. Flac.
Bona huius de L. Sylla sese emisse dicit. Cic.
pro Rosc.*

Δ VI. Intelligendi¹³ Verba Præpositio- 13.
nem EX¹⁴ recipiunt, ut & quædam alia cum 14.
EX Composita. ut:

*Intellexi, Cognovi, Audiui ex te.
Didici, Cognovi, Conjeci ex tuis literis.
Expelli atque ejici è prædio. Cic.*

Δ VII. Interest pro Differt, & ipsum Dif-
fert, variè construitur. ut:

*Stulto intelligens quid interest? Ter.
Hoc Dominus & Pater interest. Ter.
Inter Hominem & Beluam hoc maximè interest.
Cic. 1. Off.*

*Differunt inter se. Cic. 5. Verr.
Res cum re differt. Cic. 2. de Inv.
Differre plurimum à bestiis. Cic. 2. de Fin.
Concha conchis differunt. Plin. 1. 9. cap. 35.
Nilil aut non ferè multum differunt atates
vestra. Cic. de cl. Or.*

Δ VIII. Interdico, præter Dativum per-
sonæ modò Ablativum, modò Accusativum
rei¹⁵ asciscit. ut: 15.

*Interdixit eis igni & aqua. Cic. 1. 11. ep 1.
Omni Gallia Romanis interdixit. Cæs.
Interdixit histrionibus scenam. Svet. Demit c. 7.
Statim illi domum meam interdicam. Senec.*

Quod posterius etiam Prohibeo facit. ut:
*Plaut. Cure. 5. 2. Parentesne meos mihi prohi-
beas? vorenthalten.*

X 3 Inter-

Interdum & Ablativo Præpositio DE præmittitur. *ut* : *Interdico tibi de Medicis.*

△ IX. *Interdico, Prohibeo, Veto*, si post se Conjunctionem postulant, NE vel QVIN, vel QVOMINUS admittunt. *ut* :

Interdico, ne extulisse extra aedes puerum usquam velis. Ter. Hec. 4. 1.

Sed id neque feci adhuc, nec mihi tamen ne faciam, interdictum puto. Cic. 1. Fin.

Potuisti prohibere ne fieret. Cic. 1. Ver.

Nemo hic prohibet nec vetat, quin, quod palam est venale, si argentum est, emas. Plaut. Cur. 1. 1.

Nil prohibet, quominus mense Julio verba acta subigantur. Colum. 2. 4.

Sed si Infinitivum regunt, Prohibitivum vocabulum planè omittunt. *ut* :

Interdixit commeatus peti. Sveton. Galba.

Prohibet facere tua presentia. Terent. Heaut. 3. 3.

Aruspex vetuit ante brumam aliquid novi incipere. Ter. Phor. 4. 4.

REGULA IX.

- I. † *Dominor*, modò Dativo¹ gaudet, modò Ablativo, sive sine, sive cum Præpositione IN; modò Accusativo, Præpositione IN vel INTER mediante. *ut* :

Dominatus est Alexandria. Cic. pro Rab. 2.

Cunctis dominabitur oris. Virg. 3. Æn.

Victis dominabitur Argis. Virg. 1. Æn.

Longa dominabitur Alba. Virg. 6. Æn.

Summa dominarier arce. Virg. 7. Æn.

Domina-

*Dominatur in eo
Inconsa Danae di
En.*

*Veni dominatur
Anual quod do
i. Met.*

*Dominari inter
Tacentum aut p
phas. O*

RE

* Ablativos ab
tor, Fruor, Fungor,
Glorior. Item
Alor, Laboro p
Plaut. ut.

* Utorvno.
Potitus sum
Virtute de
Gloriari ro

Labrare f

Homo conf

Pluit sang

NOTA.

Ablativos asc

tivum, sive ab

vum. ut. Uto

Noluerunt corp

que tant

lun mero

*Dominatur in civitate. Cic. pro Cec.
Incensa Danai dominantur in Urbe. Virg. 2.*

En.

*Venus dominatur in mentes. Lucan. l. 5.
Animal quod dominari in cetera posset. Ovid.*

1. Met.

*Dominari inter aliquos. Cas. 2. bell. Gall.
Tu centum aut plures inter dominabere Nym-
phas. Ovid. 3. Am. 5.*

REGULA X.

* Ablativos asciscunt hæc Deponentia, *U-*
tor, Fruor, Fungor, ² *Potior,* ³ *Vescor,* ⁴ *Nitor,* 2.3.4
Glorior. † Item hæc Neutra, *Victito, Vivo pro*
Alor, Laboro pro malè habeo, Sto, ⁵ *Consto,* 5
Pluit. ut:

* *Utor vino. Fruor studiis meis. Fungor officio.*
Potius sum imperio. Vescor caseo, lacte, carne.
Virtute decet non sanguine niti. Claudian.
Gloriari rebus gestis. † Victito, vel vivo carne,
lacte. Cas.

Laborare fame, frigore, morbo. Stare pacto,
promissis.

Homo constat corpore & anima.

Pluit sanguine, caseo, carne, lapidibus.

NOTA. † I. *Utor & Fruor,* etiam duos
Ablativos asciscunt, sive uterque ut Substan-
tivum, sive alter substantivum, alter adjecti-
vum. ut: *Utor te Præceptore, amico, teste.*

Noluerunt corpus feris objicere, ne bestiis quoque,
quæ tantum scelus attigissent, immaniori-
bis uteremur. Cic. pro Rosc. Amer.

X 4

Fruor

Fruor te vicino, comite.

† II. *Potior*, frequentissimè Genitivo jungitur, etiam pro *Frui*, *Tenere*, & interdum, *Vincere*. ut:

Si eius oppidi potitus foret. Salust. Jug.

Posse illius regni potiri. Cic. 1. ad Lent.

6. *Rerum potiri putant. Cic. 2. Catil.*

△ III. *Utor*, & magis *Abutor* apud Comicos: Item *Fruor*, *Fungor*, *Potior*, *Vescor*, & *Pluit*, interdum etiam Accusativum asciscunt. ut:

Cetera, quæ volumus uti, Græca mercamur fide. Plaut. Cæs.

In Prologis scribendis operam abutitur. Ter. And.

Fruitur hanc alternas noctes. Plaut. Asi.

Me omnium officia fungi. Tacit. l. 4.

Neque boni neque liberalis functus est officium viri. Ter. Ad.

Ille alter sine labore patria potitur commoda. Ter. Ad. 5. 4.

Fortiter malum qui patitur, idem post potitur bonum. Plaut. Asi.

Ova vescentes. Plin. 9. 50.

Sacras innoxia lauros vescar. Tibull. 2. 5.

Absinthium vescuntur. Plin. 11. 27.

Sanguinem pluiffe per biduum. Liv. l. 10. b. Pun.

Pluit lapides. Valer. Max. lib. 1. de prodigiis.

△ IV. *Consto* & *Laboro*, frequenter Præpositionem *E*, vel *EX*, ante Ablativum admittunt. ut:

Quum

Quum confitem

Tulsi

Aliis constare

Laborat è dolor

Laborare ex de

na, ex pedib

† V. *Nitor* &

nem N admittit

In bonis vita

Mil.

Injuriæ recte

Glorios etiam D

De tuis virtut

Cic. in P

† Periclitari

crimen refer

do autem lig

ut:

Periclitari

Quum

Periclitari fa

Omnia circu

Cic.

Periclitari &

Dicitur tamen

Periclitari in

Periclitari ex

RE

† *Mercor*, pro

Quum constemus ex animo & corpore. Cic. 3. Tusc.

Actio constat è voce atque motu. Cic. in Or.

Laborat è dolore. Ter. Andr.

Laborare ex desiderio, ex renibus, ex intestinis, ex pedibus, ex invidia. Cic.

† V. *Nitor & Glorior, etiam Præpositionem IN admittunt. ut:*

In huius vita nititur salus civitatis. Cic. pro Mil.

In virtute rectè gloriatur. Cic. 2. de nat. Deor.

Glorior etiam DÈ admittit. ut:

De tuis virtutibus intolerantissimè gloriaris. Cic. in Vatin.

REGULA XI.

† *Periclitor, quando ad periculum seu discrimen refertur, Ablativum postulat: quando autem significat Experior, Accusativum. ut:*

Periclitatur capite Sotades noster. Cic. pro Quint.

Periclitari fama, capite, siti, morbo.

Omnia circumspexit, omnia periclitatus est. Cic. pro Quint.

Periclitari & experiri pueros. Cic. 2. de div.

Dicitur tamen etiam,

Periclitari in exemplis. Cic. Off.

Periclitari ex canis rabiosi morsu. Plin. 32. 4.

REGULA XII.

† *Mereor, pro Commodo, asciscit Ablati-*

vum personæ, cum Præpositione DE. Sed de mercede, Accusativum rei habet. *ut:*

Benè vel Malè mereri de aliquo.
Quid meritus es? Crucem. Ter.

REGULA XIII.

△ *Volo* & *Cupio*, quum benevolentia significationem habent, dupliciter construuntur: vel cum Ablativo CAUSA: vel cum Dativo personæ; addito utrobique interdum etiam Accusativo rei. *ut:*

Tua causa volo. Illius causa valdè cupio.
Si quid nostra causa vis. Dolabella causa cupio.
Sed planè volo his magistratibus.
Magnopere eius causa vult omnia.
Ego illi omnia malo quàm mihi.

REGULA XIV.

△ Verbum *Est* in descriptione officii, postulat Ablativum officium denotantem, cum Præpositione A vel AB, præcedente Dativo possessoris aut Loci. *ut:*

Est mihi à pedibus. i. e. Est cursor meus.
Est mihi à cubiculo, à latere.
Est Electori à Concionibus, à Consiliis, à Secretis.

Est Romæ ab Epistolis.

Sic etiam ubi Verbum EST, vel eius Participium dissimulatur. *ut:*

Servum à pedibus meum Romam misi. Cic.
Philemonem à manu servum simplici morte punit. Sveron.

Libertos

*Libertos suspexit, Polybium à studiis, Narcis-
sum ab epistolis, & Palantam à rationi-
bus. Sueton.*

*Sic: Ceniden à manu habuit penè justa uxoris
loco. Svet.*

REGULA XV.

Δ Variè construitur verbum *Pendeo*. In-
terdum enim absolutè ponitur. ut:

*Tu jam pendebis, qui stultum adolescentulum
nobilitas flagitiis. Ter. Eun.*

Interdum cum Ablativo subjecti jungitur,
& vel sine Præpositione: ut: ¹

Pendentia brachia collo. Tibull. 3.7.

Vel cum Præpositione, A, Ab, E, Ex, De, In.
ut: ²

Pendet & à vestrà nostra salute salus. Ov.

Interdum cum Accusativo subjecti, median-
te Præpositione AD. ut:

Ad matrem pendere. Plin. 15.15.

*Ad sua vota pendentibus. Senec: de Tranq.
vitæ.*

Quando *Dubium*-esse significat, cum
Ablativo *Animo, Animis*: interdum & Geni-
tivo *Animi* jungitur. ut: ³

Pendemus animis. Cic. 1. Tusc.

Ego quidem vehemèter animi pendeo. Cæl. ad Cic.

Pendeo animi expectatione Corfiniensis. Cic.

Pars qua quis pendet, vel Ablativo nota-
tur, vel Accusativo, mediante Præpositione
PER. ut. *Ut tu uspiam saxi fixus asperis evisce-
ratus latere penderes. Cic. in Pison.*

Pende

S VERBORUM

Præpositione DE. Sicut
um rei habet. ut:

eri de aliqvo.

Crucem. Ter.

A XIII.

rum benevolentia

duplicitet confroam

ALISA: velcum do

obiqve interdum

illuc causa valde

is. Dolabella causa

aggratibus.

vult omnia.

quam mibi.

A XIV.

criptione officii

cium denotantem

B, præcedente Da

t:

e. Est cursor me

latere.

ibus, à Confiliis.

is.

EST, vel eius Partic

um Romam missi

seruum suspensum

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

Pendere per pedes. Plaut. Aſin.
Eandemq[ue] [Terram] univerſi cardine ſtare
pendentem, librantem per qua pendeat.
Plin. 2. 5.

CAPUT XVI.

SYNTAXIS VERBORUM

cum Nominibus Temporis.¹

1.

REGULA I.

2-3. * Interrogatio per QVANDO, requirit
 nomen Temporis in Ablativo² caſu. ut:³
Superioribus diebus veni in Cumanum. Cic.
Omnia plenilunio maria purgatur. Plin. 2. 98.
Imperante Auguſto natus eſt Chriſtus.

† Ablativus in hac forma, nonnunquam
 etiam INTRA ſignificat. ut:

Diebus ſexdecim abſolute quatuor Tragedia.
Cic. 3. 2. Fr.
Biſuo ſciemus. Cic. 9. Att. innerhalb zweyen
tagen.
Puncto temporis maximarum rerum momen-
ta vertuntur. Liv. l. 3. ab U. C.
Accidit paucis diebus. Inner wenig tagen.

4. NOTA. † I. Ad Interrogationem per
 QVANDO, ſequitur interdum Ablativus
 cum Præpoſitione conveniente. ut:⁴
Intempore ad eam veni. Ter.
Ut jugulent homines ſurgunt de nocte latro-
nes. Horat.

II. In-

CUM NO

† II. Interd

poſitione con

Veni ad ter

Sub lucem exp

Sic de quan

ſitio INTRA exp

Dimidiam par

ginti dies.

Hoc intra pa

Tale rideatur &

At qua Ene

Δ Graecini fu

Id temporis

Iſtunc arat

Illud bora

Δ III. A

temporis qu

lativo: ut:⁵

Interea n

mi

Comiti

4. I

* Inter

frequenter A

ut:⁶

Una cum g

I. A

Fixi anni

no, B

Calig. c.

CUM NOMINIB. TEMPORIS. 333

† II. Interdum & Accusativus cum Præpositione conveniente. ut: ⁵

Venit ad tertium Calendas Januarii.

Sub lucem exportant calathis. Virg. 3. Georg.

Sic & quando INTRA notatur, Præpositio INTRA expressè interdum additur. ut:

Dimidiam partem nationum subegit intra viginti dies. Plaut. Curc.

Hec intra paucos dies gesta. Liv.

Tale videtur & illud mediante PER;

At pius Æneas per noctem plurima volvens.

△ Græcismi sunt.

Id temporis. pro, eo tempore. Cic.

Ist huc ætatis. pro, ea etate. Ter. Heaut. 1. 1.

Illud horæ. pro, ea hora. Svet. Ner. c. 26.

△ III. ABHINC, ⁶ Verbis Præteriti temporis jungitur cum Accusativo vel Ablativo ut: ⁷

Interea mulier quædam abhinc trienniū Comigravit huc vicinie. Ter. And. 1. 1.

Comitiis abhinc triginta diebus habitis. Cic.

4. Verr.

REGULA II.

* Interrogatio QVAMDIU, postulat frequenter Accusativum, rarò Ablativum. ut: ¹

Una cum gente tot annos belli gero. Virg.

1. Æn.

Vixit annis viginti novem; imperavit triennio, & decem mensibus, diebus octo. Svet.

Calig. c. 59.

Inter

- Interdum accedit Præpositio Per, Ad, In
vel Intra. ut :²

Quæ nostra per tot annos vidit ætas. Liv.
Vigilare ad multam noctem. Cic.
Præsidia sunt in multos annos provisa. Cic.
*Invidiæ Germani intra annos quatuordecim
rectum non subierunt.* Cæs.

△ Notentur & illæ formæ:

Est in diem quod minitare. Ter. Eun. 5. 7.
auff borg.

In diem vivere. Cic. 5. Tusc. pro, non cogitare
de crastino. In den tag hinein leben.

CAPUT XVII.

SYNTAXIS VERBORUM
cum Nominibus Loci.

REGULA I

1. *Nominibus Regionum, ¹ Provinciarum
& Insularum, Præpositiones, sicut & Appel-
lativis adduntur, sive Verbis In Loco, sive Ad
2. locum significantibus adjiciantur. ut :²

Caius in Italia dominari cupit.

Caius ex Italia profectus est.

Fronspergius duxit exercitum in Italiam.

† Rarò his detrahitur Præpositio, præcipuè

3. à Poetis & Historicis. ut :³

Samia mihi mater fuit, ea habitabat Rhodi.

Ter. Eun. 1. 2.

Germanicus Ægypto remeans. Tacit. lib. 2.

(Italiam

Italiam fato profugus Lavinag³ venit littora.
Virg. i. Æn.

NOTA. † P E T O, in significatione Pro-
 ficiscendi, semper respuit⁴ Præpositio-
 nem. ut :

Dum ipse Italiam peteret. Liv. lib. i.
Lacedæmona classe petebat. Ovid. ep. i.

△ Sic & rectè dixeris :
Arceo hostem Italia, ⁵ urbe. 5.
Exclufit venientem foribus, ⁶ Gallia. 6.

REGULA II.

* Urbium nomina sine Præpositione Ver-
 bis junguntur : & quidem si IN LOCO esse si-
 gnificatur, Primæ vel Secundæ Declinatio-
 nis Genitivo Singulari : Tertiæ autem De-
 clinationis, & pluralia tantùm, Ablativo. ut :¹

*Sum Roma, VViteberga, Dantifci, Cartha-
 gine, Venetiis.* 1.

NOTA. △ I. Rarò etiam pro Genitivo Se-
 cundæ Declinationis reperitur Ablativus : &
 pro Ablativo Tertiæ declinationis, Dativus.
 ut :²

*Corinthe & Lacedæmone nunciata est victo-
 ria. Iust.* 2.

Carthagini ego natus sum. Plaut.

△ II. Elliptica³ sunt.

Natus est Antiochiæ, oppido nobili. 3.

Vixit VViteberga, oppido Saxonie.

*Obiit Lipsiæ, oppido Misnia ; Philippis, oppido
 Theſſaliæ.*

III. Inter-

△ III. Interdum Græcorum more, Præpositio IN præmittitur Ablativo Proprii nominis, præsertim quando Appellativum accedit. *ut*:⁴

4.

Sum in urbe Rōma.

5.

Interdum & Præpositio AD,⁵ Accusativo præmittitur. *ut*:

Hec ad Ilerdam geruntur. Cæs. pro. Ilerdæ.

Quum in hoc statu ad Capuam res essent. Liv. pro. Capuæ.

△ Certa quædam tam Appellativa, quam Propria Locorum nomina, eleganter Ablativo sine Præpositione efferuntur, quæ alioquin mediante Præpositione, & conveniente casu efferenda essent. *ut*:¹

1.

Terrâ nascentia. Nunc totâ Asiâ vagatur. Cic. Phil. 10.

REGULA IV.

* AD LOCUM significat Accusativus Urbium, cuiuscunque Numeri aut Declinationis. *ut*:

Noctuas Athenas portat. Proficiscor Romam. Confero me Witebergam. Carthaginem rediit Regulus.

† Ad locum significantibus sæpè præmittitur Præpositio AD. *ut*:

Venit ad Messanam. Cic. 7. Verr.

Adolescentulus, miles profectus sum ad Capuam. Cic. de Sen.

Præsertim quando Adjectiva aut alia Appellativa accedunt. *ut*:

Magnum

Magnum iter ad do-

Propert. lib. 1.

Ad Corinthos oppidum

Tametsi Ovidius

ne dixit: Atque ad

inquit, Athenas. ep.

△ Interdum a

Ulysses:

Ulysses ad Normam

Ulysses ad Icomium

Dimissa passim

usque ad

REG

* De LOCO au

tibus nominibus

ut:

Unde venis?

Quâ ibis? V.

† De loco

dum Præpositio

do Appellativum

Naves ab Hip

Reposui a Le

† Per locum

Præpositione PE

Præconsul præ

est peritur

RE

Nomina locor

locum natalem

Magnum iter ad doctas proficisci cogor Athenas.

Propert. lib. 3. el. 20.

Ad Cirrbam oppidum iter constituit. Salust.

Tametsi Ovidius etiam absque Præpositione dixit: *Atque aliquis, doctas iam nunc eat, inquit, Athenas. ep. Phyl.*

△ Interdum additur etiam Adverbium Usque. ut:

Usque ad Numantiam misit. Cic. pro Deiot.

Usque ad iconium iter fecerim. Cic. ad App.

Dimissis passim ad frumentum coemendum usque ad Cumas. Liv. l. 2.

REGULA V.

* De LOCO aut PER LOCUM significantibus nominibus Urbium, Ablativo utimur. ut:

Unde venis? Lipsia, Tarento, Venetiis.

Quâ ibis? VViteberga, Lugduno, Parisiis.

† De loco significantibus Ablativis interdum Præpositio præmittitur, præsertim quando Appellativum accedit. ut: ¹

Naves ab Hippone solvere. Liv.

Repulsus a Lete oppido. Liv.

† Per locum significantia, interdum cum Præpositione PER, Accusativo efferuntur. ut:

Proconsul provinciam Baticam per Ticinum est petiturus. Plin. ad Cæl. l. 7.

REGULA VI.

Nomina locorum, sedem, aut domum, vel locum natalem notantia, cum Nominibus

Y

persona-

personarum vel rerum Ablativo junguntur ut:

Perf. *Video hospitem Zacyntho.* Plaut. Merc. 5. 2. i. e. *Zacynthium vel ex Zacyntho.*

Hospitem Epheso. Plaut. Bacch. 2. 2. i. e. *Ephesinum.*

Paganum Medulis jubeo salvere Theonem. Auson. epist. 4. i. e. *Medularum.*

Rerum. *Ficus Zacyntho.* Pl. Merc. 5. 2. i. e. *in Zacyntho natus, & inde huc advectas.*

Cultros Bithynia. Varro, i. e. *Bithynianos.*

Mensam Libano. Lucil. i. e. *cuius materiae Libano advecta fuit.*

Soleas Syracusis. Cato de re R. i. e. *Syracusanas.*

REGULA VII.

* Propria Urbium imitantur & hae Appellativa, *Domus, Rus, Humus, Belli, & Militie.* ut: * **DOMUS**, *Sum domi.* ¹ *Eo domum.* *Venio domo.*

† Etiam cum Possessivis, *Mea, Tua, Sua, Nostra, Vestra, Aliena, &c.* ut: *Malo esse cum timore domi meae, quam cum periculo domi alienae.* Cic. 1. Off.

Aurum atque argentum domum regiam componant. Sal. Jug.

Balhus recta a porta domum meam venit. Cicero. l. 9. ep. 19.

Item cum Genitivo Possessoris. ut: ² *Clodius deprehensus est domi Caesaris.* Cic. Att. l. 1. ep. 8.

³ *Δ Domos in plurali, etiam Adjectiva admittit sine Praepositione, ut: ³*

Quo

CUM NO
 spirant: effra
 Lond
 Δ Domus non
 nem admittit. ut:
 Non est, nec at
 laumar. H
 * RUS. Samru
 Nora. T. L. F
 loco, ut Rari. m
 cu in urbe beatorum
 Δ II. Rus in sit
 sine Praepositione
 Est tibi rure b
 Rus urbanum
 Sed in plurali
 Iam ubi vo
 eritis. L
 HUMUS. H
 * Humi n
 † PER TERR
 IN TERRAM
 5. E
 Homo, signific
 * Via oculor
 † Raro etiam
 tim apud Poetas.
 Et requirit bu
 Humum signific
 ante Praeposition
 * Projectio
 † Etiam Humo

Quo ruitis? vestras quisque redite domos. Ov. ep.

Laod

Δ Domus nonnunquam etiam Præpositionem admittit. ut: 4

Non ebur, nec aureum Mea renidet in domo lacunar. Hor. l. 2. od. 18.

* RUS. Sam ruri. Eo rus. Redeo rure.

NOTA. † I. RVRE, 5 etiam significat in loco, ut Ruri. ut: 6 Rure ego viventem, tu dicis in urbe beatum Horat.

Δ II. Rus in singulari, admittit Adjectiva sine Præpositione. ut: 7

Est tibi rure bono vinea. Ovid.

Rus urbanum contendit. Iustinus.

Sed in plurali Præpositionem postulat. ut:

Iam ubi vos dilapsi domos & in rura vestra eritis. Liv. l. 9. dec. 4.

HUMUS. Humi, significat IN TERRA. ut: 8

* Humi nascencia fraga. Ovid. 1. Met.

† PER TERRAM. 9 Serpit humi. Plin. 9. 13.

IN TERRAM. 10 Procumbit humi bos. Virg.

5. Æn.

Humo, significat DE LOCO. ut: 11

* Vix oculos attollit humo. Ov. 2. Met.

† Rarò etiam significat IN LOCO, præsertim apud Poetas. ut: Serpere humo. Ovid.

Et requievit humo. Ovid. l. 10. Met. & 1. Fast.

Humum significat AD LOCLIM, 12 mediante Præpositione IN vel AD. ut: 13

* Projectus in humum. Tacit.

† Etiam Humus nonnunquam Præpositionem

nem admittit, quando significat In terra, vel per terram, vel à terra. ut:

In nuda humo jacere. Ovid.

Repentes per humum sermones. Horat.

Viridemq; ab humo convellere silvam. Virg.

3. *Æn.*

Æquævumq; ab humo miserans attollit amicum. 5. Æn.

14. † BELLI, MILITIÆ. *Belli & Militiæ*, solo Genitivo¹⁴ localiter & absolute usi sunt Auctores. ut:¹⁵

* *Belli spectata domiq; virtus. Hor. l. 2. ep. 1.*

Una semper militia & domi fuimus. Terent. Ad. 3. 4.

CAPUT XIIX.

SYNTAXIS VERBORUM
Infinitivorum.

REGULA I.

I. * Accusativus¹ præcedit Infinitivum, perinde ut Nominativus Verbum finitum; & exponi potest per Nominativum & Coniunctivum. adjecta particula QVOD vel UT. ut:

Aio te Æacida Romanos vincere posse. Enn. &

pu'd Cic. 2. de Div. i. e. quod tu possis vincere Romanos. Vel quod Romani possint vincere te.

Metiri se quemque suo modulo ac pede, verum est.

Hor. l. 1. ep. 6. i. e. par est seu decet, ut quisque se metiatur, &c.

Quando

† Quando resolbitur Infinitivus per QVOD,
 & quando per UT?

Verba Sensuum, ² Affectuum, Dicendi, & similia, Infinitivum exponunt per QVOD. ³
 sed Verba Voluntatis, ⁴ Facultatis, Impersonalia, & Impersonaliter posita pleraque, per UT. ⁵

Exceptio.

† I. Verba Dubitandi, ⁶ absque NON posita, Infinitivum exponunt per AN: cum NON verò, per QVIN. ut:

Dubito fratrem meum vivere, i. e. an frater vivat.

Dubium est, hos redituros esse, i. e. an sint redituri.

Non dubito te facturum esse, i. e. quin sis facturus.

Non dubium est, te irasci mihi. i. e. quin irascaris mihi.

Δ II. Verba Timendi, ⁷ Infinitivum cum NON positum, exponunt per UT, vel NE NON, sed significationem habent Negativam: Absque NON autem positum, per NE, sed significationem habent Affirmativam. ut:

Vereor te non redire. i. e. Vereor ut redeas, vel ne non redeas. Ich besorge du werdest nicht widerkomen.

Vereor te irasci. i. e. ne irascaris. Ich besorge/du werdest zornig sein.

REGULA II.

* Infinitivi adduntur Verbis significantibus qualem cunqve Voluntatem, Sensum, aut Facultatem. ut:

1. *Cupit¹ te videre, alloqui.*
2. *Quid tristem te incedere video.² Ter. Eun. 5. 6.*
3. *Nec tecum possum³ vivere, nec sine te. Catull.*
 Δ Sic & quando integra phrasis, sensu unum Verbum repræsentat, in significationibus dictis. ut:

4. *In animo habet navem conscendere. i. e. vult.*

5. † Sic & Impersonalibus plerisque. ut:⁵

Oportet obedire Magistratui.

NOTA Δ I. *Potestur, Quiritus est, Quætur,* quæ potentiam significant Passivam, non Activam, Infinitivo etiam Passivo, non Activo junguntur. ut:⁶

6. *Quod tamen expleri nulla ratione potestur.*
Lucr. l. 3.

Δ II. Per ellipsin Conjunctionis dicuntur: *Fac sciam. Cave dixeris. Velim ignoscas mihi, &c.*

REGULA III.

* Casus sequens Infinitivum ESSE, FIERI, aut similia,¹ convenit² cum proximo³ Casu præcedente. ut:

Cave te tristem esse sentiat. Ter. And. 2. 3.
Ipsus sibi injurius esse videatur. Ter. And. 2. 3.
Parmenonem incedere tristem video. Terent.
Eun. 2. 2.

Tu cupis dici strenuus. Ille vult videri pius.

NOTA

NOTA. I. C.

Corvini, Coniuncti

privus ESSE, &

bet, antecedenti L

Accusativum ut:

Nobis non licet off

Impetrat; ut ris

Att. 2.

Δ Saepè etiam

ut:

Lucia esse misse

se non poss

Melior esse non

Δ II. Si Ver

eiusdem signifi

dant; durior

sequente. ut:

Tutum, pa

Que sese o

ritas p

per vi

† Græcismu

tur pro Gerun

Nunc est tempus

Et cantare pare

Ecl. pr

respond

Sic: Magnam d

pro, ad

NOTA. † I. Cum Verbis, *Licet, Expedit, Convenit, Contingit, Prodest, & similibus*, Infinitivus ESSE, &c. vel Dativum ⁴ post se habet, antecedenti Dativo respondentem; vel Accusativum ut:

Nobis non licet esse tam disertis. ⁵ Mart. 9. 12. 5.

Impetrabis, ut tibi liceat esse otiosum. ⁶ Cic. 9. 6.

Att. 2.

Δ Sæpè etiam deest Dativus præcedens.

ut:

Licet esse miseros, quæquam hoc victore esse non possumus. Cic. pro Lig.

Medios esse non licet. Cic. Att. l. 10.

Δ II. Si Verba, *Puto, Aio, Refero*, & alia eiusdem significationis, Infinitivum præcedant; durior efficitur oratio Nominativo ⁷ sequente. ut: ⁸

Tutumque putavit iam bonus esse socer. Luc. l. 9.

Quæ sese optavit inhonestè parare hic divitias potius, quam in patria honestè pauper vivere. Ter. And. 4. 6.

REGULA IV.

† Græcismus ¹ est quum Infinitivus ponitur pro Gerundio. ut: ²

Nunc est tempus dicere quæ sentias pro, Dicendi.

Et cantare pares, & respondere parati. Virg. 7.

Ecl. pro, Pares cantando; & parati ad respondendum.

Sic: *Magnum dat ferre ³ talentum.* Virg. 5. Æn. 3.

pro, ad ferendum.

Y 4

CAP.

CAPUT XIX.

SYNTAXIS GERUNDIO-
rum.

REGULA I.

*Nominativi Casus Gerundia in DUM, necessitatem significant, & vel Dativum personæ juxta se habent, vel casum omnino nullum. *ut* :¹

1.

Vigilandum est nobis, Nunc est bibendum.

REGULA II.

*Genitivi Casus Gerundia in DI, aliis Nominibus adjiciuntur, præcipuè Voluntatem aut Facultatem significantibus. *ut* :

- Animus occidendi. Occasio emergendi.*
2. *Auscultandi causa.*² *Athenas erudiendi gratia*³ *missus.* *Iustin. l. 27.*

3.

REGULA III.

*Dativi Casus Gerundia in DO, subjiciuntur⁴ Nominibus aut Verbis, in significatione CUI REI. *ut* :⁵ *Aptus discendo.*

4.

5.

Epidicum querendo operam dabo. *Plaut. Epid.*

† Etiam in Ellipsi. *ut*: *Non sum solvendo.* *Cic.*
2. *Off. sc. aptus vel sufficiens.*

REGULA IV.

*Accusativi Casus Gerundia in DUM, Præpositione annectuntur Nominibus aut Verbis. *ut* :⁶

6.

Aptus

SYNT.

Aptus ad discendo

Mitto illum ad

† Interdum ca

pantur, quando

ficiant in locutio

Audis vigilando

Vides surgendo

R

* Ablativi ca

tur Nomen aur

nef † quando C

cant: vel com

Præpositione si

Omnia conando

Ratio vestre scri

Ed

† Regunt

post se casu

périnde ut c

ut :

Utendum :

Pacem Troia

Ex.

Corundam :

Occasio salu

Aniille nqs La

runt.

Missus est ad

Homines nbs

Aptus ad discendum.

Mitto illum ad speculandum arcem.

† Interdum tamen sine Præpositione usurpantur, quando videlicet necessitatem significant in locutione Infinitiva. ⁷ ut:

Audio vigilandum⁸ esse nobis.

Video surgendum esse.

7.

8.

REGULA V.

* Ablativi casus Gerundia in DO, sequuntur Nomen aut Verbum, vel sine Præpositione [† quando Causam aut Modum significant:] vel cum Præpositione [† quando ex Præpositione significatio determinatur] ut:

Omnia conando⁹ docilis solertia vincit. Manil.

Ratio rectè scribendi, cum¹⁰ loquendo juncta est.

Fab. 1. 4.

9.

10.

REGULA VI.

† Regunt Gerundia Activè¹ significantia, post se casum Objecti Verborum suorum, perinde ut cæteri Modi, cæteraq; Tempora. ut:

Utendum² est atate. Ovid. 3. de Art.

Pacem Troiano à Rege petendum.³ Virg. 11.

Æn.

Carendum⁴ erat tui. Ter.

Occasio salutandi amicos.

Ancillenas lavando & eluendo operam dederunt. Plaut. Pœn. 1. 2.

Missus est ad speculandum arcem.

Homines nihil agendo, male discunt agere.

1.

2.

3.

4.

Y 5

REGU.

REGULA VII.

- △ Locutio Gerundiva sæpè mutatur in Participium Futurum ¹ in DUIS, eodem genere, numero & Casu cum Substantivo junctum. *ut*: ²

Non inflammandi tui causa, sed testificandi amoris mei. Cic. l. 2. Fin.

Pralia de occupando ponte crebra erant. Liv. l. 7. ab U. C.

REGULA VIII.

3. △ Gerundium in DI, sæpè ³ jungitur Genitivis pluralibus cuiuscunque generis. *ut*:
Nominandi istorum magis quam edendi copia est. Plant. Capt. 4. r.

Date crescendi copiam, novarum qui spectandis faciunt copiam. Ter. Heaut. Prol.

CAPUT XX.

SYNTAXIS SUPINORUM.

REGULA I.

- * Supina priora, si Activè ponuntur, Casum Verbi sui ¹ asciscunt, & cum Verbis significantibus motum ad rem junguntur. *ut*: ²

Venio salutatam amicos. Eo emptum panes.

Si autem Passivè ponuntur, etiam Ablativum cum Præpositione ³ regunt. *ut*:

Spero literas meas à te lectum iri.

REGU-

REGULA II.

* Posteriora Supina construuntur, vel cum Adjectivis facultatem aut modum aliquem significantibus: vel cum Verbis significantibus motum de loco. *ut:*⁴

Turpe dictu. Ovid. 2. Pont. 3.

Obsonatu redeo. Plaut. Men.

△ Interdum & cum Substantivis & aliis Verbis *ut:*

Quod dictu scelus est. Prud. in apoph.

Eudet dictu. Tacitus in vita Agricola.

CAPUT XXI.

SYNTAXIS IMPERSONALIIUM.

□ Haecenus de Syntaxi Verborum Personalium. Sequitur Syntaxis Impersonalium. Et post Regulam primam, quæ generalior est, prius de Impersonalibus Passivæ vocis agemus, quum minor sit eorum varietas.

REGULA I.

† Impersonalia utriusvis vocis, aut per Obliquos personam designant, aut sine casu personæ ponuntur. *ut:*

Cui peccare licet, peccat minus. Ovid.

Occurritur nobis à doctis. Cic.

Si libet, licet. Egetur acriter.

REGULA II.

* Impersonalia Passivæ vocis, ante se casum non habent: post se autem omnes casus sui Verbi personalis Activæ & Passivæ vocis recipiunt, præter Accusativum Activæ. *ut:*

Egetur

2. *Egetur aris vel are.?*
Mibi hic nec feritur nec metitur.
Itur Athenas. Itur in antiquam silvam.
Luditur de tuo corio.
 Non autem, *Legitur Virgilium.*

REGULA III.

* *Libet, Collibet, Licet, Liqvet*, Dativos asciscunt: *Decet, Deducet, Oportet, Accusati- vos cum Infinitivo*, ¹ *ut*:

- I. *Libet mihi deplorare vitam. Cic. de Sen.*
Si mihi nunc collibet.
Nobis non licet esse tam disertis. Mart.
2. *Mibi non liqvet.*²
Omnes homines summa ope niti decet, ne vi- tam silentio transigant veluti pecora.
Sat Catil.
Oratorem simulare non dedecet. Cic. 4. Tusc.
Oportet mendacem esse memorem.
- NOTA. Δ I. *Libet, Licet, Liqvet, Decet, ac Deducet*, sæpè etiam personaliter ³ usurpan- tur in tertia singulari. *ut*:
3. *Sitibi id minus libebit,* ⁴ *non te urgebo. Cic.*
 2. *de Or.*
4. *Non idem mihi licet,* ⁴ *quod aliis.*
Si habes quod tibi liqveat. Cic. 4. Ac.
Verecundia decet adolescentiam.
Admovi q. preces, quarum me dedecet usus. Ov.
Decet & Deducet, etiam in tertia plurali leguntur. ut:
Parvum parva decent. Horat.
Te omnia dedecent. Seneca l. 2. de Benef.

II. *Decet*

Δ II. *Decet*
 invenis in
 statim additur.

Quandoque
Vobis decet.

Δ III.
 ante se habet.

oportet, ⁷ *etiam*

Raro etiam
tur. ut. Hac f.
He aut.

* *Pathetic*
 culativi per

Infinitivi f.
Nibil fa.

Nec te p.

*
Teniet,
refic.

NOTA

Non satis v.
ocum. ut.

Sua quere
 $\dagger$ I. *Imp.*

lim etiam P.
Et me q.

Plaut.

Δ Singu

Δ II. Decet etiam cum Dativo ⁵ positum 5.
invenies interdum, præsertim quando non 6.
statim additur aliud Verbum. ut: ⁶

Quandoque id deceat prudētia tuæ. Cic. de Or.
Vobis decet. Ita nobis decet. Ter. Ad.

Δ III. Oportet, rarò Nominativum
ante se habet. ut: *Est enim aliquid quod non*
oporteat, ⁷ etiamsi liceat. ⁷ 7.7.

Rarò etiam hoc modo in Plurali inveni-
tur. ut. *Hæc facta ab illo oportebant, Syre. Ter.*
Heant.

REGULA IV.

*Pathetica ¹ Impersonalia præcedunt Ac- 1.
cusativi personæ, sequuntur Genitivi rei, vel 2.
Infinitivi facti. ut: ²

Nilil faciendum est cuius nos pænitere pos-
sit. Cic.

Nec te pænitet calamo trivisse labellum. Virg.
2. *Ecl.*

* *Quæ sunt Impersonalia Pathetica?*

Pænitet, Piger, Pudet, Tædet, Miseret, & Mife-
rescit.

NOTA. † I. Pænitet, pro, *Parum est, ³ vel* 3.
Non satis videtur, eandem retinet constructi- 4.
onem. ut: ⁴

Sue quemque fortuna pænitet. Cic. l. 6. ep. 1.

† II. Impersonalia Pathetica, fuerunt o-
lim etiam Personalia. ut: ⁵ 5.

Et me quidem hæc conditio nunc non pænitet.

Plaut. Stich.

Δ Singulare est, quod Terentius dixit: *Ita*
me

me Dii amabunt, ut Menedemi vicem miseret me.
Heaut. 4. 5.

REGULA V.

I. † Impersonalia ex Personalibus facta, pleraque Dativum post se habent, & frequenter cum Infinitivo. ut:

Sufficit mihi. Placet mihi. Vacat mihi.

Non cuius homini contingit adire Corinthum.

Hor. L. 1. ep. 18.

Sed Delectat & Iuvat, Accusativum. ut:

In primis me delectavit, tantum studium bonorum in me extitisse. Cic. epist.

Te animo hilari esse valde me iuvat. Cic. Q.

Fr. l. 2. ep. 11.

NOTA. Δ I. Iuvat, olim etiam Dativum rexit. ut: Quando ita tibi iuvat. Plaut. Cistel.

2. Δ II. Invenias ex his non pauca, quæ absolute h. e. nullo ante se casu ponuntur. ut:

Iuvat ire per altum. Ovid. 15. Met.

Ultra Sauromatas fugere hinc libet, & glaciale

Oceanum, quoties aliquid de moribus audent,

Qui Curios simulant & Bacchanalia vivunt.

Juv. sat. 2.

Δ III. Hæc & quædam etiam alia, pro Infinitivo Coniunctivum habent, cum Particula Causali vel Dubitativa. ut:

More hominum evenit, ut quid si nactus mali, prius rescisceres tu, quam ego quod tibi evenit boni. Ter. And. 5. 6.

Etsi non satis mihi constiterat, cum aliquæ animi

*animi mei molestia, an potius libenter te
Athenis visurus essem. Cic. l. 13. ep. 1.*

Talis autem particula interdum eleganter
omittitur. ut: *Iam licet exeat.*

*Ex rerum cognitione efflorescat oportet oratio.
Cic. l. 1. de Or.*

Δ IV. *Constat, & Convenit*, etiam Præposi-
tionem cum conveniente casu interdum ad-
mittit. ut:

Ut inter omnes constat antiquos. Cic. in Or.

Mibi cum illo convenit. Cic. ad Att.

Sævis inter se convenit urfis. Iuv. sat. 16.

REGULA VI.

† *Debet, Cæpit, Incipit, Solet, Desinit, Potest*,
Impersonaliter posita, Infinitivum Passivum,
aut Activum Impersonalem recipiunt. ut:

Debet adolescentiam pœnitere peccati.

Cæptum est navigari.

*Ubi primùm cæperat tum conveniri, quæstio
oriebatur. Quintil.*

Tedere solet avaros impendii. Solet dici.

*Non potest intundè vivi, nisi cum virtute vi-
vatur. Cic. l. 1. Fin.*

Sic & alia quædam Verba Impersonaliter
posita, ut, *Certum est, Verum est, Apparet, Stat,*
Est pro Licet, & similia, Infinitivum post se
habent. ut:

*Certum est, in silvis inter spelea ferarum mal-
le pati. Virg. 10. Ecl.*

*Metiri se quemque suo modula ac pede verum
est, Hor. l. 1. ep. 6.*

Apparet

Apparet hunc servum esse domini pauperis.
Ter. Eun. 3. 2.

Stat casus renovare omnes. Virg. 2. Æn.
Cernere erat. Virg. 6. Æn.

REGULA VII.

1. † *Interest, & Refert*,¹ [quando *Pertinere* significat] Genitivum personæ vel rei asciscūt, sequente mox Infinitivo, vel Coniunctivo, cum particulis, UT, AN, NE, & similibus.
2. ut:²

Interest omnium rectè facere. Cic. 2. Fin.

Reipub. refert { *conservari literas.*
                          ut conserventur litera.
                          an conserventur litera.
                          ne intercidant litera.

Refert omnium, animadverti in malos. Cic.

△ Peculiare est illud *Quintiliani*. 9. 4. *Plurimum refert compositionis, quæ quibus anteponas.*

Exceptio.

3. † Pronomina Possessiva, ut: *Mea, Tua, Sua, Nostra, Vestra, Cuius*, Cum Verbis *Interest & Refert*, Ablativo³ casu genere fœminino junguntur. ut:

Tua & meâ maxime interest, te valere.
Cic. l. 16. ep.

Tuâ quod nihil refert, percontari desinas. Ter.
Hec. 5. 3.

Faciendum aliquid, quod illorum magis quam suâ retulisse videatur. Sal. Ing.

Ea cædes, si potissimum crimini datur, detur ei,

SYNT. IMPERSONALIUM 353

ei, cuiâ² interfuit, non ei cuiâ nihil interfuit. Cic. pro Mur.

4.

NOTA. Δ I. Nonnunquam Ablativus Pronominis Possessivi, & Genitivus Nominis, cum Verbis *Interest* & *Refert*, concurrunt. ut:

Interest meâ Oratoris. Cic.

Tuâ adolescentis interest, maiores natu vereri.

Meâ Caesaris refert, Rempub. vigilanter administrare.

Δ II. *Interest* & *Refert*, admittunt etiam Genitivos, ⁵ *Tanti*, *Quanti*, *Parvi*, *Magni*, *Permagni*, *Pluris*. ut: ⁶

5.

6.

Magni interest, quos quisque audiat quotidie. Cic. l. i. Q. Fr.

Nilominus tam hoc quam illud meâ refert. Plaut.

Δ III. Verbis *Interest* & *Refert*, etiam hæc Adverbia & Adverbialiter sumpta adduntur, ⁷ *Tantum*, *Quantum*, *Multum*, *Permultum*, *Plus*, *Plurimum*, *Infinitum*, *Parum*, *Paululum*, *Aliquantulum*, *Tantulum*, *Magis*, *Maximè*, *Minus*, *Minimè*, *Nihil*, *Aliquid*, *Quiddam*, *Vebementer*, *Tantoperè*, *Magnoperè*. ut: ⁸

7.

8.

Tantum interest, subeant radii an superveniant. Plin. 2. 16.

Infinitum refert Lunaris ratio. Plin.

Δ IV. Verbis *Interest* ac *Refert*, aliquando etiam Nominativus tanquam personali Verbo præponitur. ut:

Z

Quod

Quod meâ & Reip. interest. Cic. l. 2. ep. 18.

Infinitum refert Lunaris ratio. Plin.

Illud meâ magni interest, te ut videam. Cic. II. Att. 22.

9. Δ V. Verbum *Interest*, loco Genitivi recipit etiam Accusativum cum AD. ut: ⁹
Magni interest ad decus & ad laudem huius civitatis, ita fieri. Cic. l. 1. de nat. Deor.

Δ VI. Nonnunquam Verbum *Refert*, absolute sine casu ponitur, ut:

Nec numero comprehendere refert. Virg. 2. Georg.

Haecenus Verborum Syntaxis.

CAPUT XXII.

SYNTAXIS PARTICIPIORUM.

REGULA I.

* Participia quando post se regunt Casus, imitantur Verborum suorum Constructionem, ut: ¹

1. *Legens Virgilium. juxta Reg. 1. Cap. XIV.*
Legendus a Virgilio. juxta Reg. 1. Cap. XV.
Egens are & aris. juxta Reg. 4. Cap. XV.
Accusandus negligentia. juxta Reg. 6. C. XII.

2. *NOTA. I. Exosus, Perosus, & sæpe etiam Pertesus, Accusativo ² gaudent, ut:*
Tedas exosa jugales. Ovid. 1. Met.
Plebis Consulium nomen, haud secus quam Regum perosa erat. Liv. 3. ab H. C.
Pertesus ignaviam suam. Svet. Jul. cap. 7.

Δ Gellius

Δ Gellius etiam Exosus, Passivè Dativo junxit. Ex quibus latenter intelligas, non omnes modo Diis exosos esse. pro, invisos. [lib. 2. cap. 18.]

Δ II. Participia Verborum FIO, EXISTO, & similia, Casum sequentem non tantum antecedenti respondentem postulant; sed etiam ad quæcumque Casum præcedentem, Nominativum³ post se admittunt apud Græcos.

3.

□ Genitivo.⁴ Aristot. l. 3. Meteor. cap. 6.

4.

ἄπο ἀχλὺς ὕδατος ἢ ἀπὸ πνεύματος, [hic respondet Genitivus] ἀλλ' ἔπω ὕδατος. [Hic infertur Nominativus, sicut dicitur, ἀχλὺς ἔπω ὕδατος.] Sic Camerar. Homil. de Ascens. ὄντ' ἔρω ἔρω τὸ ἐξώτατον τὸ κόσμος. [Hic infertur Nominativus, sicut dicitur: ὄσρανός ἔρω τὸ ἐξώτατον τὸ κόσμος.]

Dativo.⁵ Thucyd. lib. 4. ἐν τῇ γῆ ποτὲ ἔση Μεσσωρία. [Hic respondet Dativus.] Pausan.

5.

Att. ἐν τῷ γυμνασίῳ Πτολεμαῖον καλεῖται. [Hic infertur Nominativus; sicut dicitur: τὸ γυμνάσιον καλεῖται Πτολεμαῖον.]

Accusativo. Thucyd. lib. 1. οὐκ ἔντες τὰς τότε καλεῖται ἐνεία ὁδοί. [Hic respondet Accusativus.] Item lib. 4. χωρίον, ὅπερ ἑσπερον ἐκαλεῖται ἐνεία ὁδοί. [Hic infertur Nominativus; sicut dicitur: χωρίον καλεῖται ἐνεία ὁδοί.]

Neunwege/Neunstrassen.]

Δ Quod posterius Latinaliquando⁶ imitantur. ut: Fulgentius ad Ibrazymundum Regem Vandalor: in Africa, lib. 1. p. 230. [Editionis

6.

Basileensis in octavo.] Ut in Verbo CARO [non Carne] facto, & habitante in nobis, quod in principio erat, sempiternitatis agnitio, suspensionem ceptæ nativitatæ auferret. Ovid. 1. Met. Via nomen habet Lactea.

REGULA II.

- I. † Duo vel plura commata, † eleganter in unum contrahuntur, altero Verborum in Participium mutato. ut :

Vigilans somniat. Plaut. Amph. 2. 2.

Furor fit læsa sapius patientia. Publ. Syr.

Excruciatum necat. Sal. Jug.

Misere legatos memoraturos. Tac. 1. 4.

† Utrum autem in Participium commutandum est?

Illud, quod sub *Dum, Si, Ut, vel Postquam*, alteri præcedit: vel in sensu Relativo alteri jungitur. ut:

Vigilans somniat, i. e. dum vigilat; vel inter vigilandum.

Furor fit læsa sapius patientia. i. e. si sapius læditur; vel quæ sæpius læsa est.

Excruciatum necat; i. e. postquam eum excruciauit.

Misere legatos memoraturos; i. e. qui memorarent, vel ut memorarent.

REGULA III.

△ *Do, Volo, Reddo, Curo, & similia*, cum Participio Præteriti temporis in Accusativo, quod Substantivo rei vel personæ junctum est,

est constructa, p

us, cuius Partic

Dabo tibi hoc e

riam.

Rogatus te vol

lorentum tibi

nam Part

centiam

R

* Participia

significancia, v

tunc, vel Ablati

Deus nobis or

Quia non pa

esse pu

† Verba

libus, elegan

ctivo, recipi

DUS, eodem

Substantivo

Negotium c

ut e

Dedit mihi

ut de

Natus, Pro

tus, & his similibus

Nate Dea.

lib. 2.

est, constructa, periphrasin faciunt Verbi eius, ² cuius Participium sic usurpatur. ut. 2.

Dabo tibi hoc effectum. Ter. Eun. 2. 1. i. e. efficiam.

Rogatum te volo. Plaut. Cas. prol. i. e. rogo te.

Inventum tibi curabo, & mecum adductum tuum Pamphilum. Ter. And. 4. 2. i. e. inveniam & adducam.

REGULA IV.

* Participia Futura in DUS, necessitatem significantia, vel Dativum ¹ personæ admittunt, vel Ablativum cum Præpositione. ut: ² 1. 2.

Deus nobis orandus est.

Quia non putabam, hæc nunc à me scribenda esse publicè. Cic. l. 15. ep.

REGULA V.

† Verba *Curo, Do, Loco, Accipio, cum similibus*, eleganter pro Infinitivo ³ vel Coniunctivo, recipiunt Participium Futurum in DUS, eodem genere, numero & Casu cum Substantivo coharens. ut: ⁴ 3. 4.

Negotium conficiendum cures. i. e. confici, vel ut conficiatur.

Dedit mihi hanc epistolam describendam. i. e. ut describerem.

REGULA VI.

* *Natus, Prognatus, Cretus, Satus, Editus, Ortus, & his similia*, Ablativum asciscunt. ut:

Nate Dea. Ovo prognatus eodem. Horat. lib. 2, sat. 1.

Sanguine cretus Sisyphio. Ovid. 13. Met.

Sate sanguine Divum. Virg.

Mæcenas atavis edite Regibus. Hor. 1. Od. 1.

Orte Saturno. Hor. l. 1. od. 12. Divis ortu bonis. Idem.

Interdum mediante Præpositione EX. ut:

Ex concubina ortus. Salust.

Ex me hic non natus est, sed ex fratre. Ter.

REGULA VII.

† Duo Ablativi Consequentiam designantes, ¹propemodum ²absolutè junguntur, sed alter Nominis vel Pronominis, alter Participii, ut:

Imperante Maximiliano, Veneti graviter afflicti sunt.

Oppressa libertate patriæ, nihil est quod amplius speremus. Cic.

Nil juvat amisso claudere sepra grege. Ovid.

Quid est Designare Consequentiam?

Est ita in oratione poni, ut nihil plenum aut integrum intelligatur, sed tantum causa antecedens, aut tempus, aut conditio, aut similis circumstantia notetur, & ad perfectionem sententiæ amplius aliquid expectetur.

NOTA. † I. Interdum Participium dissimulatur, ³locum ejus occupante aliquo nomine. ut: ⁴

Me conficio. Te judice. Duce numine.

Δ II. Nonnunquam solius Participii Ablativus ponitur. ut:

Milites

*Milites Imperatorem querentes, in ipsum per-
rumpunt triclinium, nec nisi viso [sec. eo,
vel Imperatore] desiterunt. Sueton.
Orbon. c. 8.*

△ III. Interdum idem Ablativus Parti-
cipii Perfecti solus ponitur, sed Imperfona-
liter. ⁵ ut: ⁶

*Audito, Regem in Ciliciam tendere. Salust. 5. Hist.
i. e. postquam auditum esset.*

Hæc de Participiorum Syntaxi.

CAPUT XXIII.

SYNTAXIS ADVERBIO- rum. ¹

REGULA I.

* Adverbia subjiciuntur Verbis, aut eorum Participiis, ad explicandas actionum aut passionum circumstantias. ut:

Estina lentè. Quod citò fit, citò perit.

Sauciatus graviter. Bene doctus.

△ Verbis autem Substantivis, Adverbia paucissima subjici possunt. ut: *Frustra sum, i. e. decipior, frustror.*

□ Non autem dicitur, *Ille est bene.*

△ Quod si tamen Verbum Substantivum Impersonaliter ponitur, Adverbia quædam illi jungi possunt. ut: *Si vales, benè est.*

† Eadem est ratio Nominum Adjectivorum, quando Adverbialiter Verbis actionem

Z 4 nem

5. 6.

c.

2. nem aut passionem significantibus,² aut eorum Participiis adjiuntur. ut:

Torvum videt. Infveta rudentem. 8. Æn.
Infanda furentem. Virg. 8. Æn.

REGULA II.

* Adjiuntur Nominibus Adjectivis, aut Adjectivè usurpatis Adverbia, Intendendi vel Minuendi gratia. ut:

Vir egregiè doctus. Homo valdè pius.
Vir parum religiosus. Fœmina minis proba.
 Sic, *Maria semper virgo.*

Diu infans. Vix puer.

Interdum etiam Substantivis ipsis. ut:

Heri semper lenitas. Ter. Andr.

Δ Etiam Magis, Comparativo Intendendi gratia nonnunquam additur, pleonasmò Græco. ut:

Magis maiores nugas agere. Plaut. Men. & Pœn.

Quis magis optato queat esse beator ævo?
Virg. Cul.

NOTA. † I. Per, Perquam, Sanè, Valdè, Opido, Imprimis, Cumprimis, Apprimè, Admodum, Vehementer, & similia, ferè Positivis gaudent. ut:¹

Hæc est perfacilis & expedita defensio. Cic. 1. Fin.

Per, & Perquam, rarò etiam cum Superlativo junguntur. ut:

Perdifficillimum aditum. Liv. l. 10. b. Mæ.

Perquam maximo exercitu coacto. Curt. l. 4.

II. Quam

† II. *Quam*, quum admirationi, commiserationi, atque interrogationi cum admiratione permixtae servit, aut pro *Quantum* ponitur, Positivis jungitur. ut: ²

Quam multi otio dediti sunt.

Quam sint morosi qui amant, vel ex hoc intelligi potest. Cic.

Sed intercedente Verbo *POSSUM* aut *Quo*, particula *Quam* pro *Quantum*, Superlativis adjungitur. ut:

Iugurtha quam maximas potest copias parat.
Salust.

Ut te redimas captum quam queas minimo.
Ter. Eun. l. 1.

† III. *Quam* ut, eleganter, Comparativa sequitur. ut:

Hoc alius est, quam ut nos humi strati suspicere possimus. Cic. 3. de Or.

† IV. *Quam* pro *Valde*, Superlativis elegantissime jungitur. ut: *Vehementer te rogo, ut cures, ut ex hac commendatione mihi Cuspius, quam maximas, quam primum, quam sapissime gratias agat. Cic. l. 13. ad Valer.*

Interdum etiam Positivum admittit. ut.

Fecerunt aliqui alia quam multa. Cic. 4. Verr.

Δ V. *Tam* & *Quam*, sapissime Positiva, Superlativa ³ rarius, Comparativa rarissime copulant. ut: ³

Nemo Orator tam multa, ne in Greco quidem otio scripsit, quam multa sunt nostra. Cic. in Orat.

*Quam quisque pessime fecit, tam maxime
rurus est. Salust.*

*Dexteram non tam in bellis & in praeliis, quam
in promissis & fide firmiorem. Cic. p.
Deiort.*

Sic & pro Tanto & Quantò. ut: *Tam magis il-
la fremens, & tristibus effera flammis,
Quam magis effuso crudefcunt sanguine
pugna. Virg. 7. Æn.*

Δ VI. Tam interdum etiam separatim po-
nitur cum Positivo aut Superlativo. ut:

*Nondum erat vestris tam gravissimis, tamq̃
multis iudiciis ignominisq̃ concisus. Cic.
12. Phil.*

Δ VII. Ut pro Quam, Nominibus Adje-
ctivis, aut Adverbiis inde derivatis frequen-
ter additur, sive Positivi sint gradus, sive Su-
perlativi. ut:

*Ut acerbum est, pro benefactis quum mali mes-
sem metas. Plaut. Epid. 5. 2.*

Ut gravissime diligentissimeq̃, potui. Cic.

Δ VIII. Adverbia in UM Positivis gau-
dent. ut: *

*Credo timida es aliquantulum soror. Plaut.
Bacchid.*

Sed *Tantum, Quantum, Aliquantum*, etiam
Comparativis junguntur. ut:

*Quantum domo inferior, tantum gloria superior.
Val. Max. lib. 4.*

Sius frater, aliquantū est ad rem avidior. Ter. Eu.

Δ IX. *Paulò, Nimio, Tarpò, Quanto, Ali-
quantò,*

quomodo, quomodo,

[pro Multo]

Quanto superlativo

geramus.

Quo maturius, et

at posthuc longè

Multis, Tanto

additur. ut:

Conspicuum vestre

Tanto pessimus o

Quanto tu optim

Δ X. Longè

ad hoc, per fac

argumenta [Su]

habentibus ju

Longè post ma

Petui longè pri

Virum unum

Platon

In iis affectibus

precipue

Longè, pro i

bus, quæ directè

gnificanti: item

Post, ut:

Longè alia⁴ meli

Longè aliter ac sp

Longè secus. Ci

Longè ante vider

Longè post subje

R

* Interdum du

ipsis subiiciunt

quāto, eò, Quò, Multò Hoc [pro Tanto], Longè
[pro Multò], adhaerent Comparativo, ut:

Quāto superiores sumus, tanto nos submissius
geramus. Cic. 1. Off.

Quò maturius, eò melius. Multò magis.

At pedibus longè melior Lycus. Virg. 9. Æn.

Multò, Tanto, Quāto, etiam Superlativis
adduntur. ut:

Conspectus vester multò jucundissimus. Cic. pro l.

Tanto pessimus omnium Poeta, (Manil.

Quāto tu optimus omnium Patronus. Catull.

Δ X. Longè [pro, Valde] & Facile [pro, sine
dubio, vel, per facilem probationem ob manifesta
argumenta] Superlativis, & Superlativi vim
habentibus junguntur. ut: 5

Longè post natos homines improbissimò. Cic. Br.

Petus longè princeps municipii Lucësis. Cic. l. 13. ep.

Virum unum totius Græciæ facile doctissimum

Platonem. Cic. pro Rab. 2

In iis affectibus, qui miseratione constant, facilè
precipuus. Quintil. l. 10. Cap. 1.

Longè, pro Valde, additur etiam Nomi-
nis, quæ diversitatem, dissimilitudinemq; si-
gnificant: item Adverbiis, Aliter, Secus, Antè,
Post. ut:

Longè alia mihi mens est. Sal. in Catil.

Longè aliter ac speraveram res cecidit.

Longè secus. Cic. de Am.

Longè antè videre futura. Cic. 3. Tusc.

Longè post subsecutus.

REGULA III.

* Interdum duo vel plura Adverbia sibi
ipsis subiunguntur. ut: 6

Sat cito, si sat benè. Cato. Non admodum pulchrè.

REGULA IV.

1. * Adverbia Derivata Primitivorum constructionem plerunqve sequuntur. *ut*:¹
Pulcherrimè omnium fecit. juxta Reg. 2. Cap. IV.

2. *Similiter*² *huic vestitus erat. juxta Reg. Cap. V.*

Meliùs illo cecinit. juxta Reg. 2. Cap. VII.

REGULA V.

3. * En³ & Ecce, Nominativum, vel Accusativum⁴ asciscunt. *ut*:

4. *En dextra fidesq;. Virg. 4. Æn.*

En quatuor aras. Virg. 5. Æd.

Ecce autem nova turba & rixa. Cic. Ver. 6.

Ecce miserum hominem. Cic. l. 2. Fin.

† Accedit interdum & Dativus TIBI, non sine lepore. *ut*:

Ecce tibi eiusmodi sortitio. Cic. pro Cluent.

Eccetibi, qui Rex populi Romani esse concupierit. Cic. 3. Off.

† Eodem modo & Hem usurpatur, quum demonstrandi vim habet. *ut*:

Hem Davum tibi. Ter. Andr. 5. 2.

REGULA VI.

5. * *Sat, Satis, Abundè, Assatim, Parùm, Partim, Ergò* [pro causâ] Genitivum postulant: † & omnia⁵ partes Nominativi vel Accusativi agunt. *ut*:⁶

6. *Nom. Testium sat est. Cic. 2. de Fin.*

Satis

Satis abundè

Tibi dicitur

Satis loquens

Partim bonum

Acc. Im. Satis ter

na misit

& jam pri

adeptu

Driviarum

Quocunq

Hor. l.

Partim sum

ti. Ter.

Victoria n

catis

† Ubi. Ubi

Quomodo, Quomodo

vos Terrarum

mittunt. ut: 7

Uiterrarum

5. Att. 9

Uiterrarum gentes

Dicitur de Long

Tulogè gentes

Hor. Ed. & l.

& aliorum Nom

quando terminat

Hic deventia

Hic maior von

Eo impleta

Satis abundeque paenarum est. Quintil.

Tibi divitiarum affatim est. Plaut.

Satis loquentia, Sapientiae parum. Salust.

Partim hominum venerunt. Gell. 10. 13.

Acc. *Iam satis terris, nivis atque dirae Grandinis misit Pater. Hor. l. 1. od. 2.*

Se jam pridem potentia gloriae abunde adeptum. Svet. Caes. c. 86.

Divitiarum affatim corrasit.

Quaecumque parum splendoris habebunt.

Hor. l. 2. ep. 2.

Partim sum earum exactus, partim vix steti. Ter. Prol. Hec.

Victoria navalis ergo in unum diem supplicatio decreta est. Liv. l. 7. belli Mac.

REGULA VII.

† *Ubi, Ubique, Ubinam, Ubicumque, Ubivis, Quovis, Quoquo, Usquam, Nusquam, Genitivos Terrarum & Gentium, eleganter admittunt. ut:*

Ubi terrarum esses, ne suspicabar quidem. Cic.

5. Att. 97.

Ubinam gentium sumus? Cic. 1. Catil.

Dicitur &, Longè gentium. ut:

Tu longè gentium abes. Cic. Att. l. 3.

Huc, Eò, & Indo, non tantum Locorum, sed & aliorum Nominum Genitivos recipiunt, quando terminum quasi notant. ut:

Huc dementia pervenit.

Huc malorum ventum est, ut &c. Curt. l. 6.

Eò insolentia processit. Plin. in Paneg.

Eò con-

Eò consuetudinis adducta res erat, ut Sc. Liv. l. 5. bell. Pun.

Inde thori qui iunctus erat. Ov. 2. Fast.

8. Δ *Interea & Postea*, Genitivum Loci; ^s & *Quoad* Genitivum Eius, interdum recipiunt. *ut: Interea loci. Ter. Eun. 1. 2. & Heaut. 2. 3.*

Postea loci. Salust.

Quoad eius fieri potest. Cic. l. 5. ep. 8.

Non pratermittes, quoad eius facere poteris, scribere ad me. Cic.

REGULA VIII.

* *Pridiè & Postridiè*, Genitivum vel Accusativum asciscunt, aut Verbum aliquod cum particula *QVAM*. *ut:*

Pridie eius diei. Pridie Compitalia.

Postridie Nonarū. Postridiè Ludos Apollinares.

Pridie quam excessit è vita. Postridiè ad me venit quam expectaram. Cic.

Δ *Eodem modo* cum particula *QVAM* & Verbo aliquo construuntur sequentes formulae, *Postero die, Altero die, Paucis post diebus, Post diem quartum, Anno post, & similes. ut:*

Postero die quam illa erant acta. Cic. 2. de Or.

Decessit paralyti altero die quam correptus est. Sveton.

Undecimo die post, quam à te discesseram, hoc literarum exaravi. Cic. Att.

Livius etiam particulam POST supprimit. *ut:*

Septimo die quam profectus erat, in castra redit.

Octavo mense quam captum est oppugnari Saguntum, captum est.

Adver-

Adverbium
TEMPORIS ad
Substantivum obscurum

RE

Δ *Ubi*, Tom
modum, & plura
Ab, Ex, At, vel Tr
canonisego ut:
Ubi a Thalere
phorum. Ci
Quoad ex al
genit. Cic. 3
Ubi ad durnam
Pant. Men.
Trans Alpes ubi
Nominibus
tione. ut: M
Quandote
nangvam ad U
ISTHINC. ut:
Quod longis
spacium prater
am recordat
Et. Cic. pro Arch
Quodas ubi
Aut. l. 1.
RE

Δ *Plus, Amplius*,
ut: Dies triginta
Amplius opinor
Mens quinque
Sape etiam ab
Sape etiam ab

RE

Δ *Plus, Amplius*,
ut: Dies triginta
Amplius opinor
Mens quinque
Sape etiam ab

RE

Δ *Plus, Amplius*,
ut: Dies triginta
Amplius opinor
Mens quinque
Sape etiam ab

RE

Δ *Plus, Amplius*,
ut: Dies triginta
Amplius opinor
Mens quinque
Sape etiam ab

RE

Adverbium TUNC, etiam Genitivum
TEMPORIS admittit. ut :

Sed de gente obscura tunc temporis. Iustin. l. 1.

REGULA IX.

Δ Usque, Temporibus vel Locis accom-
modatur, & plerunqve Præpositionibus, *A,*
Ab, Ex, Ad, vel Trans, conjungitur, amplifi-
cationis ergò ut :¹

*Usque à Thalete enumerasti sententias Philoso-
phorum. Cic. 1. de nat. Deor.*

*Qui usque ex ultima Syria atque Ægypto navi-
garent. Cic. 3. Verr.*

*Usque ad diurnam stellam crastinam potabimus.
Plaut. Men. 1. 2.*

Trans Alpes usque transfertur. Cic. pro Quint.
Nominibus Loci interdum sine Præposi-
tione. ut : *Miletum usque. Ter. Ad. 4. 5.*

Quando terminus à quo notatur, non-
nunquam ad USQUE additur INDE vel
ISTHINC. ut :

*Quod longissimè potest meus mea respicere
spacium præteriti temporis, & pueritiæ memori-
am recordari ultimam, inde usque repetens, video
&c. Cic. pro Arch.*

*Quod eos usque isthinc ex auditos putem. Cic.
Att. l. 3.*

REGULA X.

Δ Plus, Amplius, Minus, Ablativum habent.
ut :² *Dies triginta aut plus eo in navi fui. Ter. Hec.*

Amplius opinione morabatur. Salust.

Minus quinquennio est quod prodiere. Pli. 15. 25.

Sæpè etiam absolute sine casu ponuntur, sub-
audita

3. audita Coniunctione QVAM, ad Accusativum vel Nominativum aliunde rectum. *ut:*
 Acc. *Ancillas secum adduxit plus decem. Ter. i. e. plures quam decem.*

Quum non amplius octingentos equos haberent. Caesar.

Nunquam Nix minus quatuor pedes alta jacuit. Liv. i. e. pauciores quam &c.

Nom. *Plus duo millia hostium eo die castraduntur: Romanorum minus quadringenti. Liv.*

Vulnerantur amplius sexcenti. Cas.

REGULA XI.

* *Quum*, Wenn / asciscit Praesens, Perfectum & Futurum Indicativi, quando Tempus absolute significat: & Praesens vel Futurum Coniunctivi, quando quodammodo cum conditione facti. *ut:*

Quum audio ad te ire aliquem, literas ad te dare soleo.

Quum audiui ad te aliquem ire, literas ei ad te dedi.

Quum faciam vitula pro frugibus, ipse venito. Virg.

Quum faciem videas, videtur esse quantivis precii. Ter. Andr. 5. 2.

Cognosces, quum literas meas legeris.

REGULA XII.

* *Quum*, Als / vel Do / asciscit Imperfectum & Plusquamperfectum Coniunctivi. *ut:*
Quam scriberem. Quum scripisssem.

† Si

Si vero Tempus
 da, quam quomodo
 pare potest. *ut:*

*Auli cum sunt, quomodo
 15. Ep. 14.*

*Quum utrumque, quomodo
 tur, Obruat*

*Ovid. 1. ep.
 Lambinum est,*

ffii. Cic.

*Nunquam obliuiscit
 giloni pollicetur*

*Δ Sed propter
 etiam Coniunctivi
 terita. *ut:**

*Scis profectio fuisse
 nes existimant*

RE

* *Dum*, in de
 in actu, sed non

gitur, sequente
Dum apparatur,

Eun. 3. 5.

*Interea dum sermo
 Has dabo mecum*

gn. Ter. E

RE

* *Dum & Do*
 ge / Indicativi
 Egroti dum animi
 dit. 12.

† Si verò Temporis alicuius mentio præcedat, etiam quodvis Tempus Indicativi recipere potest. ut:

Multi anni sunt, quum ille in are meo est. Cic. 15. Ep. 14.

O utinam tunc, quum Lacedæmona classe petebat, Obrutus insanis esset adulter aquis. Ovid. 1. ep.

Iam biennium est, quum virtuti nuncium remisisti. Cic.

Namquam obliviscar noctis illius, quum tibi vigilanti pollicebar. Cic. pro Plan.

△ Sed propter infinitam sententiam, Cicero etiam Coniunctivo usus est, de re præterita. ut:

Scis profectò fuisse quoddam tempus quum homines existimarent. Cic. 13. ep. 14.

REGULA XIII.

* Dum, in dem / weil / de re præsentis adhuc in actu, sed nondum perfectæ, Indicativo jungitur, sequente ferè voce INTEREA. ut:

Dum apparatus, Virgo in conclave sedet. Ter. Eun. 3. 5.

Interea dum sermones cædimus. Ter. Eun.

Hac dum mecum reputo, accersitur interea Virgo. Ter. Eun.

REGULA XIV.

* Dum & Donec, pro Quamdiu, So lange / Indicativis junguntur. ut:

Egrotò dum anima est, spes esse dicitur. Cic. 9. Att. 12.

A 2

Donec

Donec eris felix, multos numerabis amicos. Or.

1. Tr. 8.

Sic etiam *Nondum* & *Nibildum*. ut:

Nondum Laurus erat. Ovid. 1. Met.

Nibildum Brundisio erat allatum. Cic. 9. Att.

Pro *Usquedum* autem, *So lange bis/*
Dum & *Donec* modo Indicativum, modo
Conjunctivum asciscunt. ut.

Tityre dum redeo, brevis est via, pasce capellas.

Virg. Ecl. 9.

Expecta, amabo te, dum Atticum conveni-
am. Cic. 7. Att.

Donec partu dabit Ilia prolem. Virg. 1. Æn.

Coquas, donec ea aqua quam adjeceris, deco-
cta sit. Colum. 12. 26.

REGULA XV.

1. * *Quoad*,¹ *So lange/So fern*/habet Indi-
cativum & Conjunctivum, prout sententia
est finita vel infinita. ut:

Quoad fuit in urbe, eius consiliis obstiti. Cic.
2. Cat.

Ut quoad possem & liceret, à senis latere nun-
quam discederem. Cic. de Am.

† Etiam Interrogativè, *wie lange?* cum In-
dicativo. ut:

Senem quoad expectatis vestrum? Ter. Phor. 1. 1.

† In significatione autem pro *Usquedum*,
de re futura, vel *So lange bis/*habet Conjun-
ctivum. ut:

Omnia ut integra servem, dabo operam, quoad
exercitus huc submittatis. Cic. 10. ep. 21.

REGU.

¹ *Datum*, Pr

Vetorum jungi

Narro hinc gra

And. 4.

Pridem vidimus

Nepi differere

† *Datum* & N

nedolum aut n

dum autem fini

admittunt. ut:

Datum circum

Cic. 4.

Quoniam h

modum

† Sic etiam

diu, ² Praesens

actio: Praeter

fasse intelligit

Prati. *Laudanda*

Eni.

Lampride

Cic. 2.

Lauda ha

1. Ac.

Prati. *Laudanda*

Ter. 2

Lampride

Cic. 11.

Conventus

1. Att.

REGULA XVI.

* *Dudum, Pridem, & Nuper, Præteritis*
Verborum jungi postulant. *ut:*

Narro huic, quæ tu dudum narraſti mihi. Ter.

And. 3. 4.

Pridem vidimus eadem. Plin. l. 7. c. 16.

Nuper diſſerere cœperunt. Cic. de Am.

† *Dudum & Nuper* tamen, quando de actione dudum aut nuper quidem incepta, nondum autem finita fermo eſt, etiam Præſens admittunt. *ut:*

Dudum circumrodo, quod devorandum eſt.

Cic. 4. Att.

Quæquam hæc inter nos nuper notitia admodum eſt. Ter. Heaut.

† Sic etiam, *Iamdudum, Jampridem, Jamdiu*, ² Præſens aſciſcunt, quando adhuc durat actio: Præteritum autem, quando actio ceſſaſſe intelligitur. *ut:*

Præſ. Iamdudum animus eſt in patinis. Terent.

Eun. 4. 7.

Jampridem cupio Alexandriam viſere.

Cic. Att.

Iamdiu hæc tractantur à Græcis. Cicer.

1. Ac. 9.

Præſ. Iamdudum tibi adverſabar. Plant.

Men. 2. 3.

Jampridem intellexiſti voluptatem meam,

Cic. 11. Att.

Conventus jamdiu fieri deſerunt. Cicer.

1. Att.

REGULA XVII.

† JAM, etsi cuius Modo & Tempori copulari potest: si tamen Præterito tempori jungitur, & terminus initialis notandus est, Præpositionem A vel AB eidem præfigi postulat.
ut:

Ista me jam à prima adolescentia delectarunt.
Cicer.

Iam ab illo tempore, quum in Cumanum mihi obviam venisti. Cic. 2. fam. Gleich von derselben zeit an.

REGULA XVIII.

* Ut, pro Postquam, Indicativum petit. ut:
Ut ab urbe discessi, nullum prætermisi diem, quin aliquid ad te literarum darem. Cic. 7. Att.
Ut quisque venerat accedebam. Ter. Hec. 5. 3. i.e. eo ordine, quo quisque venerat; Vel, statim ubi quisque venerat.

REGULA XIX.

* Antequam, Priusquam, Indicativis & Coniunctivis junguntur. ut:
Experiri omnia certum est, antequam pereo. Ter. And.

Priusquam de Repub. dicere incipio. Cic. 2. Phil.
Antequam de Repub. dicam. Cic. 1. Phil.
Priusquam incipias, consulto opus est. Salust.

REGULA XX.

△ Formulæ efferendi adverbialiter tempus relatam, sive in instanti, sive de duratione, hæc ferè sunt: De

De Inst: *Simul* _____*Simul ut* _____*Simul ac* _____*Simul atque* _____*Simul ac* _____ *statim.**Simul atque* _____ { *Illico.*
Continuò.
*Statim.**Simul* _____ { *Confestim.*
*Statim.**Statim* _____ { *Simul ac.*
*Simul ut.*Sequente Verbo Indicativi vel Coniunctivi Modi. *ut*:*Omne animal, simul ut ortum est, & seipsum & omnes partes suas diligit. Cic. de Fin.**Simul atque audiero, scribam ad te. Cic. Att.**Simul accepi literas, statim quæsi vi è Balbo, quid &c. Cic.*

De Dur:

Tantisper _____ { *Dum.*
*Quoad.**Usque* _____ { *Dum.*
Donec.
*Quoad.**Tamdiu* _____ { *Dum.*
Donec.
Quam.
Quamdiu.
Quoad.

Aa 3

Usque

Usque adeo ———— } Dum.
                                       } Donec.
                                       } Quoad.
                                       } Quoad.
                                       } Quamdiu.

Per aliquot dies &c. ———— Quoad.

ut: Ego te meum esse tantisper volo, dum quod te dignum est facis. Ter. Heaut.

Mibi quidem usque cura erit quid agas, dum quid egeris sciero. Cic. 15. ep. 15.

Rogo quoad eris Romae, tu ut satis des. Cic. At. Differam per aliquot dies, quoad vires colligam.

REGULA XXI.

1. † Quasi, ¹ Ceu, Tanquam, Perinde, quando
2. Simulationem ² significant, Coniunctivum post se habent. ut:

Sic eas exponam, quasi agatur res, non narretur. Cic. 5. Tusc.

Quasi verò paulum interfet. Ter. Eun. 4. 4.

Ceu verò nesciam, adversus Theophrastum scripsisse etiam feminam. Plin. praefat. operis.

Tanquam feceris ipse aliquid. Juven.

Perinde ac suis satisfacere, & fraudata restituere vellent. Cas. 3. bell. Civ.

Quando autem Similitudinem ³ notant, Indicativum post se admittunt. ut:

Fuit olim, quasi ego sum, senex: & ei filiae duae erant, Quasi nunc meae sunt. Eae erant duobus nuptae fratribus, Quasi nunc sunt meae vobis. Plaut. Stichus.

Aversis

Lom) rupo ceu q
 gunt. Virg.

Tanquam Philo
 q) rocabala.

Terade alterores e
 aut dices p

REG

*Daz Negati
 eademq; clausola

Non sum nescia

Nonnulli boam

Nonna nov, i. e.

Nemil ag om

Sed speciales N

Parva natur

vatum, ne

R

*NON, A

Modis & Perf

Imperativo Se

Non fecit. No

Non fecisset.

R E

† Adverbia

duos sensus po

per SED ETIA

Scipio non sol

delevit.

Δ Si aut

Adversus rupto ceu quondam turbine venti consistunt. Virg. 2. Æn.

Tanquam Philosophorum habent disciplina ex ipsis vocabula. Ter. Eun. 2. 2.

Perinde asperiores erunt, prout oris hiatu simili aut diverso pronunciabuntur. Quint. 9. 4.

REGULA XXII.

* Duæ Negationes apud Latinos † in una eademq; clausula, faciunt Affirmationem. ut:

Non sum nescius. i. e. Scio.

Nonnulli homines. i. e. Aliqui.

Nemo non, i. e. quilibet.

Ne nihil agamus. i. e. ut aliquid agamus.

Sed speciales Negationes nihil derogant. ut:

Parva natura nihil magni efficit, neque privatim, neque publice.

REGULA XXIII.

* NON, Adverbium Negandi, † omnibus 5.

Modis & Personis jungi potest, præterquam Imperativo Secundæ personæ. ut: *Non facio.* 6.

Non fecit. Non faciam. Quasi non faciatis.

Non fecissetis. Non facerem. Si non fecero.

REGULA XXIV.

† Adverbia negatæ solitudinis plerunq; duos sensus postulant, quorum alter redditur per SED ETIAM, vel VERVOMETIAM. ut:

Scipio non solum presentia, sed & futura bella delevit. Cic. de Amic.

△ Si autem ad prius membrum alia

Δ a 4 negatio

7. negatio additur, ferè ⁷ succedit SED NE, SED NEC, vel SED NEC QUIDEM. ut:

Pro tantis beneficiis mihi non tantum nihil retribuit, sed ne quidem gratias egit.

8. Interdum tamen ⁸ etiam in hac forma, SED ETIAM succedit. ut:

Contigit tibi, ut summa severitas animadversio- nis, non modo non invidiosa, sed etiam popularis esset. Cic. 9. ep. 14.

REGULA XXV.

Δ NEDUM, Secundum semper in sententia locum obtinet, & in orationibus Negativis id quod minus est præmittit; quod maius est, subnectit; cui interdum succedit etiam UT cum Coniunctivo. ut:

Non numerarem pro hac re tres grossos, nedum tres aureos.

Isti oneri, multi conjuncti pares esse non poterunt, nedum tu unus sufficere queas.

Dabit quod non debet, nedum ut creditum abjuret.

In oratione autem affirmativa, quod maius est, præmittit, quod minus est, subnectit. ut:

Sanguinem pro te funderem, nedum pecuniam. i. e. non modo pecuniam: Vel, multo magis pecuniam.

Δ NEDUM, pro Non solum, etiam priore loco aliquando ponitur. ut:

Tu quoniam quartanæ carēs, & nedum morbum removisti

removisti, f
tam nobis i

R E G

*NE Adver
tantum personis
tem Coniunctivo

Nisi tantop
Prohibita pat
&c.

Oratores f

† Cicero libe

VE. ut:

Noli putare n

Care putēs.

† Sed NE

Optandi, Cot

Ne sim saluus,

Aut

Ultiam ne Ph

cidisset.

† NE Inter

AN habet. n

Estne ea, an m

Nec quid agam

tem, an an

Pro AN NO

ulurpatur. ut

Emittet res, nec

Capit:

RE

*NE per

removisti, sed etiam gravedinem, te vegetum nobis in Grecia sisse. Cic. Att. l. 10.

REGULA XXVI.

*NE Adverbium Prohibendi, secundis tantum personis Imperativi, quibusvis autem Coniunctivi, additur. *ut:*

Ne sevi tantopere. Ter. Andr.

Prohibuit pater ne facerem, faceres, faceret, &c.

Oratores ferè utuntur Coniunctivo.

† Cicero libentius usurpat, NOLI & CAVE. *ut:*

Noli putare me quicquam maluisse.

Cave putes.

† Sed NE Adverbium Jurandi, & quasi Optandi, Coniunctivum semper asciscit. *ut:*

Ne sim salvus, si aliter scribo ac sentio. Cic. l. 6. Att. 13.

Utinam ne Phormioni id suadere in mentem incidisset. Ter. Phorm. 1. 3.

† NE Interrogandi vel Dubitandi, post se AN habet. *ut:*

Estne ea, an non? Ter. Heaut.

Nec quid agam certum est, Pamphilumne adjutem, an auscultem Seni. Ter. And.

Pro AN NON, interdum etiam NECNE usurpatur. *ut:*

Emitteresne, necne, eum servum manu. Plaut.

Capt:

REGULA XXVII.

*NÆ per Diphthongum, Pronominibus

bus præpositum, Indicativo vel Coniunctivo jungitur. *ut*:

Na ego homo sum infelix. Ter. Ad.

Na tu si id fecisses, melius fama tua consulisses.

Cic. 2. Phil.

Na ille vir sapiens latius ex his tenebris in lucem illam excesserit. Cic. 1. Tusc.

REGULA XXVIII.

† AGE, AGITE, AGEDUM, Imperativo vel Coniunctivo gaudent, rarius tamen tertiæ personæ. *ut*:

Eia age rumpe moras. Virg.

Agè nunc iter expediti latronis cum Milonis impedimentis conferte. Cic.

Quare agite o rectis Iuvenes succedite nostris.

Agedum hoc mihi expedi primum. Ter. Eun.

Age ista divina studia omittamus. Cic. de Sen.

Procedat agedum ad pugnam. Liv. l. 7.

ΔΝΟΤΑ. I. Age interdum etiam ponitur cum prima persona Indicativi, *ut*:

Age si paraveris, possumus. Cic.

Age verò laudo aliquem, num offendo? Cic. de Fin.

Age veniam. Ter. And. 4. 2.

I. II. Non dicimus, Age autem, ¹ Sed, Age verò; Age sanè; Age porro; Age nunc; Age jam; Agite verò. *Cic. 2. de Orat.*

III. Age non tantum cum Singulari, sed & cum Plurali jungitur: Agite autem semper cum Plurali.

REGULA XXIX.

* Optandi vel Imperandi particulae, *Ut, Utinam,*

Utinam, & *Osi*, Coniunctivum asciscunt.
ut:

Ut illum Dii Deaq; perdant. Ter. Eun. 2. 3.

*O utinam tunc, quum Laedemona classe pe-
tebat, Obrutus insanis esset adulter aquis.*

Ovid. ep. 1.

O mihi prateritos referat si Jupiter annos.

Virg. 8. Æn.

REGULA XXX.

† *UT*, pro *Quomodo*, cum quadam admira-
tione, Indicativum habet. ut:

Ut falsus est animi. Ter. Eun.

Ut sapè summa ingenia in occulto latent.

Plaut. Capt. 1. 2.

Si autem infinitè sumitur, habet Con-
iunctivum. ut:

Cernis, ut ignavum corrumpant otia corpus;

Ut capiant vitium, ni moveantur, aqua. Ovid.

1. Pont. 6.

Interdum *UT* simpliciter similitudinem
designat. ut:

Ut² tute es, ita omnes censes esse. Plaut. Rud. 4. 4.

Ut sementem feceris, ita metes. Cic. 2. de Or.

*Ut nunc sunt mores, adeò res redit, Si quis quid
reddit, magna habenda est gratia.* Terent.

Phorm. 1. 2.

Hactenus Syntaxis Adverbiorum.

CAPUT XXIV.

SYNTAXIS PRÆPOSI-
tionum.

REGU-

REGULA I.

- * Præpositio Nominibus & Verbis addit suum ¹ Casum. ut:

*Aptus ad studia. Pietas erga Deum.
Gratus pro beneficio. Freqvens in Schola.
Non datur ad Musas currere lata via.*

† NOTA. I. A, Ab, Abs, Absque, similem proximè habent Constructionem, ita tamen ut A præponatur Consonantibus quibusvis, præter H. ut:

A cane. A patre. A Jove. A Venere.

AB, Vocalibus & H. ut: *Ab alio, Ab ortu,*

2. *Ab hoste.* Et nonnullis Consonantibus ² quæ molliusculè sonant, præcipuè L N R D S, & J Consonanti. ut:

*Ab legatis. Ab nullo. Ab Romanis.
Ab Ducibus Ab Senatu. Ab Jove.*

3. ABS, literis T & Q. ³ *Abs te. Abs quovis.*
ABSQVE, pro Sine, Comicis magis usurpatur.

Absque te si fuisset, hodie nunquam ad Solem occasum viverem. Plaut. Mez.

II. E utimur sequente Consona. ut: *E medio.*

EX, sive Vocali, sive Consona sequente. ut:

*Periculum ex aliis facito, tibi quod ex usu fiet.
Ter. Heaut. 2. 1.*

Ex malis moribus. Ex tempore.

III. PENES, soli Accusativo personæ jungitur, sive Propriè. ut: *Me penes est unum fasti custodia mundi. Op. 1. Fast. de Jano. sive*

per

per Prosopopœiam. ut: *de Usu, Quem penes arbitrium est, & vis, & norma loquendi.* Hor.

IV. PROPE, etiam comparatur. Ideoq; Comparativus & Superlativus cum Positivo eandem Syntaxin retinet. ut:

Propius urbem castra movit. Cic. Phil. 6. & ad Oct.

Ut quamproximè Italiam sit. Cic. Phil. 10.

REGULA II.

* *In, Sub, Super, & Subter,* Accusativo serviunt, quum motum ad locum significant; Ablativo, quum quietem, aut in loco fieri vel esse. ⁴ ut:

In freta dum fluvii current. Virg. 1. Æn.

Stans celsa in puppi. Virg. 3. Æn.

Audiam, & hæc manes veniet mihi fama sub imos. 4. Æn.

Sub dio jacere. Hor. l. 3. od. 2.

Super arborem collocare. Auf den baum setzen.

Super arbore sedere. Auf dem baume sitzen.

Consul equo citato subter murum advehitur.

Liv. l. 4. dec. 4.

Omnes ferre libet subter densa testudine casus. 9. Æn.

†NOTA. I. IN habet etiam Accusativum, quando significat

Erga. ut: *Pius in patriam.*

Contra. ut: *Crudelis in liberos.* Cicero in Antonium invehitur est.

Ad. ut: *Pisciculos minutulos ferre obulo in cœnam seni.* Ter. And. 2. 1.

Per.

Per. ut: *Crescit in dies singulos hostium numerus.* Et Ablativum, quando significat Inter. ut:

Hoc primum sentio, nisi in bonis Amicitiam esse non posse. Cic. de Am.

vel Ante. ut: *In oculis duo navigia maiora submersa sunt.* Curt.

II. SUB, asciscit etiam Accusativum, quum significat Circa, vel Paulò ante. ut:

Sub Brumam. Sub finem. Sub lucem exportant calatbis. i. e. circiter lucem.

Paulò pòst. ut: *Sub eas statim recitata sunt tuæ.* Cic. lib. 10. fam.

Per. ut: *Sub noctem cura recursat.* 1. Æn. i. e. noctu, vel per noctem.

III. SUPER, habet etiam Accusativum, quum significat Inter, vel In tempore. ut: *Super cœnam.* Plin. 4. 22. pro, *Inter cœnandum.*

Præter. ut: *Super bellum annona premente.* Liv. lib. 1. dec. 2. *Super cætera flagitia.* Svet. Claud.

Ultra. ut: *Super ripas Tiberis effusus amnis.* Liv. l. 1. d. 1.

Et Ablativum, quum significat

De. ut: *Hac super re scribam ad te.* Cic. 16. Att. 6. *Multi super Priamo rogitans, super Heleora multa.* 1. Æn.

Ob. ut: *His accensa super.* 1. Æn. i. e. Ob hac.

IV. SUBTER, Accusativum ferè poscit, si ve Quietis si ve Motus Verbis jungatur. ut: *Ubi circa muros supra subterque terram per dies quindecim pugnatum.* Liv. l. 9. d. 4.

Plato

Plato Iram in pectore, Cupiditatem subter præcordialocavit. Cic. 1. Tusc.

REGULA III.

† *Tenus*, cum Nomine Plurali sæpè etiam Genitivo jungitur, Græcorum more. ut:

Et Cephæus conditur antè Lumborum tenus.

Cic. Arat.

Rumores illi de Comitibus Cumarum tenus caluerunt. Cæli. Cic. lib. 8. ep.

Crurum tenus. Virg. 3. Georg.

Sic Græci, μέγχι ποδῶν.

Celsus Ablativo usus est: *Haic abundè est loco tepido demittere se inguinibus tenus in aquam calidam.*

Nonnunquam & Accusativo jungitur. *Val. Flacc. lib. 1.*

Et Tanaim tenus immenso descendit ab Euro.

Florus: Curio Daciam tenus venit.

Semper autem *Tenus* Casui suo postponitur; ut & *Versus* plerunquè. ut: *Hac tenus.*

Crurum tenus. Capulo tenus. Romam versus.

Inter Adjectivum tamen & Substantivum interponi potest. ut: [*Suet. Aug. 85.*]

Quam XIII. libris, Cantabrico tenus bello, nec ultra, exposuit.

REGULA IV.

† Substantiva Nomina societatis & conjunctionis cujuscunquè, cum Præpositione CUM solent jungi. ut: *Amicitia, Coitio, Consuetudo, Familiaritas, Convictus, Conversatio cum aliquo.*

Sic

Sic & Verba. *ut*: *Conversari cum aliquo.*
Qui cum ingenis conflictatur eiusmodi.
Oblector me cum Musis.

Nomina verò affectionis aut cupiditatis
 animi, junguntur cum Præpositione *IN*, *ER*-
GA, *ADVERSUS*. *ut*: *Amor in aliquem.*

Pietas erga Deum. Odium adversus fratrem.

REGULA V.

6. Δ Præpositiones interdum etiam aliis Præ-
 positionibus & Adverbiis præponuntur.⁶
 7. *ut*:⁷

De Q. Fratre nuncii nobis tristes venerunt,
ex ante diem Nonas Iunias, usque ad pri-
diè Calendas Septembris. Cic. 3. Att.

Huc pertinent & ista Composita, *Desur-*
sum, Desubito, Derepente, Exinde, Proinde, Ab-
usque, Abhinc, Debinc, Desuper, & similia.

Hæc de Præpositionum Syntaxi.

CAPUT XXV.

SYNTAXIS CONJUN-

ctionum.

REGULA I.

1. * Conjunctio aut similia¹ conjungit; aut
 dissimilia præcedentibus connectit. *ut*:
Sim: Nox & Amor, vinumq; , nihil moderabile
suadent. Ovid. 1. Am. el. 6.
Aut prodesse volunt, aut delectare Poëta.
Horat.

Dissim:

Delim: Et Reipub
 nterest.

RE

† Copulativa
 media tantum po
 soli posteriori au
 patur. ut:

Foris bonusq;

Omnia Mercu

R

* UT Causa
 bens, v. g. NE,
 alicuius, ut:

Orare iussit

Ter. A

Veritus sum

vorum

Neque id fecit

Non dubium

Ter. And

† Quo loco

vel Futuram,

ctivam Præsen-

Jubeo ut faciat

Sin Præterit

rum in Imperf

Jubebam. Ju

Δ Sed Præse

tum, si res adh

Orare iussit her.

Dissim: *Et Reipub. & meâ, & vestrum omnium interest.*
Fui Romæ & Athenis.

REGULA II.

† Copulativa QVE, ² nunquam intermedia tantum ponitur inter copulata, sed vel soli posteriori annectitur, vel unicuique adjicitur. ut:

Fortis bonusq̄.³ Et, Fortisq̄, bonusq̄.³
Omnia Mercurio similis, vocemq̄, coloremq̄.⁴

REGULA III.

* UT Causalis, & quæ similem vim habent, v. g. NE, QVO, QVIN, Conjunctionum asciscunt. ut:

Orare jussit hera, si se ames, ad se ut venias.
Ter. And. 4.
Veritus sum ne idem faceres quod vulgus servorum solet. Ter. And. 3. 4.
Neque id feci, quò tibi molestus essem. Plin.
Non dubium est, quin uxorem nolit filius.
Ter. And. 1. 2.

† Quo loco & illud notandum, si Præsens vel Futurum, Verbum præcedat, Conjunctionum Præsentis temporis esse solere. ut:

Jubeo ut facias. Rogabo eum, ut faciat.
 Sin Præteritum præcesserit, Conjunctionum in Imperfecto poni. ut:

Jubebam, Jussi, Jusseram ut faceres.
 Δ Sed Præsens etiam sequitur ad Præteritum, si res adhuc geri intelligatur. ut:

Orare jussit hera, si se ames, ad se ut venias. Ter.
 Bb Homo

Homo creatus est, ut Deum agnoscat, invocet, & in aeternum celebret.

Interdum & Präteritum sequitur ad Præsens vel Präteritum, si id sensus postulet. ut:

Velim ita fortuna tulisset. Cic. 3. ep. 13.

Ut januam clauderent, & ipsi ad fores assisterent, imperat. Cic.

Deum precor, ut hic dies tibi feliciter illuxerit.

Nemo Lilybei fuit quin viderit. Cic. 7. Verr.

1. Δ Frequens & elegans est Ellipsis particularum UT & NE. ut:

Sine videam. Velim cogites.

Cave dixeris. Cave te tristem esse sentiat.

2. NOTA. † I. Diligenter observent² Pueri, quomodo Autores usi sint particulis UT & QVOD.

3. Nam QVOD³ plerumque de eventu & re gesta, seu actione dicitur, sive jam præterierit, ut: *Quod convaluisti, gaudeo.*
Sive adhuc duret. ut:

Quod nos invisis, gratum facis.

4. UT⁴ verò de Causa Finali, vel de ratione, cur actio aliqua instituatur, aut instituta sit, aut institui debeat; & plerumque de re futura⁵ dicitur. ut:

Hortaris, ut diligenter discam.

Quantum accepit, ut taceret?

Esse oportet, ut vivas; non vivere, ut edas.

6. † II. UT NE,⁶ pervenustè etiam ponitur pro NE. ut:

Impetrant, ut ne jurent. Cic. 3. Verr.

Opera datur, ut judicia ne fiant. Cic. 3. ad Q. F.

III. QVO

AN. QVOC.

sempiternum Cor.

Eximere valuisse.

pro commiseret.

Non quò de ma confi.

17. n. e. quod.

Δ IV. QVIN.

quando præcise.

11. 2. Parum vel N.

Facere vel Intermit.

dos. Eximilia. ut.

Non dubium est.

Non dubium, quoniam.

Profus nihil ab.

Att. 1. 14.

Minimam abs.

Nihil præterit.

Pompeianum.

rem. Cic. 2.

Facere non poss.

Att. 11.

Causa nihil dico.

QVIN. pro.

quidur fere, quan.

ant simile. ut.

Nemo est, quin e.

istimes.

Nihil, per acrimose.

borem. Cic.

QVIN. etiam.

ter, ulurpatur. u.

Δ III. QVO Causalis, pro UT vel QVOD, semper cum Coniunctivo ponitur. ut: 7

Eum venire noluisse, qvò facilius civitatem in officio contineret. Cæs. 5. b. Gall. i. e. ut.

Non qvò de tua constantia dubitem. Cic. 12. ep. 17 i. e. qvòd.

Δ IV. QVIN, pro UT NON, 8 sequitur, quando præcessit, Non est dubium, Non dubito, 9

Parum vel Nihil abest, Nihil præmitto, Facere vel Intermittere non possum, Causa nihil dico, Et similia. ut:

Non dubium est, qvin uxorem nolit filiq. Ter. Non dubito, qvin velis & possis.

Prorsus nihil abest, qvin sum miserimus. Cic. Att. l. 14.

Minimum absuit, qvin interciperetur. Svet. Nihil prætermisi quantum facere potui, qvin

Pompeium à Cesaris conjunctione avocarem. Cic. 2. Phil.

Facere non possum qvin quotidie mittam. Cic. Att. 12.

Cause nihil dico, qvin ita sit. Cic. pro Quint.

QVIN, pro, Qui, Quæ, Quod non, sequitur ferè, quando præcessit Nemo, Nullus, aut simile. ut: 10

Nemo est, qvin existimet. Cic. i. e. qui non existimet.

Nihil prætermisi, qvin enucleatè ad te perscriberem. Cic. ad Q. Fr. l. i. i. e. qvòd non.

QVIN, etiam pro QVOD NON causali- ter, usurpatur. ut:

Non quin rectum sit, sed quia &c. Cic. Att. pro, quod non rectum sit.

Non quin id utile esse & honestum existimaret. Cic. in Brut. pro, quod id non utile & honestum, &c.

REGULA IV.

△ Post Verba Timendi, ut, *Metuo, Timeo, Vereor*, *Periculum est*, UT significat negativè; NE, affirmativè. ut:

Vereor ne deseras me. Ich fürchte du werdest mich verlassen.

Vereor ut possis hoc prestare. Ich hab' Sorge du werdest dieses nicht thun können.

Periculum est ne fiat. Es ist zubesorgen es werde geschehen.

Quando ergò post talia Verba, ad NE etiam NON additur, tunc verè Negativè significat. ut:

Timeo ne non impetrem. Cic. Att. 9. Ich befürchte ich werde es nicht erlangen.

Metuebat, ne dolorem perferre non posset. Cicer. pro Mil. Er besorgte sich / er würde den Schmerzen nicht ertragen können.

Interdum & tertia Negatio ipsi Verbo additur, & tum omnis metus abesse significatur. ut: *Non vereor, ne hoc officium meum P. Servilio non probem i. e. Non dubito, quin hoc officium meum. P. Servilio sim probaturus.*

Peculiare est, *Tanta pertuli, ut iures quonquam maiora posse.* Ter. Locutio est affirmativa, sed sensus negativus. *Et si quæ sunt similia.*

REGU-

Quando p
incipit leatenti
falsit, ita ut po
tam affumata, & n
TIUS, MAXIM
similes particulas
Tantum abest, ut t
te adhorter
Quando verò
tantum U Ta
Adhortor te; tan
mento.

Commodari tu
ut obscur
NOTA. Qu
ponitur, tunc
Tantum ab
bil Offi
Cic. 1.

bet Indicativu
poris. ut:

Bene facis qu
Non tibi obje
stolasti. C
apparet, qu
ab humore
In sententia
alficitur Conju

REGULA V.

Δ Quando particula TANTUM ABEST, incipiunt sententiam, ferè bis¹ sequitur Causalis UT, ita ut posterius UT² gravius quiddam assumat, & non rarò CONTRA, POTTIUS, MAXIME, MINIME, VALDE, & similes particulas asciscat. ut:³

- 1.
- 2.
- 3.

Tantum abest, ut tibi sim impedimento, ut contra te adhorter. Liv.

Quando verò in sententia consequuntur, tantum UT attribetur. ut:

Adhortor te; tantum abest ut sim tibi impedimento.

Commendavi tua scripta semper; tantum abest, ut obscurare aut opprimere ea laborem.

NOTA. Quando vox ABEST cum Casu ponitur, tunc unum tantum UT sequitur. ut:
Tantum abest [id de loquor] ab officio, ut nihil Officio magis possit esse contrarium. Cic. 1. Off.

REGULA VI.

† Quod Causalis in sententia finita habet Indicativum Præsentis aut Præteriti temporis. ut:

Bene facis quod me adjuvas. Cic. 3. Fin.

Non tibi objicio, quod hominem omni argento spoliasti. Cic. 6. Verr.

Apparet, quod aliud à terra sumpsimus, aliud ab humore. Cic. 1. de nat. Deor.

In sententia verò Infinita⁴ seu potentiali, asciscit Coniunctivum. ut:

- 4.

Bb 3

Facile

Facile apparet, quòd me colat. Cic.

Mibi quòd Nasicam defendissem, leviter succensuit. Cic. 2. Att. 1.

Mirari se dicebat, quòd non rideret Aruspex, Aruspicem quum vidisset. Cic. de Div.

NOTA. Δ I. QVOD, in principio sententiæ, pro QVANTUM AD ID QVOD, habet Indicativum. ut:

Quòd ad me sapè scripsisti de nostro amico placando feci & expertus sum omnia. Cicer.

1. Att. 2.

Δ II. QVOD, præcedente NON EST, vel NIHIL EST, habet Coniunctivum, & significat PROPTER QVOD. ut:

Non est pro malis temporum, quòd molestè ferar. Cic. 6. fam. 2.

Nihil est quòd me invites. Cic. in Pis.

In viam quòd te des hoc tempore nihil est. Cic. l. 14. ep.

REGULA VII.

* QVUM, pro QVOD, Daß / habet Indicativum. ut: ¹

Tibi maximas ago gratias, quum tantum me aliter a potuerunt. Cic. l. 13. fam.

REGULA VIII.

* QVUM, pro QVONIAM, Dieweil / habet Coniunctivum Præsens aut Perfecti temporis. ut:

Quum vexent mala fat a bonos, (ignoscite fasso) Sollicitor, nullos esse putare Deos Ovid.

Quum Athenas, tanquam ad mercaturam bonarum artium sis profectus, inanem redire turpis-

torpissimum est
auctoritatem
Perraro etiam
iunctiva. Quum
rem. Cic. 2. Fam. ep.

* QVIA, QVONIAM
DOQVIDEM, &
rum habent, præ
Quia paululum v
nimis sunt.

Quoniam nemini
And. l. 5.

Quando ego tuam
Ad. 5. 3.

Deos quæso, ut sit
est ingenium

Quatenus nobis
mus aliq

Quarta urbi, quæ
polsi nomi

† Sed QVIA,
Coniunctivum

Recordatione nos
scripsisse videt

Cic. de Am

Nec quæquam est
amet. Cic.

Nemo ipsam Volap
natur. Cic.

RE
† SI, SIN, SIQ

*turpissimum est, dedecorantem & Urbis
auctoritatem & magistri Cic. 3. Off.*

† Perrarò etiam asciscit Imperfectum Con-
iunctivi. *Quum in quo accusabar, culpa vaca-
rem Cic. 2. Fam. ep. 1.*

REGULA IX.

* QVIA, QVONIAM, QVANDO, QVAN-
DO QVIDEM, & QVATENUS, ferè Iudicati-
vum habent, præsertim initio sententiæ, ut:
*Quia paululum vobis accessit pecuniæ, sublata a-
nimi sunt. Ter. Hec. 3. 5.*

*Quoniam nemini obrudi potest, itur ad me. Ter.
And. 1. 5.*

*Quando ego tuum non curo, ne cura meum. Ter.
Ad. 5. 3.*

*Deos quæso, ut sit superstes, quandoquidem ipse
est ingenio bono. Ter. And. 3. 2.*

*Quatenus nobis denegatur diu vivere, relinqva-
mus aliquid quo nos vixisse testemur. Plin.*

*Quarta urbs, quia postrema adificata est, Nea-
polis nominatur. Cic. 6. Verr.*

† Sed QVIA, quum significat EO QVOD,
Coniunctivum habet. ut:

*Recordatione nostræ amicitie sic fruor, ut beatè
vixisse videar, quia cum Scipione vixerim.
Cic. de Am.*

*Nec quisquam est, qui Dolorem, quia Dolor sit,
amet. Cic. 1. de Fin.*

*Nemo ipsam Voluptatem, quia Voluptas sit, aspen-
natur. Cic. ibid.*

REGULA X.

† SI, SIN, SI QVIDEM, NI, NISI, modò Indi-
cativum,

cativum modò Coniunctivum asciscunt, pro-
ut sententia finita seu certa, vel infinita seu
potentialis significatur. ut: ¹

I.

*Si id facis, hodiè me postremùm vides. Ter.
And. 2. 1.*

*Si pranderet olus patienter, Regibus uti nollet
Aristippus. Hor. 1 ep. 17.*

Mirum ni domi est. Ter.

*Ni nossem causam, crederem vera hunc loqui.
Ter. Phor. 1. 5.*

ΔΝΟΤΑ. I. SIN ponitur, ubi SI præ-
cesserit. ut:

*Si mihi veniam quam peto dederit, utar illius
conditione: Sin minus, impetrabo aliquid
à me ipso. Cic. Att. 1. 9.*

aut aliud æquivollens. ut: *Hec primum ut fiant,
Deos quæso, ut vobis decet: sin aliter ani-
mus vester est, &c. Ter. Ad. 3. 4.*

Semper autem Adversativam sententiam
infert.

II. NISI, corrigendi particula, semper
Indicativo jungitur. ut:

*Nemo ferè saltat sobrius, nisi fortè insanit. Cic.
pro Mur.*

III. NISI, in consecutione sæpè ponit-
ur pro Adversativa SED, Græcorum ² imi-
tatione. ut: ³

*De re nihil possum iudicare: nisi illud mihi certè
persvadeo &c. Cic. 13. fam. 7.*

IV. SI, NI, NISI, in priore membro po-
ten-

tionem habent, quæ
potentialis subijcitur.
In aciem credo quæ
Plant. Men.

REG

† Dummodo, &
Dum ne pro, Si mo-
vum leu Potentiale
Quod nunquam,
sarrant. Cic.

Oderint, dum met-
Quidam cupio, dum
riar. Ter. A

Sic de Dummodo
do non, dicitur passi-
Sit summa in iur-
do ne ea vau

REG

* Est, Tamen

initium sententi-
lant. ut:

Est si saus cupio mo-
dit remissum quæ
Tamen si statum viciss-
dece. lam. Cic.

Iha veritas etiam si
grata est. Cic.

Quæquam adei a
cari. Cic. pro

Sed in medio de

tentialem habent, quoties in posteriore⁴ potentialis subicitur. ut :⁵

Si acum credo quæreret; acum invenisses,
Plaut. Men. 1. 2.

REGULA XI.

† *Dummodo, & Dum* (pro *Dummodo*), & *Dum ne* (pro, *Si modo non*), habent Coniunctivum seu Potentialem. ut :

Quod nunquam, dummodo otiosi essent, recusarunt. Cic. Att.

Oderint, dum metuant. Cic. 1. Phil.

Quidvis cupio, dum ne ab hoc me falli comperiar. Ter. And. 5. 3.

Sic & *Dummodo ne*, potius quàm *Dummodo non*, dicitur passim apud Ciceronem. ut :

Sit summa in iure dicendo severitas, dummodo ne ea varietur gratia. Cic. ad Q. Fr.

REGULA XII.

* *Etsi, Tametsi, Etiamsi, Quamquam*, sub initium sententiæ magis Indicativos postulant. ut :

Etsi suus cuique modus est: tamen magis offendit nimium quàm parum. Cic. de perf. Or.

Tametsi statim vicisse debeo: tamen de meo iure decedam. Cic. pro Rosc.

Ista veritas etiamsi jucunda non est: mihi tamen grata est. Cic. 3. Att. 24.

Quamquam abest à culpa: suspicione tamen non caret. Cic. pro Rosc.

Sed in medio & fine sententiæ, tam Indicativos

cativos quàm Coniunctivos recipiunt,
us:

*Præposteros habes tabellarios, etsi me quidem nõ
offendunt, sed tamen &c. Cic. 15. fam.*

*Ubi semel quis peieraverit, ei credi postea, etiamsi
per plures Deos juret, non oportet. Cicer.
pro Rabir.*

*Perspiciebant, in Hortensii sententiam plures itur-
ros, quancquam aperte Volcatio assenti-
rentur. Cic. 1. fam. 2.*

REGULA XIII.

* *Quamvis, Licet, Ut, pro Quamvis, Con-
iunctivum asciscunt. ut:*

*Quamvis non fueris svasor profectiois meæ: ap-
probator certe fuisti. Cic. 16. Att. 7.*

Tuta frequensq; via est, per amici fallere nomen.

*Tuta frequensq; licet sit via, crimen habet.
Ovid.*

*Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas. O-
vid. 3. Pont. 4.*

† *Quamvis raro etiam Indicativo jungi-
tur. ut:*¹

Quamvis est igitur meritis indebita nostris:

Magna tamen spes est in bonitate Dei. Ovid.

Δ ΝΟΤΑ. I. Concessivis *Etsi, Tametsi,*
Etiamsi, Quancquam, Quamvis, Licet, Ut, quum
in oratione priorem locum tenent, reddi so-
let *Tamen, vel Attamen.* ut: *Etsi suus cuique
modus est: tamen magis offendit nimium quam
parum. Cic. de perf. Or.*

*Sed quando posteriorem locum occupant,
sine*

lae Redditi va po

amfi per plar

pi C. Rabir.

II. *Quamvis*

Nomen Adiectiv

Quamvis mibi

min at in pr

Post hac ille catus

l. 2. ep. 2.

Et Adverbium

modi reb

audacter q

RE

† *Quamvis* pro

vo. quoniam in a

MEN et relpon

Cato & Cam

scripta. Cic. 1.

Sic & Ger

dicitur Latine

Coniunctivo.

min optime scia

* *QUAM*

Comparativis

habentibus. ut

Plus oportet serm

Mea mibi conf

sermo. Cic

Malo enire qu. a

Præstati bene ille

sine Redditiva ponuntur. *ut: Ei credi postea etiamsi per plures Deos juret, non oportet. Cic. pro C. Rabir.*

II. *Quamvis, Quantumvis, & Licet*, etiam Nomen Adjectivum adjungunt. *ut:*

Quasi verò mihi difficile sit, quamvis multos nominatum proferre. Cic. pro Rosc. Am.

Post hæc ille catus, quantumvis rusticus, ibit. Hor. l. 2. ep. 2.

Et Adverbium. *ut: Quidvis facere in eiusmodi rebus, quamvis callide, quamvis audacter, quamvis impudenter. Cic. 4. Ver.*

REGULA XIV.

† *Quum*, pro *Etsi*, ponitur cum Coniunctivo, quoties in altero sententiæ membro, TAMEN ei respondet. *ut: Cui [sententiæ] quum Cato & Caninius intercessissent, tamen est scripta. Cic. 1. fam. 2.*

Sic & Germanicæ particulae, *do doch*, redduntur Latine per *QUUM TAMEN*, sequente Coniunctivo. *ut: Dissimulat se scire, quum tamen optime sciat.*

REGULA XV.

* *QVAM* Electiva, plerumque additur Comparativis, & Verbis vim comparativam habentibus. *ut:*

Plus oportet servum scire quam loqui. Pl. Mil. 2. 5.
Mea mihi conscientia pluris est quam omnium sermo. Cic. 10. Att. 27.

Malo emere quam rogare. Cic. 4. Verr.

Præstat honestè mori, quam inhonestè vivere.

REGU-

REGULA XVI.

† Electivæ particulæ sæpè subjiciuntur,
Nominibus & Adverbiis, quæ similitudinem
aut¹ diversitatem significant. ut :²

Aliud mihi respondes ac rogo.

Haud secus ac iusti faciunt. Virg. 3. Æn.

Δ Legitur etiam, *Pro eo ac. Vel, Pro eo at-*
que. ut :

Pro eo ac debui, graviter molesteq, tuli. Cic. 4.
fam. 5. i. e. ita ut debui.

Δ NOTA. *Similis, & Similiter*, non recipi-
unt *Quam*. Sed *Ac, Atque, Ut.*

REGULA XVII.

* Electivæ particulæ ut plurimum Indica-
tivos asciscunt, rarò Coniunctivos. ut :

Aliud mihi respondes ac rogo.

Aliud honestum iudicas, quam Philosophi sta-
tuant.

REGULA XIX.

* *Quippe, pro Nam, & Ironicè* positum, In-
dicativum habet. ut :

Movet me quippe lumen curiæ. Cic. pro Mil.

Quippe vector fatis. Virg. 1. Æn.

REGULA XIX.

† *Utpote, & Quippe pro Utpote*, Seqvente
Qui, (als der) habent Indicativum vel Con-
iunctivum : seqvente *Quum*, (als weil) Con-
iunctivum tantùm. ut :

Iudicia nos, utpote qui nihil contemnere solemus,
non pertimescebamus. Cic. 2. Att. 24.

Cappa-

Capris cultu au

est, quippe

cura Ruffic

Civisiam fra

oppidum qu

pro Rofc. A

Ad hanc facien

quum ea fr

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

ritatis. C

Capparis cultu aut nullo aut levissimo contenta est, quippe quæ res etiam in desertis agris citra Rustici operam convalescit. Col. 11. 13.

Convivia cum fratre non inibat, utpote qui ne in oppidum quidem, nisi per aræ veniret. Cic. pro Rosc. Am.

Ad fidem faciendam justitia plus pollet, quippe quum ea sine prudentia satis habeat auctoritatis. Cic. 2. Off.

ΔNOTA. Quippe & Utpote, nonnunquam absolute sine Verbo leguntur. ut:

Sol Democrito magnus videtur, quippe homini erudito. Cic. 1. de Fin.

Clandus est altero crure, utpote curto.

REGULA XX.

† UT pro Prout, Indicativum: pro: Utpote, sequente QUI, Coniunctivum asciscit. ut: 1.

Dices enim, ut es homo facetus. Cic. in Pis.

Deinde quum proferenda sunt studia, caligat in Sole, & omnia nova offendit, ut qui solus didicerit, quod inter multos faciendum est. Quint. 1. 2.

REGULA XXI.

Δ Ergo & Igitur, brevioribus Conclusionibus competunt: Quare & Quamobrem longioribus. ut:

Ergo precium ob stultitiam fero. Ter. And. 3. 5.

Non igitur provocatio isti a lege datur. Cic. v. Ph.

Quare sic cum tibi commēdo, ut unum de meis domesti-

domesticis, & maximè necessariis. Cic. 13. fam.

Quamobrem, quoniam mihi nullum scribendi argumentum relictum est, utar ea clausula qua soleo, teq; ad studium summae laudis cohortabor. Cit. 2. fam. 4.

NOTA. Ergo & Igitur, initio orationis interdum significant ingressum vel continuationem materiae. ut:

Quid ergo est? Cic. pro Quint.

Quid igitur sibi vult pater? cur simulat? Ter. And. 2. 2.

Quid igitur faciam? non eam? Ter. Eun. 1. 1.
Haecenus Syntaxis Conjunctionum.

CAPUT XXVI.

SYNTAXIS INTERIECTIONUM.

REGULA I.

* Multae Interiectiones sine casibus inferuntur orationi. ut:

Eheu, quam pingvi macer est mihi taurus in arvo. Virg. 3. Ecl.

Hui, totiesne me literas dedisse Romam, quum ad te nullas darem. Cic. 5. Att.

REGULA II.

1. * HEI & VÆ, Dativum¹ asciscunt. ut:

Hei mihi qualis erat. Virg. 2. Æn.

Væ capiti tuo. Plaut. Amph.

REGULA III.

2. * Prob, Ab, & Vab, regunt Accusativum vel Vocativum.² ut:

Prob

Prob Deum atq;

And. 1. 5.

Prob sancte Iupit.

Ab me miserum.

Ab Virgo infelix.

Vab mansuetia.

Vab homo impud.

REG

* Hem & Heu, D

Vocativum³ asciscunt.

Hem misero mihi.

3. 4.

Hem Pamphile.

loc. metum de

Heu misero mihi.

pen. inviam.

prisa fides.

REG

* Heu & Obe

Heu Syre. Ter.

Obe iam factus est.

REG

* O Exclamatio

nativum, Accusativum

Ovar fortis atque

O ingentem con

O Dore utane con

Interdum O or

affectus ut: Me cœca

Cas. 10. Att.

INTERIECTIONUM. 399

Prob Deum atque hominum fidem. Ter.

And. 1. 5.

Prob sancte Iupiter, quid video? Plant.

Ab me miserum.

Ab Virgo infelix. Virg. 6. Ecl.

Vab inconstantiam. Vab mea Antiphila.

Vab homo impudens.

REGULA IV.

* *Hem & Heu, Dativum, Accusativum vel Vocativum³ aliscunt. ut:*

Hem misero mihi. Hem astutias. Ter. And.

3. 4.

Hem Pamphile. Ter. And. 4. 2. Hem mea lux meum desiderium. Cic. 14. fam. 2.

Heu misero mihi. Plaut. Merc. Heu stirpem invisam. 7. Æn. Heu pietas, heu prisca fides. Virg. 6. Æn.

REGULA V.

* *Heus & Ohe, Vocativum regunt. ut:*

Heus Syre. Ter.

Ohe iam satis est, ohe libelle. Mart. 4. ep. 46.

REGULA VI.

* *O Exclamandi particula, ⁴ regit Nominativum, Accusativum, & Vocativum. ut:*

O vir fortis atque amicus. Ter. Phor. 2. 2.

O ingentem confidentiam. Ter. And. 5. 3.

O Dave utane contemnor abs te? Ter. And. 3. 2.

† *Interdum O omittitur, quando levior est affectus. ut: Me cœcum, qui hæc ante non viderim.*

Cic. 10. Att.

REG.

REGULA VII.

* O Vocandi, Compellandi, aut Blandiendi, Vocativum asciscit. ut :

O Deus, ades mihi propitius.

O Corydon, Corydon, quæ te dementia cepit.

O Melibæe, Deus nobis hæc otia fecit.

† Sæpius tamen O Vocandi omittitur. ut :
Musa mihi causas memora. Virg. 1. Æn.

Credo vos mirari, Judices, Cic.

Hæc etiam de Interjectionum Syntaxi.

CAPUT XXVII.

DE ORDINE CONSTRUCTIONIS.

† Quotuplex est Ordo dictionum ?

Duplex : Oratorius sive Artificialis, & Grammaticus seu Naturalis.

† Quid est Ordo Oratorius seu Artificialis ?

Est qui ab arte proficiscitur ; & diligentium Veterum Scriptorum probatorum lectione, tum imitatione addiscendus est.

† Quid est ordo Grammaticus seu Naturalis ?

Est qui à natura ipsa proficiscitur ; & ex præceptis seu Regulis certis est cognoscendus.

† Quando utimur Ordine Oratorio ?

In communi usu loquendi & scribendi.

† Quando utimur ordine Grammatico ?

In

In Scriptorum expositionibus, ut verborum sententias expeditiùs assequamur.

† *Quot traduntur Regule de Ordine Grammatico?*

Decem. I. Initio sumuntur particulae Excitandi, si adsunt. *h. e. Adverbia Hortandi, Vocandi, Optandi, Demonstrandi, Prohibendi, Similitudinis, Item habentia vim Relativam, ut Donec, Quando, Quum, Dum, &c. Conjunctiones item Causales, Ratiocinativæ, Completivæ; & Interjectiones omnes.*

II. Si Excitandi particulae non adsunt, Vocativus orditur constructionem, si adest. *Is enim absolute ponitur.*

III. Sive adsit, sive non adsit Vocativus, Nominativus jam quærendus, aut quod vice Nominativi fungitur.

IV. Post Nominativum sequitur Verbum personale finitum; inde Adverbia, Nominativus sequens, aut Obliqui.

V. Si occurrunt Impersonalia, ab ipsis inchoanda est constructio, nec quærendus Nominativus.

VI. Sæpè plura Nomina per Appositionem, aut alias Regulas coherent.

VII. Substantivum Adjectivo suo præmittitur, nisi vis Adverbii Adjectivo juncti diversum postulet; aut Substantivum regat aliud Substantivum. *ut: Eheu, quam pingvi macer est mihi taurus in arvo. Ordo est: Eheu quam macer taurus [non taurus quam macer]*

Cc est

est mihi in arvo pingvi. Sic: Tant'ane vos tenuit generis fiducia vestri? Ordo est: Tant'ane fiducia generis vestri tenuit vos? [non, Fiduciane tanta generis.]

VIII. Obliqui & Infinitivi, & quicquid regitur, sequitur dictionem regentem.

IX. Particulæ Interrogativæ etiam præcedunt. ut: Cui dono libellum hunc? Non, Dono cui libellum hunc? Vel, Dono libellum hunc cui? Sic: Cuius puerum adduxisti? Cuius est liber? Non, Adduxisti puerum cuius? Liber est cuius?

X. Completur in Constructione, sicubi in textu aliquid dissimulatum est; & δὲ τοῦ ἀορίστου repetitur, quod plura, & diversa, & loco disjuncta regit.

□ Da exempla.

Hor. 1. od. 3. Sic te Diva potens Cypri,
Sic fratres Helena, lucida sidera,
Ventorumq; regat pater,
Obstrictis aliis præter Iapyga,
Navis, quæ tibi creditum
Debes Virgilium sinibus Atticis.

Ordo est: [ô] Navis, quæ debes Virgilium creditum tibi, sinibus Atticis, Sic Diva potens Cypri regat te: Sic fratres Helena, sidera lucida [regant te]: Paterq; ventorum [regat te], aliis [Ventis] obstrictis, præter Iapyga.

Sic:

Hor. 1. od. 12. Quem virum, aut heros, hyra
vel acri

Tibia

CONSTR

Tibia sumis
Quem Deum

Ordo est: [ô] Cl
sumis celebrare hyra
[sumis celebrare?]
recomer?

Hor. 1. od. 15. Pastor
vibus

Idem Helene

Ingrato celestis

Ventos, ut ca

Nereus fata.

Ordo est: Quæ
Helene am hospitium p
Nereus obvium Ven
neret fata fera.

FINIS

PRO

CA

QUID PROS

eius objecta

Quæ

Præfata est pars
barum affectiones d

CONSTRUCTIONIS.

Tibia sumis celebrare Clio?
Quem Deum? cuius recinet jocosa
Nomen imago?

Ordo est: [ô] Clio, quem virum aut heroa
sumis celebrare lyrâ vel tibiâ acri? quem Deum
[sumis celebrare?] cuius nomen imago jocosa
recinet?

Sic:

Hor. 1. od. 15. Pastor quum traheret per freta na-
vibus

Ideis Helenen perfidus hospitam,
Ingrato celeres obruit otio
Ventos, ut caneret fera

Nereus fata.

Ordo est: Quum Pastor perfidus traheret
Helenam hospitam per freta navibus Ideis; [tunc]
Nereus obruit Ventos celeres otio ingrato, ut ca-
neret fata fera.

FINIS SYNTAXEOS.

PROSODIA.

CAPUT I.

QVID PROSODIA, ET QUÆ
eius objecta, deq; eorum uno,

Quantitate.

† Quid est Prosodia? 1

Prosodia est pars Grammaticæ, quæ Sylla-
barum affectiones docet.

Cc 2

Quot